

ÇANAKKALE İLİ 2012 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

HAZIRLAYAN
ÇANAKKALE ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇANAKKALE-2013

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

A. Hava

- A.1. Hava Kalitesi
- A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar
- A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar
- A.4. Ölçüm İstasyonları
- A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü
- A.6. Gürültü
- A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar
- A.8. Sonuç ve Değerlendirme Kaynaklar

B. Su ve Su Kaynakları

- B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli
  - B.1.1. Yüzeysel Sular
    - B.1.1.1. Akarsular
    - B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar
  - B.1.2. Yeraltı Suları
    - B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri
  - B.1.3. Denizler
- B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi
- B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu
  - B.3.1. Noktasal kaynaklar
    - B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar
    - B.3.1.2. Evsel Kaynaklar
  - B.3.2. Yayıllı Kaynaklar
    - B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar
    - B.3.2.2. Diğer
- B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri
  - B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu
    - B.4.1.1. Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti
    - B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından kullanılma su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti
    - B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.
  - B.4.2. Sulama
    - B.4.2.1. Sulama salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı
    - B.4.2.2. Damlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı
  - B.4.3. Endüstriyel Su Temini
  - B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı
  - B.4.5. Rekreasyonel Su Kullanımı
- B.5. Çevresel Altyapı
  - B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve hizmeti alan nüfus
  - B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri
  - B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri
  - B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması
- B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü
  - B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar
  - B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı
  - B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

- B.6.4. Tarımsal faaliyetler ile oluşan toprak kirliliği
- B.7. Sonuç ve Değerlendirme
- Kaynaklar

C. Atık

- C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)
- C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları
- C.3. Ambalaj Atıkları
- C.4. Tehlikeli Atıklar
- C.5. Atık Madeni Yağlar
- C.6. Atık Pil ve Akümülatörler
- C.7. Bitkisel Atık Yağlar
- C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller
- C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)
- C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar
- C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar
- C.12. Tehlikesiz Atıklar
  - C.12.1. Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları
  - C.12.2. Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül
  - C.12.3. Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları
- C.13. Tıbbi Atıklar
- C.14. Maden Atıkları
- C.15. Sonuç ve Değerlendirme
- Kaynaklar

Ç. Kimyasalların Yönetimi

- Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar
- Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme
- Kaynaklar

D. Doğa Koruma ve Biyolojik Çeşitlilik

- D.1. Ormanlar ve Milli Parklar
- D.2. Çayır ve Mera
- D.3. Sulak Alanlar
- D.4. Flora
- D.5. Fauna
- D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları
- D.7. Sonuç ve Değerlendirme
- Kaynaklar

E. Arazi Kullanımı

- E.1. Arazi Kullanım Verileri
- E.2. Mekânsal Planlama
  - E.2.1. Çevre düzeni planı
- E.3. Sonuç ve Değerlendirme
- Kaynaklar

F. ÇED, Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

- F.1. ÇED İşlemleri
- F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri
- F.3. Sonuç ve Değerlendirme
- Kaynaklar

G. Çevre Denetimleri ve İdari Yaptırım Uygulamaları

- G.1. Çevre Denetimleri
- G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi
- G.3. İdari Yaptırımlar
- G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları
- G.5. Sonuç ve Değerlendirme Kaynaklar

H. Çevre Eğitimleri

I. İl Bazında Çevresel Göstergeler

1. Genel

- 1.1. Nüfus
  - 1.1.1. Nüfus Artış Hızı
  - 1.1.2. Kentsel Nüfus
- 1.2. Sanayi
  - 1.2.1. Sanayi Bölgeleri
  - 1.2.2. Madencilik

2. İklim Değişikliği

- 2.1. Sıcaklık
- 2.2. Yağış
- 2.3. Deniz Suyu Sıcaklığı

3. Hava Kalitesi

- 3.1. Hava Kirleticiler

4. Su-Atıksu

- 4.1. Su Kullanımı
- 4.2. Belediye İçme ve Kullanma Suyu Kaynakları
- 4.3. Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler
- 4.4. Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Sayıları ve Nüfusu
- 4.5. Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı
- 4.6.

5. Arazi Kullanımı

6. Tarım

- 6.1. Kişi Başına Tarım Alanı
- 6.2. Kimyasal Gübre Tüketimi
- 6.3. Tarım İlacı Kullanımı
- 6.4. Organik Tarım

7. Orman

8. Balıkçılık

9. Altyapı ve Ulaştırma

- 9.1. Karayolu ve Demiryolu Yol Ağı
- 9.2. Motorlu Kara Taşıtı Sayısı

10. Atık

- 10.1. Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı
- 10.2. Katı Atıkların Düzenli Depolanması
- 10.3. Tıbbi Atıklar
- 10.4. Atık Yağlar
- 10.5. Ambalaj Atıkları
- 10.6. Ömrünü Tamamlamış Lastikler
- 10.7. Ömrünü Tamamlamış Araçlar
- 10.8. Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar
- 10.9. Maden Atıkları
- 10.10. Tehlikeli Atıklar

11. Turizm

- 11.1. Yabancı Turist Sayıları
- 11.2. Mavi Bayrak Uygulamaları

EK-1: İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Araştırma Formu

Açıklamalar

- Bölüm I.Hava Kirliliği
- Bölüm II.Su Kirliliği
- Bölüm III.Toprak Kirliliği
- Bölüm IV.Öncelikli Çevre Sorunları

ÇİZELGE LİSTESİ:

1. Çizelge A.1- Hava Kalite İndeksi Karşılaştırma Tablosu
2. Çizelge A.2 – İlimizde (2012) Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)
3. Çizelge A.3– İlimizde 2012 Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)
4. Çizelge A.6- İlimizde 2012 Yıl Sonu İtibarıyla İldeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı (TUİK,2012)
5. Çizelge A.8- İlimizde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
6. Çizelge A.9- İlimizde 2012 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri (Her bir istasyon için ayrı ayrı doldurulmalıdır) (havaizleme.gov.tr, 2012)
7. Çizelge A.10 İlimizde 2012 Yılında Hava Kirletici Gazların Ortalama Konsantrasyonları ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları (havaizleme.gov.tr, 2012)
8. Çizelge A.11 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (Rapor Yılı) Yılında Hava Kalitesi Sınır Değerleri
9. Çizelge B.1 –İlimizin Akarsuları (DSİ 25.Bölge Müdürlüğü, 2013)
- 10.Çizelge B.2-İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri (DSİ 25.Bölge Müdürlüğü, 2013)
- 11.Çizelge B.3– İlimizde Jeotermal Kaynak Potansiyeli (Çanakkale İl Özel İdaresi, 2013)
- 12.Çizelge B.3.1 Çanakkale İlindeki Mavi Bayraklı Plaj ve Bulunduğu Yerler (Kaynak : <http://www.mavibayrak.org.tr> (1))
- 13.Çizelge 3.1.1 Çanakkale İl Endüstriyel Atıksu Arıtma Tesis Durumu
- 14.Çizelge 3.1.2. Çanakkale İl Evsel Atıksu Arıtma Tesis Durumu
- 15.Çizelge 4.1.1.1 İlçe ve Kaynaklarına Göre Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Dağıtılmak Üzere Çekilen Su Miktarı (Kaynak:2010 TUİK)
- 16.Çizelge 4.1.1.2 Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Dağıtılan Su Miktarı (Kaynak: 2010 TUİK)
- 17.Çizelge 4.1.1.3 Çanakkale ili ve İlçelerinde İçme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen nüfus değişimi tablosu (Kaynak: 2010 Yılı TUİK)
- 18.Çizelge 4.1.3.1 İlimizde İçme Suyu Amaçlı Kullanılan Kaynaklar Tablosu (Kaynak:DSİ Genel Müdürlüğü 25.Bölge Müdürlüğü, 2013)
- 19.Çizelge 5.1.1: Kanalizasyon Şebekesi ve Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Sayısı ve Nüfusu (Kaynak:TUİK 2012)
- 20.Çizelge 5.1.3 – İlimizde (2012)Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)
- 21.Çizelge B.5.2 – İlimizdeki (2012) Yılı OSB'lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)
- 22.Çizelge B.5.3 İlde Yer Alan Katı Atık Yönetim Birlikleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)
- 23.Çizelge B.6.1- İlimizde 2012 Yılı Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)
- 24.Çizelge B.7 – İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (Çanakkale İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2013)
- 25.Çizelge B.8-İlimizde (2012) Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb.) (Çanakkale İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2013)
- 26.Çizelge C.1.2 – İlimizde (2012) Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
- 27.Çizelge C.1.3- İlimizde 2012 Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemlerine İlişkin Tablo (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
- 28.Çizelge C.3.1 - İlimizdeki (2012) Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

- 29.Çizelge C.3.2. 2005-2012 Yılları Arasında Kayıt Altına Alınan Ambalaj Üreticisi ve Piyasaya Süren İşletme Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)
- 30.Çizelge C.5.2. – İlimizdeki (2012) Yılı İçin Atık Madeni Yağlarla İlgili Veriler(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2013)
- 31.Çizelge C.6.1. – İlimizde (2012) Yılında Oluşan Akümülatörlerle İlgili Veriler(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2013)
- 32.Çizelge C.6.2 – İlimizde Yıllar İtibariyle Atık Akü Kazanım Miktarı (Ton) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2013)
- 33.Çizelge C.6.3 – İlimizde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2013)
- 34.Çizelge C.6.4.- İlimizde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2013)
- 35.Çizelge C.6.5. – İlimizde Taşıma Lisanslı Araçların Yıllara Göre Gelişimi (Adet) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2013)
- 36.Çizelge C.7.1 – İlimizde (2012) Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)
- 37.Çizelge C.9.1 – İlimizde (2012) Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)
- 38.Çizelge C.11.1- İlimizde (2012) Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
- 39.Çizelge C.12.1 – İlimizdeki (2012) Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)
- 40.Çizelge C.12.1.2 – Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar Listesi
- 41.Çizelge C.12.2.1. – İlimizdeki (2012) Yılı Termik Santrallerde Kullanılan Kömür Miktarı Ve Oluşan Cüruf-Uçucu Kül Miktarı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)
- 42.Çizelge C.12.2.2 – Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğe göre Termik Santral Atıkları
- 43.Çizelge C.13.1.– (2012) Yılında İlimiz İl Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)
- 44.Çizelge C.13.1.2.- İlimizdeki Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)
- 45.Çizelge C.14.1 – Maden Atıklarının Sınıflandırılması
- 46.Çizelge C.14.2– İlimizdeki (2012) Yılı Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)
- 47.Çizelge D.6.1. İlimizde Sit Alanları Sayıları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2013)
- 48.Çizelge E.1 – (2012) Yılı İlimizin Arazilerinin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması(Çanakkale İl Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2012)
- 49.Çizelge F.1 – İlimizde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından (2012) Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı (Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
- 50.Çizelge F.2 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve
- 51.Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları(Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
- 52.Çizelge G.1 -İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
- 53.Çizelge G.2 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM’e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
- 54.Çizelge G.3 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
- 55.

GRAFİKLER LİSTESİ:

1. Grafik A.2– İlimizde (2012) Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikâyetlerin Dağılımı (Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)
2. Grafik C.3.1- İlimizdeki 2012 Yılı Kayıtlı Ambalaj Üreticisi Ekonomik İşletmeler(Atık Ambalaj Sistemi , 2012)

3. Grafik E.1 – İlimizin (2009) Yılı Arazi Kullanım Durumu (Çevre Durum Raporu,2009)
4. Grafik F.3 – İlimizde (2012) Yılında Verilen Geçici Faaliyet Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
5. Grafik F.4 - İlimizde (2012) Yılında Verilen Çevre İzni Konuları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
6. Grafik F.5- İlimizde (2012) Yılında Verilen Lisansların Konuları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
7. Grafik G.1 - İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
8. Grafik G.2 – İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
9. Grafik G.3– İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
10. Grafik G.4– İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
11. Grafik G.5 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
12. Grafik G.6 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)
- 13.

HARİTA LİSTESİ:

- 1.Harita C.1 18 Mart Çan Termik Santrali (2012)
2. Harita C.2 İçdaş A.Ş. Bekirli ve Değirmencik Termik Santrali

KAYNAK LİSTESİ:

1. Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012
2. Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2013
3. 2010 TUİK
4. TUİK,2012
5. havaizleme.gov.tr, 2012
6. DSİ 25.Bölge Müdürlüğü, 2013
7. Çanakkale İl Özel İdaresi, 2013
8. www.mavibayrak.org.tr
9. Çanakkale İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2013
10. Atık Ambalaj Sistemi , 2012
11. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, III.Bölge Müdürlüğü, 2013
12. Çanakkale İl Çevre Durum Raporu 2006-2007
13. Çanakkale Valiliği Resmi İnternet Sayfası
14. <http://tr.wikipedia.org>

ÖNSÖZ

İçinde yaşadığımız yerküre; küresel ısınma ve ozon tabakasının incilmesi ile birlikte hava, su ve toprak kirliliğinin yaygınlaşması gibi önemli çevre sorunlarıyla karşı karşıyadır. Çevrenin korunması ve Çevre kirliliğinin önlenmesi konusunda devlete ve vatandaşlara çeşitli görevler düşmektedir. Gerek ülkemizde gerekse ilimizde; ortaya çıkan çevre sorunlarının temel nedenleri arasında bireysel ve toplumsal bilgi eksikliği bulunmaktadır. Çevre sorunları ile mücadelede sadece kurum ve kuruluşların çabaları yeterli değildir. Çalışmaların daha geniş kitlelere yayılması, sivil toplum ve gönüllü kuruluşlar ile katılımcı bir yaklaşımla yürütülmesi amaca ulaşılması açısından önem taşımaktadır. Unutulmaması gereken önemli bir konu ise; doğal ve kültürel değerlerimiz; korunması, geliştirilmesi ve gelecek nesillere en güzel şekilde devredilmesi gereken bir emanettir.

Çevre ile ilgili sorunların çözümünde temel hareket noktası ise sorunların tespiti ve tanımlanmasıdır. Bu kapsamda, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından; çevre sorunları ile ilgili olarak, çevre mevzuatı çerçevesinde ekolojik sistemin korunması ve iyileştirilmesi, her türlü çevre kirliliğinin önlenmesi, doğal bitki ve hayvan varlığı ile doğal zenginliklerin korunması ve kamuoyunda çevre bilincinin oluşması için birçok kurum ve kuruluş ile işbirliği içerisinde çalışmalar sürdürülmektedir.

Çevreyi korumak, çevre kirliliğini önlemek ve çevre sorunlarını, bunların önceliklerini ortaya çıkarmak için öncelikle çevre değerlerinin mevcut durumunun tespit edilmesi, çevreye ilişkin bilgi ve her türlü verilerin toplanması, sınıflandırılması ve verinin bilgiye dönüştürülmesi gerekmektedir. Bu gereklilikten yola çıkarak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından her yıl “İl Çevre Durum Raporları” hazırlanmaktadır.

Hazırlanan Çevre Durum Raporunun; çevrenin korunmasında; hava, toprak, su ve gürültü kirliliğinin önlenmesinde, ilimize ait tarihi ve doğal güzelliklerin iyileştirilmesinde, bitki ve hayvan varlığının devamlılığında ve çevre bilincinin oluşturulmasında önemli bir rehber olacağı kanısındayım.

İlimizdeki çevre bilincinin oluşmasında ve nitelikli bir çevrede yaşanmasına katkıda bulunacağına inandığım bu raporun hazırlanmasında emeği geçen kişi, kurum ve kuruluşlara teşekkür eder, başarılarının devamını dilerim.

Bülent YEĞİN

Çevre ve Şehircilik İl Müdür V.

GİRİŞ

ÇANAKKALE İLİ

Çanakkale ili, Türkiye Cumhuriyetinin kuzeybatısında, topraklarının büyük bölümü Marmara Bölgesi sınırları içinde kalan, 25° 40' - 27° 30' doğu boylamları ve 39° 27' - 40° 45' kuzey enlemleri arasında 9.887 km²'lik bir alan kaplayan, Asya (Anadolu) ve Avrupa (Trakya) kıtalarında toprakları bulunan, kendi adını taşıyan boğaz ile ikiye bölünmüş bir şehirdir.

Anadolu'nun en batı noktası olan Baba Burnu ile Türkiye'nin en batı noktası Gökçeada'daki İncirburnu il sınırları içindedir. Eski çağlarda, Hellespontos ve Dardanelles olarak adlandırılan ilde 3000 yıldan beri yerleşim olduğu bilinmektedir. Bugün bile kalıntıları bulunan Truva (Troia, Troy) Antik kenti M.Ö 2500 yılında büyük bir depremle yıkılmış ve bölge uzun yıllar Lidya'lılarca yönetilmiştir. Millattan önce 336 yılında bölgede en önemli güç hâline gelen Pers İmparatorluğu Helenizm'i tüm dünyaya yaymak amacındaki Büyük İskender *Granikos Çayı* (Biga Çayı) kıyılarında büyük bir bozguna uğratılmıştır. Osmanlı Devleti döneminde de Karesioğulları Beyliğinin yıkılması ile ilin bugünkü topraklarının büyük bir bölümü ele geçirilmiş, Bizans'a sayesinde ilin fethi daha da kolaylaşmış ve Boğazlar ile birlikte kontrol Osmanlı Devleti'ne geçmiştir.

NÜFUS:

Çanakkale İline bağlı 568 köy, 21 bucak, 12 ilçe belediyesi ve 22 belde belediyesi vardır. Çanakkale ilinin ilçeleri ile birlikte nüfusu 490.397 kadardır. İl merkezinin köyler hariç nüfusu 152.112 'dir. Merkezden sonra en büyük ilçe Bigadır. İlin en küçük ilçesi Bozcaada'dır. İl genelinde nüfusun yüzde 52'si şehirlerde geri kalanı kırsal kesimde yaşar. Yıllık nüfus artışı yüzde 10.34 ile Türkiye ortalamalarının çok üstündedir, Aşırı bir nüfus artışı vardır. Nüfus yoğunluğu 48,16 kişi/km²'dir.

İKLİM:

Akdeniz iklimi ile Karadeniz iklimi arasında bir geçiş iklimin yaşandığı Çanakkale topraklarında iklim daha çok Akdeniz iklimine paralellik gösterir. İç bölgelerde denizden yükseklik artar ve bu nedenle kıyı bölgelere oranla aradaki sıcaklık ortalaması oldukça açılır. Edremit Körfezinde Akdeniz iklimi hüküm sürerken, orta kısımda ve Gelibolu Yarımadasında havalar soğuk geçer Balkanlar üzerinden gelen soğuk rüzgârlar tesirli olur. Kar yağışı azdır. Yağış kış ve ilkbaharda fazladır. Yıllık yağış miktarı 600-1200 mm arasındadır. Minimum sıcaklık -4,2 °C ile Şubat ayı, Maksimum sıcaklık +35,8 ile Ağustos ayındadır. Yıllık sıcaklık ortalaması 14,7, ortalama nem oranı ise %72,6'dır. İlimizi çevre İllerden ayıran diğer bir özelliği de yılın büyük bir kısmının rüzgarlı geçmesidir.

Yıllık egemen rüzgar kuzey rüzgarlarıdır. En çok, poyraz, yıldız, lodos, kible eser. Yıllık ortalama yağış miktarı 662,8 m³ (Gökçeada) ile 854,9 m³ (Ayvacık) arasında değişmektedir. Yaz aylarında yağış miktarı oldukça düşüktür. Yağışların en fazla görüldüğü aylar Aralık, Ocak ve Şubat aylarıdır. Karla örtülü gün sayısı en fazla 8 gün kadardır.

COĞRAFYA:

Arazi Yapısı

Çanakkale; Balkan Yarımadası'nın Doğu Trakya topraklarına bir kıstakla bağlanmış **Gelibolu Yarımadası** ile, Anadolu'nun batı uzantısı olan Biga Yarımadası üzerinde toprakları bulunan bir ilimizdir.

Avrupa ve Asya'da toprakları bulunan Çanakkale, Edirne, Tekirdağ ve Balıkesir il sınırları ile çevrilidir. İl sınırlarına; Ege Denizinde Türkiye'nin en büyük adası olan Gökçeada ile Bozcaada ve Tavşan Adaları da girer.

İl , 25° 40'-27°30' doğu boylamları ve 39°27'-40°45' kuzey enlemleri arasında 9.933 Km2 lik bir alanı kapsar. İlimizin toprakları büyük bir kısmıyla Marmara Bölgesinin Güney Marmara bölümüne; Edremit Körfezi kıyısındaki küçük bir alanı ise, Ege Bölgesine girer.

Anadolu Yarımadası'nın en batı noktası Baba Burnu ile Türkiye'nin en batı noktası olan Gökçeada'daki Avlaka Burnu il sınırları içerisinde yer almaktadır. İlin toplam kıyı uzunluğu 671 km.dir. (1)

Çanakkale ilinin toprakları, genellikle dağ ve tepelerle kaplı alanların vadilerle parçalanmış engebeli görünüşündedir. En yüksek dağı 1767 metre ile Kaz Dağı'dır. Gelibolu Yarımadası'nda Tekir Dağlarının uzantısı olan Kuru Dağı 726 metre yükseklikindedir. Diğer yüksek dağlar, Kaz Dağı dolaylarında yer alır. Biga yöresinde kuzeydoğu, güneybatı yönünde uzanan 500-1000 mt. arasındaki az yüksek sıralar, dalgalı bir görünüm Gelibolu Yarımadası'nda, boğazdan Saroz Körfezine doğru basamak basamak bir yükselme görülür. 400 metreye yaklaşan, tepeler dik yamaçlarla Saroz Körfezine iner.

Akarsu ağzlarında ve geniş tabanlı vadilerde görülen ovalar Çanakkale'de az yer kaplar. Ezine Ovası, Bayramiç Ovası, Kumkale Ovası, Biga ve Karabiga Ovaları, Agonya (Yenice-Hamdibey-Kalkım) Ovası, Umurbey ve Sarıçay Ovaları, Anadolu yakasındaki ovalardır. Gelibolu Yarımadasında ise Kavak Ovası, Cumalı Ovası, Yalova Ovası, Kilye ve Piren Ovaları vardır.

Akarsular ve Göller

İlimiz dahilinde büyük, küçük bütün akarsuların düzenli bir rejimi yoktur. Sonbahar yağmurlarıyla ve karların erimeye başladığı nisan, mayıs aylarında kabarırlar, bunun dışındaki sürelerde bir kaç yüz litrelik debiye kadar düşerler. Bu düzensizlik yüzünden ilimizdeki akarsulardan ulaşım ve tarım yönünden yararlanma imkanı olmamaktadır. Akarsuların çoğu Kazdağı'ndan doğarlar. İlimizdeki akarsuların belli başlıları; Tuzla Çayı, Menderes Çayı, Sarıçay, Kocabaş Çayı, Bayramiç Deresi, Bergaz Çayı ve Kavak Çayı'dır.

İl sınırları içinde kalan arazide önemli bir göl yoktur. Mevcut göller Gelibolu Yarımadası'nda ve Gökçeada'da yazın kuruyan tuz gölleri'dir.

SANAYİ VE TARIM:

Çanakkale Sanayi 1970'li yılların başına kadar önemli bir gelişme göstermemiş olmasında Türkiye'de sanayinin hızla geliştiği Marmara Bölgesi gelişim alanı dışında kalmasının temel

etkenlerinden birisinin stratejik bir konumda ve özellikle askeri bir bölge olması durumu etken olmuştur. İl dışından gelebilecek sermaye ise, gerekli altyapı çalışmalarının tamamlandığı Balıkesir, İzmir ve Bursa İllerini tercih etmiştir. Çanakkale sanayi yönünden yeterli seviyede gelişmemiştir. Çanakkale’de sanayinin gelişimi 1970 li yıllara kadar önemli bir atılım sağlayamamıştır. Ancak 1973 yılında Çanakkale’nin kalkınmada öncelikli iller arasına alınması neticesinde sağlanan teşvik unsurları ile yatırımlar hızla artmaya başlamış, özellikle doğal kaynaklara dayalı gıda ve taş- toprağa dayalı orta büyük ölçekli sanayi yatırımları gerçekleştirilmiştir.

İlimizde madencilik ve enerji sektörlerinde faaliyet gösteren sanayi tesisleri olarak, Çan İlçesinde Çan Linyitleri İşletmesi, EÜAŞ Çan Termik Santali, Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik A.Ş. Fabrikaları, Ezine İlçesinde Akçansa Çimento San. A.Ş.’ne ait çimento ve klinker üretim tesisi, Biga İlçesinde İÇDAŞ Çelik Enerji ve Tersane Ulaşım A.Ş.,’ne ait demir çelik üretim tesisi ve İÇDAŞ Bekirli Termik Santrali faaliyet göstermektedir.

İlimizde tarımsal faaliyetlerin gelişiminin bir sonucu olarak, tarıma dayalı üretimde bulunan çok sayıda sanayi tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerin en önde gelenleri; Dardenel Önentaş, Konserve Sanayi, Yenice Gıda Sanayi, Tahsildaroğlu Süt Ürünleri, Özsoylar Süt Ürünleri, Ulubay Gıda ve Amati Bosfora Gıda işletmeleridir. Diğer yandan küçük işletmeler olarak ise Ayvacık, Ezine ve Bayramiç ilçelerinde çok sayıda zeytinyağı işletmeleri ile yine Ayvacık, Ezine, Bayramiç ve Biga ilçelerinde çok sayıda mandıra kapsamında süt işleme tesisleri ile vardır. Zeytinyağı ve süt işleyen tesisler küçük ölçekli olmalarına rağmen il ekonomisi içerisinde önemli bir yer tutmaktadırlar.⁽³⁾

TURİZM:

Çanakkale, sahip olduğu tarihi, turistik ve kültürel zenginlikleri ile yerli ve yabancı turistlerin daima gözdesi olmuş bir İlimizdir. Deniz turizmi için uygun olan koyların başında; boğazın doğusunda Lapseki-Dalyan ve Çardak Beldesi kumsalı, Çanakkale Merkez İlçe güneyinde yapılaşmanın yoğunlaştığı Güzelyalı kıyısı, boğazın batısında Seddülbahir Köyü, Ertuğrul ve Morto koyları, Kilitbahir Zargana plajı ve Gelibolu Hamzakoy’dur. Bu koylar güneşlenme, yüzme, su sporları gibi çeşitli rekreasyonel faaliyetler için uygundur. Bununla beraber boğazın dar bir yarımada ile bağlandığı Saroz Körfezi kıyıları da (Kum Limanı, Anafarta Limanı, Ece Limanı ve Yıldız Koyu) son yıllarda deniz turizmi açısından önemli gelişme gösteren rekreasyonel alanların başında gelmektedir. Yine İlin Ege Denizi kıyılarında bulunan Geyikli Beldesi ve Dalyan Köy kıyıları, Gülpınar Beldesi sahil kıyıları, Bozcaada ve Gökçeada İlimizin deniz turizmi potansiyelinin bulunduğu önemli merkezlerdir.

Anadolu’daki en eski uygarlık merkezlerinden Troya, Assos, Priapos, Alexandria- Troas, Neandria, Abydos ve Sestos’un bulunduğu Çanakkale, Milli Tarihimizin en önemli olaylarının cereyan ettiği Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı’nı ile Truva Milli Parkını da sınırları içerisinde bulundurmaktadır. Troya, Alexandria Troas ve Assos, Priapos gibi nice eski uygarlık merkezlerinin beşiği olan İlimiz, yerli ve yabancı ziyaretçileri tarihin derinliklerine götürmektedir. Çanakkale Savaşlarının cereyan ettiği Gelibolu Yarımadası, Tarihi Milli Park alanında bulunan Türk Anıt ve Şehitlikleri ile Yabancı Anıt ve Mezarlıkları özellikle 18 Mart ve 25 Nisan tarihleri arasında yoğun

olarak yerli ve yabancı turist akınına uğramaktadır. Diğer taraftan 671 km. sahil bandı, ada konumundaki iki ilçesi, muhtelif yerlerdeki termal kaynaklar ve zengin flora ve faunasıyla Kazdağları ilin en önemli turizm değerleridir.

Uygarlık tarihinin en eski el sanatlarından olan seramikçilik ve halıcılık, Çanakkale Folklorunun otantikliğini kaybetmeden en belirgin özelliklerini günümüze kadar taşımıştır. Çanakkale adının, burada yapılan çanak-çömlekten geldiği kabul edilmektedir. Eski adı Kale-i Sultaniye olan Çanakkale'nin 17. Yüzyılın sonlarında ipek, yelken bezi, çanak-çömlek imalatıyla ün yaptığı belirtilmektedir. Çevresi eşsiz doğa güzellikleri ve denizlerle çevrilmiş olan İlimiz sağlık turizminin en önemli faktörlerinden biri olan kaplıcalarla da hizmet vermektedir. ⁽³⁾

Personel Durumu: İlimiz taşra teşkilatı olarak Çevre Yönetimi ve ÇED Hizmetleri İzin ve Denetim Şube Müdürlüğü olarak iki şubeden oluşmaktadır.

Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü: Bir Şube Müdür Vekili ve 6 teknik personel ile hizmet vermektedir. Şubemizde iki ziraat mühendisi, bir jeoloji mühendisi, bir orman endüstri mühendisi ve iki çevre mühendisi ünvanlarında personel hizmet vermektedir.

ÇED Hizmetleri İzin ve Denetim Şube Müdürlüğü: Bir Şube Müdürü ve 4 teknik personel ile hizmet vermektedir. Şubemizde 2 çevre mühendisi ve bir çevre yüksek mühendisi ünvanlarında personel hizmet vermektedir.

Kaynak: Çanakkale Valiliği Resmi İnternet Sayfası¹, Wikipedia², Çanakkale İli Çevre Durum Raporu 2006-2007³

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Türkiye’de özellikle kış sezonunda bazı şehir merkezlerinde meteorolojik şartlara da bağlı olarak hava kirliliği görülmektedir. Kış aylarında ısınmadan kaynaklanan hava kirliliğinin temel sebepleri; düşük vasıflı yakıtların iyileştirilme işlemine tabi tutulmadan kullanılması, yanlış yakma tekniklerinin uygulanması ve kullanılan yakma sistemleri işletme bakımlarının düzenli olarak yapılmaması şeklinde sıralanabilir. Ancak ısınmada doğal gazın ve kaliteli yakıtların kullanılması sonucu özellikle büyük şehirlerde hava kirliliğinde 1990’lı yıllara göre azalma olmuştur.

Şehirleşme ile sanayi tesislerinin yakın çevresindeki bölgelerdeki konutlaşmaların artması hava kirliliğinin olumsuz etkilerini artırmaktadır. Kömüre dayalı termik santrallerde kullanılan yerli linyitlerin yüksek kükürt oranı ve bazı tesislerde arıtma sistemlerinin olmaması nedeniyle kükürt dioksit (SO₂) emisyonları problem oluşturmaktadır. Çevre Mevzuatının kirletici vasfı yüksek tesisler olarak nitelendirdiği enerji üretim tesisleri için mevzuatta özel emisyon sınır değerleri bulunmaktadır. Söz konusu tesislerin kurulması ve işletilmesi için gerekli izinler, tesisten çıkan emisyonlar ve tesisin etki alanı içerisinde hava kirliliğinin tespitine ilişkin usul ve esaslar Çevre Mevzuatında belirlenmiştir. Katı, sıvı ve gaz yakıt kullanan bu tesisler için ilgili baca gazı sınır değerlerinin sağlanması yanında tesis etki alanlarında hava kalitesi sınır değerlerinin de sağlanması gereklidir. Bu nedenlerle söz konusu tesislerden kaynaklanan özellikle toz, kükürt dioksit (SO₂) ve azotoksit (NO_x) emisyonlarının giderilmesi ve azaltılması konusundaki tekniklerinin uygulanması gereklidir. Söz konusu azaltım teknikleri son yıllarda tesislerden kaynaklanan emisyon yüklerini önemli ölçüde azaltılabilmektedir. Söz konusu azaltım tekniklerinin hayata geçirilmesi ve yaygın olarak kullanılabilmesi içinde Çevre Mevzuatında bazı değişiklikler yapılmıştır.

Şehirlerde yaşanan hava kirliliğine, artan motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz gazları da katkı sağlamaktadır.

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.1’ de verilmektedir.

Çizelge A.1- Hava Kalite İndeksi Karşılaştırma Tablosu

Hava Kalitesi İndeksi	SO ₂	NO ₂	CO	O ₃	PM10
	1 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)	1 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)
1 (çok iyi)	0-50	0-45	0-1,9	0-35	0-25
2 (iyi)	51-199	46-89	2,0-7,9	36-89	26-69
3 (yeterli)	200-399	90-179	8,0-10,9	90-179	70-109
4 (orta)	400-899	180-299	11,0-13,9	180-239	110-139
5 (kötü)	900-1499	300-699	14,0-39,9	240-359	140-599
6 (çok kötü)	>1500	>700	>40,0	>360	>600

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO_2), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO_2 ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'den ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM10), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM10- 10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM10 için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM10 solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkaçıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM10'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM10 maruziyetine karşı hassastır. PM10 yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler % 100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO'nın global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

İnversiyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nın ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'ye maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren

ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.*

Çizelge A.2 – İlimizde (2012) Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
YERLİ KÖMÜR	YERLİ	81.600	4800 (-200)	--	2	25	25
İTHAL KÖMÜR	SİBİRYA,AFRIKA	38.300	6400 (-200)	12-31	0,9 (+0.1)	10 (+1)	16 (+2)
SYD VAKFI KÖM.	YERLİ	6.700	4800(-200)	--	2	25	25

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
TOPLAM		126.600					

Çizelge A.3- İlimizde 2012 Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

Yakıtın Cinsi	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde(%)	Toplam Kükürt	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal Kömür (Taş Kömürü)	YURT DIŞI	2.891.843,424	6400 (-500)	40	1,2	10 (+1)	16 (+2)
İthal Kömür (Antrasit)	YURT DIŞI	61.924,700	Sabit Karbon (%86 en az)	14			
İthal Kömür (Petrol Koku)	YURT DIŞI	444.124,900	7500 (-500)		8		
TOPLAM		3.397.893,024					

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Çizelge A.6- İlimizde 2012 Yılı Sonu İtibarıyla İldeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı (TÜİK,2012)

Araç Sayısı				Toplam	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				Toplam
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri		Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	
59.533	22.988	4.890	80.507	167.918					

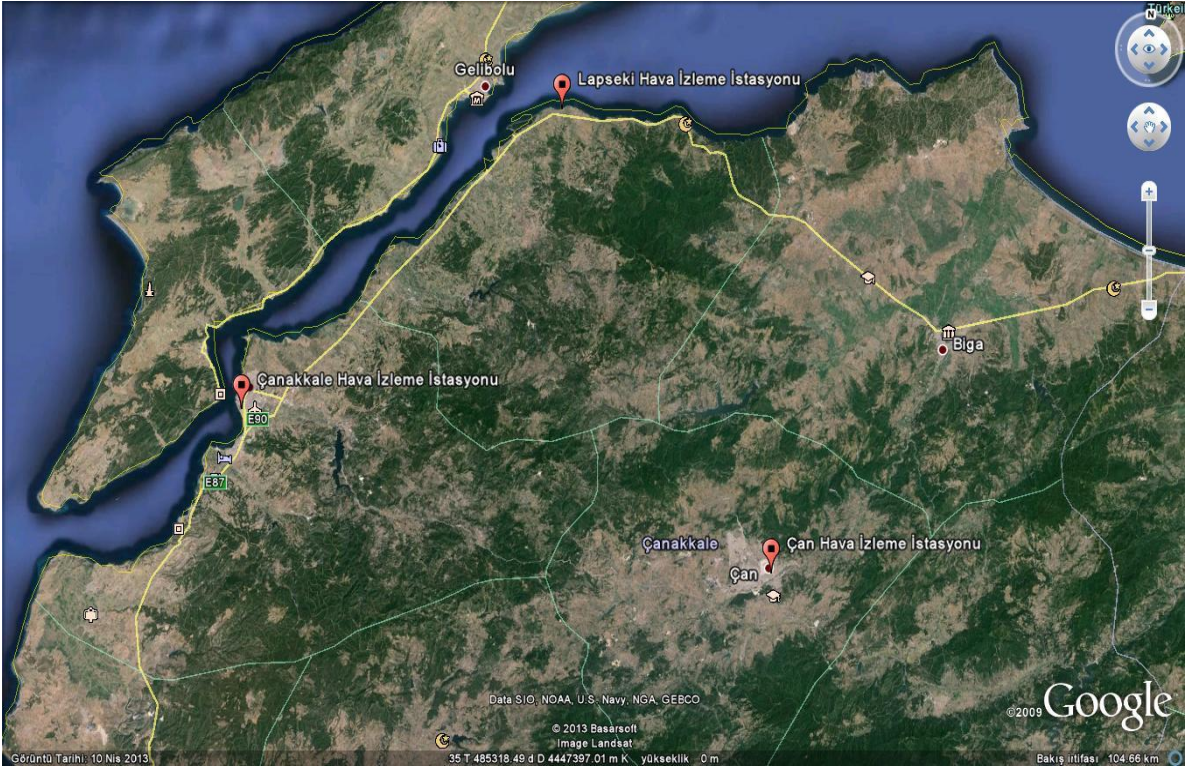
A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Çanakkale’de hava kirliliğine neden olan kaynaklar; sanayi, evsel ısınma kaynaklı emisyonlar ile trafikten kaynaklanan emisyonlardır. İlde hava kirliliği en çok kış aylarında gözlenmektedir.

İlin konumu itibarıyla geçiş iklimi özelliği göstermektedir. Genel karakteri ile Akdeniz iklimi özelliklerini yansıtmaktadır. Yıllık ortalama sıcaklık değeri 14,7 °C’dir.

İlimizde 3 adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonu bulunmaktadır.

- 1.Çanakkale Merkez Hava İzleme İstasyonu
- 2.Çan Hava İzleme İstasyonu
- 3.Lapseki Hava İzleme İstasyonu

Harita A.1 – İlde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazlarının Yerleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

Çizelge A.8- İlimizde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

İstasyon Adı	Hava Kirlenici Ölçülen Parametreler				
	SO ₂	NO _x	CO	PM ₁₀	
Çanakkale Merkez	X			X	
Çan	X			X	
Lapseki	X			X	

A.4. Ölçüm İstasyonları

Çizelge A.9- İlimizde 2012 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri (Her bir istasyon için ayrı ayrı doldurulmalıdır)
(havaizleme.gov.tr, 2012)

SAĞLIK	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	89		21											
Şubat	80		28											
Mart	99		22											
Nisan	28		18											
Mayıs	11		14											
Haziran	12		18											
Temmuz	6		28											
Ağustos	7		17											
Eylül	19		18											
Ekim	5		16											
Kasım	12		15											
Aralık	11		19											

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

ORTALAMA	31,59		19,50											
-----------------	-------	--	-------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

* Sınır değerini aşıldığı gün sayısı

Çizelge A.10 İlimizde 2012 Yılında Hava Kirlenici Gazların Ortalama Konsantrasyonları ve Sınır Değerini Aşıldığı Gün Sayıları (havaizleme.gov.tr, 2012)

(2012)	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak														
Şubat														
Mart														
Nisan														
Mayıs														
Haziran														
Temmuz														
Ağustos														
Eylül														
Ekim														
Kasım														
Aralık														
ORTALAMA														

- AGS: Sınır değerini aşıldığı gün sayısı
- 2012 yılı için Çanakkale İlinde Sınır Değerini Aşıldığı gün sayısı sıfır (0) dır.
- (Kaynak:Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Hava Kalitesi Bülteni, 2012)

Çizelge A.11 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (Rapor Yılı) Yılında Hava Kalitesi Sınır Değerleri

SO₂: kükürtdioksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	1 saatlik ortalama sınır değer (mg/m ³)	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	350	125	3		20
HKDYY ¹	-	150 ²	-		

NO₂: azotdioksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	1 saatlik ortalama sınır değer (mg/m ³)	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	200	-	18		40
HKDYY	-	300	-		68 ³

Partikül Madde 10

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	50	35		40
HKDYY	140 ⁴	-		78

CO: karbon monoksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	-	-		-
HKDYY	14 ⁵	-		10

¹ HKDYY: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği

² HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

³ HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

⁴ HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

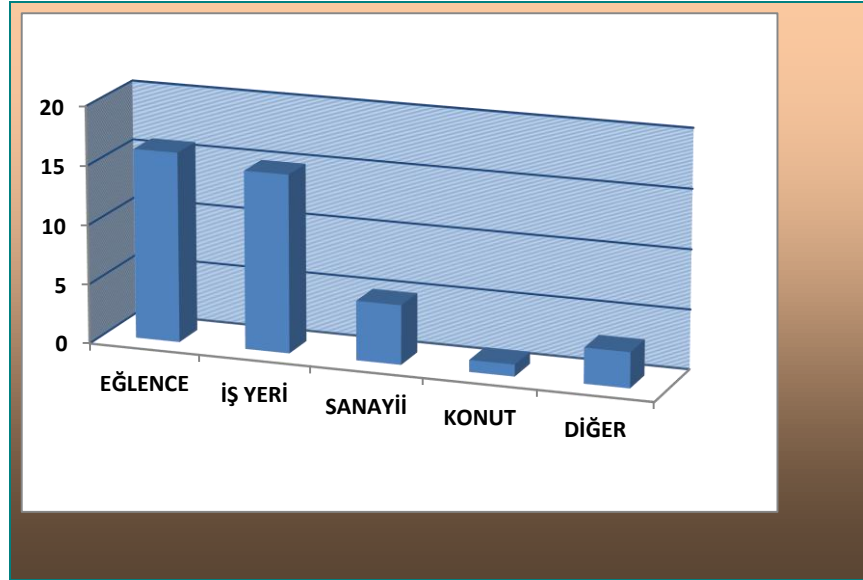
A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

İlimizde verilen emisyon ölçüm yetki belgesi sayısı 12 adet sabit ve 1 adet gezici istasyon olmak üzere 13 adet, egzoz emisyon ölçüm pulu sayısı 25600 adettir.

A.6. Gürültü

İl Müdürlüğümüze gelen gürültü şikayetleri konu bazında dağılımı aşağıdaki grafikteki gibidir. Gelen şikayetler için öncelikle şikayetin kaynaklandığı yerler tespit edilerek, şikayete maruz kalan kişi ve işletmelerde ölçüm ve inceleme yapılarak Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği kapsamında gerekli işlemler yapılmaktadır.

Eğlence Kaynaklı 16, İş yeri kaynaklı 15, Sanayii kaynaklı 5, Konut kaynaklı 1 ve diğer 3 olmak üzere toplam 40 gürültü şikayeti değerlendirilmiştir.

Grafik A.2– İlimizde (2012) Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı (Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

SEKTÖREL HEDEFLER:

Bakanlığımızca yayımlanan T.C. Ulusal İklim Değişikliği ve Eylem Planı 2011-2023 Raporunda; Ulusal İklim Değişikliği Strateji Belgesi'nin Temel İlkeleri aşağıdaki gibi ifade edilmiştir:

“Türkiye'nin iklim değişikliğiyle küresel mücadele kapsamında temel amacı, insanlığın ortak kaygısı olan iklim değişikliğini önlemeye yönelik uluslararası taraflarla işbirliği içerisinde, tarafsız ve bilimsel bulgular ışığında ortak akılla belirlenmiş küresel çabalara, sürdürülebilir kalkınma

⁵ HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

politikalarına uygun olarak, ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar prensibi ve Türkiye'nin özel şartları çerçevesinde katılmaktır.

Türkiye'nin temel ilkeler kapsamındaki Stratejik Hedefleri ise Strateji Belgesi'nde aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- BMİDÇS'nin "ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar" ilkesine uygun olarak ve özel koşulları çerçevesinde; iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum politikaları ile önlemlerini, ulusal kalkınma planlarına dâhil etmek,
- Sera gazı emisyonlarının azaltılması gayesiyle geliştirilen küresel politikalar ve önlemlere kendi imkânları ölçüsünde, sürdürülebilir kalkınma ilkeleriyle uyumlaştırılmış kalkınma programını sektöre uğratmadan, sera gazı emisyon artış hızını sınırlayarak katkıda bulunmak,
- Küresel iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltma ve bu etkilere uyum sağlama doğrultusunda, ulusal hazırlık seviyesi ve kapasitesini artırmak; bu çabalarda elde edeceği tecrübe ve kazanımlarını bölge ülkeleri ile paylaşmak, azaltım ve uyuma yönelik ikili ve çok taraflı ortak araştırma projeleri geliştirmek,
  - Kamu, özel sektör, üniversite, sivil toplum kuruluşları gibi tüm kesimlerin ortak çabaları ile tüketim kalıplarının iklim dostu olacak şekilde değiştirilebilmesi için kamuoyu bilincini artırmak,
- Ulusal iklim değişikliği çalışmalarında, bilgi akışını ve paylaşımını artırmak amacıyla bütüncül bir bilgi yönetim sistemini oluşturmaktır.
- Azaltım, uyum, teknoloji transferi ve finansman ana başlıklarındaki küresel stratejik amaçların, tarafların sorumlulukları göz önünde bulundurulması sureti ile tasarlanması ve yürütülmesine uyum sağlamak ve uluslararası faaliyetlerde etkin rol oynamak,
  - Azaltım ve uyum faaliyetlerini yürütebilmek için ihtiyaç duyulan mali kaynaklara erişimi artırmak,
- Mevcut teknoloji ve kalkınma düzeyimiz göz önüne alınarak temiz üretime yönelik araştırma-geliştirme ve inovasyon kapasitesini geliştirmek, bu alanda rekabet ve üretimin artırılmasını sağlayacak ulusal ve uluslararası finansman kaynaklarını ve teşvik mekanizmalarını oluşturmak,
- İklim değişikliği ile mücadele ve uyum kapsamındaki faaliyetleri etkin ve sürekli eşgüdüm sağlayarak, şeffaf, katılımcı ve bilimsel çalışmalara dayanan karar alma süreçleri ile geliştirmek,
  - Bu kapsamda Bakanlığımızca takip edilen, İklim Değişikliği Eylem Planı konusunda yapılması gereken çalışmalara ilişkin resmi yazışmalar İlimizdeki yerel yönetim ve ilgili kuruluşlara iletilmiş olup süreç devam etmektedir.

A.8. Sonuç ve Değerlendirme

Bu kapsamda Bakanlığımızca takip edilen, İklim Değişikliği Eylem Planı konusunda yapılması gereken çalışmalara ilişkin resmi yazışmalar İlimizdeki yerel yönetim ve ilgili kuruluşlara iletilmiş olup süreç devam etmektedir.

Kaynaklar: TUIK, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2013

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Suları

B.1.1.1. Akarsular:Çanakkale İlinin akarsuları ; Bayramdere, Büyükdere, Çınardere, Kavak Çayı,Agonya, Sarıçay, Tayfur Dere, Umurbey Çayı, Koca Çay, KaraMenderes Çayı ve Tuzla Çayı'dır.

Çizelge B.1 –İlimizin Akarsuları (DSİ 25.Bölge Müdürlüğü, 2013)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Max. Debisi (m ³ /sn)	Doğduğu Yer	Döküldüğü Yer	Kullanım Amacı
BAYRAMDERE	11	11	1,123(ort.)	Taşlıburun	Marmara Denizi	Bayramdere Barajı İnşaa edilmekte. (Sulama + İçme)
BÜYÜKDERE	10	10	1,048(ort.)	Genişdağ	Kaleköy	Gökçeada Barajı inşaa edildi.(sulama+içme)
ÇINARDERE	28	28	0,791(ort.)	Sisalandağı	Marmara Denizi	Ayıldere Barajı inşaa edilmektedir.Sulama amaçlı
KARAMENDERES	109	109	1530	Kazdağları	Marmara Denizi	Bayramiç Barajı inşaa edildi (sulama+enerji+içme suyu)
KAVAK ÇAYI	50	18	1100	Ballı	Saroz Körfezi	
KOCAÇAY	62	62	4,584 (ort.)	Bardakçı	Kocabaş Çayı	
AGONYA	148	70	2,304(ort.)	Katrandağı	Ortaca	
SARIÇAY	40	40	1300	Küçükburun	Çanakkale Boğazı	Atikhisar Barajı inşaa edildi (sulama+ taşkın+ içme suyu)
TAYFUR DERE	19	19		Ağılyeri	Çanakkale Boğazı	Tayfur Barajı inşaa edildi. (İçme Suyu)
TUZLA ÇAYI	80	80	1400	Kırburun	Ege Denizi	Ayvacak Barajı inşaa edildi. (Sulama + içme suyu)
UMURBEY ÇAYI	22	22	16,677(ort.)	Avcı Tepesi	Çanakkale Boğazı	Umurbey Barajı inşaa edildi. (Sulama)

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

İlde bulunan sulama göletlerine ait bilgiler Çizelge B.2’de verilmektedir.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Çizelge B.2-İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri (DSİ 25.Bölge Müdürlüğü, 2013)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, hm ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
1.Atikhisar Barajı	Zonlu Toprak Dolgu	9,22	3069		Sulama+Taşkın+İçme Suyu
2.Gökçeada Zeytinli Barajı	Zonlu Toprak Dolgu	14,48	700		Sulama + İçme Suyu
3. Bayramiç Barajı	Toprak Dolgu	86,50	16437		Sulama +İçme Suyu+Enerji
4.Bakacak Barajı	Kil Çekirdek Kaya Dolgu	136	9000		Sulama
5.Tayfur Barajı	Kil Çekirdek Kaya Dolgu	5,712			İçme Suyu
6.Umurbey Barajı	Kil Çekirdekli Kum Çakıl Kaya Dolgu	52,694	3661		Sulama
7.Ayvacic Barajı	Kil Çekirdekli Kum Çakıl Kaya Dolgu	39	3368		Sulama + İçme Suyu
8.Taşoluk Barajı	Kil Çekirdek Kaya Dolgu	88	9352		Sulama
9.Bayramdere Barajı	Kil Çekirdek Kaya Dolgu	18,45	1050		Sulama + İçme Suyu
10.Uzun Hızırlı Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	4.90	319		Sulama
11.Koyunyeri Göleti	Homojen Dolgu	2,90	423		Sulama
12.Fındıklı Göleti	Homojen Dolgu	0.85	69		Sulama
13.Alpagut Göleti	Homojen Dolgu	1.85	214		Sulama
14.Uluköy Göleti	Homojen Dolgu	2.90	303		Sulama
15.Küçükü Göleti	Homojen Dolgu	5.92	800		Sulama
15.Kozçeşme Göleti	Homojen Dolgu	4.24	739		Sulama
16.İntepe Göleti	Kil çekirdekli yarı geçirimli dolgu	0.67	114		Sulama
16.Kayatepe Göleti	Homojen Dolgu	1.30	307		Sulama
17.Yenice Çınar Göleti	Homojen Dolgu	0.73	168		Sulama
18.Tavaklı Alemlaşah	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0.85	147		Sulama
19.Örenli Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.17	198		Sulama
20.Çan Karakoca Göleti	Homojen Dolgu	1.72	323		Sulama
21.Biga Ayıtdere Göleti	Kil Çekirdekli Toprak Dolgu	6.78	1157		Sulama
22.Hamdibey Asar Göleti	Kil çekirdekli yarı geçirimli dolgu	3.56	870		Sulama
23.Beybaşı Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0.52	57		Sulama
24.Biga Hacipehlivanlı Göl.	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0.94	180		Sulama
25.Çan Altıkulaç Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	3.3	532		Sulama
26.Ezine Akçin Göleti	Toprak Dolgu	10.298	820		Sulama
27.Biga Kaynarca Göleti	Homojen Dolgu	18.51	2045		Sulama

B.1.2. Yeraltı Suları

Çanakkale İli ve İlçelerinde yeraltı suyu, önemli bir yer tutmaktadır. Yenice, Gökçeada ve Bozcaada bu konuda biraz daha fakirdir. Diğer yerlerde özellikle Biga, Umurbey, Ayvacık, Gülpınar ve Tuzla taraflarında yeraltı su rezervlerinin azalmasından dolayı yeraltı suyu işletmesine kapalıdır.

İl genelinde yeraltı sularının bulunduğu ovalık bölgeler 749 km² lik bir alan kaplamaktadır. Bu ovalık alanlarda yeraltı suyu işletme rezervi 66,5 hm³/yıl civarında olup, emniyetli olarak çekilebilir yıllık su miktarı ise 88 hm³ dolaylarındadır.

Bölgede yer alan ovaların çoğu verimli akifer özelliği gösteren gevşek konglomeratik, kumlu, çakıllı seviyeleri bulunan formasyonlar ile bunun üzerinde bulunan alüvyonlardan oluşmuşlardır. Çanakkale (Kirazlı) Ovasında alüvyon kalınlığı ortalama 50-60 mt.kadardır. Çanakkale Ovasında yeraltı suyundan akarsuya (Sarıçay) boşalım, yıllık ortalama 2,7x10⁶ m³/yıl civarındadır. Aynı ovada denize drenaj miktarı ise 1,2x10⁶ m³/yıl kadardır.

Kepez Ovasındaki alüvyonlarda akifer kalınlığı ortalama 15-20 m'dir. Bu ovada akarsuya (Kepez Çayı) yapılan yeraltısuyu boşalımı yıllık ortalama 1,75x10⁶ m³, denize yapılan boşalım ise 0,9x10⁶ m³/yıl'dır.

Umurbey Ovasında alüvyon kalınlığı ortalama 60 m'dir. Deniz suyu ile yeraltı suyu girişim sınırı bu ovada karaya doğru iyice ilerlemiştir. Bu ovada akarsuya (Umurbey Çayı) yapılan yeraltısuyu boşalımı 0,7x10⁶ m³/yıl, denize drenaj ise 1,25x10⁶ m³/yıl civarındadır.

Lapseki Ovasında alüvyonun ortalama kalınlığı 45-50 m kadardır. Bu ovada akarsu ve dereler genelde kuru olduğundan teorik olarak yeraltısuyu boşalımı bulunmamaktadır. Denize yapılan yeraltısuyu boşalımı ise 0,38x10⁶ m³/yıl civarındadır.

Çardak Ovasında alüvyon kalınlığı ortalama 30 m'dir. Ovada ortalama akifer kalınlığı 10-15 m. arasındadır. Çardak Ovasında da Lapseki Ovasındaki nedenle akarsuya yeraltı suyu boşalımı bulunmamaktadır. Denize drene olan yeraltı suyu boşalımı yıllık ortalama 0,42x10⁶ m³'tür. Bayramdere Ovasında yapılan sondajlarda alüvyon kalınlığının 20-28 m. Arasında olduğu saptanmıştır. Bayramdere Ovası giriş ve çıkışında, Bayramdere üzerinde yapılan akarsu debi rasatına göre, ova girişinde debi ölçümü hemen hemen sıfır değerinde kalırken, ova çıkışında 0,032 m³/sn debi ölçülmüştür. Yapılan hesaplamalarda bu ovada akarsuya yeraltı suyu boşalımı yıllık 1x10⁶ m³/yıl mertebesinde olurken, denize yapılan boşalım ise 0,45x10⁶ m³/yıl civarında kalmaktadır.

Gelibolu Yarımadasında yer alan ovalarda bulunan yeraltı suyu drenajı akarsu yataklarının kuru olaması nedeniyle denize doğru toplam 12,5 hm³/yıl civarında olmaktadır. (Kaynak: Çanakkale Çevre Durum Raporu 2006-2007)

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

B.1.2.2 Jeotermal Kaynaklar:

İlimizde bulunan jeotermal kaynak ve bulunduğu yerlere ilişkin bilgiler tablodaki gibidir. İlin zengin kaplıca kaynakları içerisinde en önemli olarak Ezine ilçesi kıyı kesimine yakın durumda bulunan Kestanbol Kaplıcaları yer almaktadır. Kestanbol Kaplıcaları haricinde diğer kaplıca kaynakları yerel imkanlarla işletilmektedir.(Çanakkale İl Çevre Durum Raporu, 2006-2007)

Çizelge B.3– İlimizde Jeotermal Kaynak Potansiyeli (Çanakkale İl Özel İdaresi, 2013)

Kaynağın Bulunduğu Mevkii	Kaynağın cinsi
Yenice Hıdırlar Mevkii	Doğal Çıkış
Çan Bardakçılar Kıran Mevkii	Doğal Çıkış

Çan Küçüktepe Kurtulmuş Mevkii	Doğal Çıkış
Çan Tepeköy Kurtulmuş Mevkii	Doğal Çıkış
Çan Merkez	
Biga Ilıcabaşı Kırkgeçit Mevkii	Doğal Çıkış
Ayvacık Tuzla Köyiçi Mevkii	Doğal Çıkış
Ezine Körüktaş Ilıca Mevkii	Doğal Çıkış
Ezine Dalyan Mevkii	Doğal Çıkış
Ayvacık Küçükçetmi	Doğal Çıkış

B.1.3. Denizler

İlimizde mavi bayraklı toplam 6 plaj bulunmakta olup, mavi bayraklı marina bulunmamaktadır. (1)

Mavi Bayraklı Plaj Sayısı: 6

Mavi Bayraklı Marina Sayısı: 0

Mavi Bayraklı Yat Sayısı: 0

Çizelge B.3.1. Çanakkale İlindeki Mavi Bayraklı Plaj ve Bulunduğu Yerler

Kategori	İl	İlçe /Belde/Köy	Plaj Adı
Plaj	Çanakkale	Ayvacık /Behramkale Köyü	Assos Eden Garden Hotel
Plaj	Çanakkale	Ayvacık /Behramkale Köyü	Assos Eden Beach Hotel, Assos Park Otel, Club Albena
Plaj	Çanakkale	Ayvacık /Behramkale Köyü	Assos Nazlıhan Otel
Plaj	Çanakkale	Ayvacık /Behramkale Köyü	Assos Ceylanoğlu Hotel, Club Hotel Kanara
Plaj	Çanakkale	Ayvacık /Küçükkuşu Beldesi	Club Hotel Gültür, Palace Hotel Olive Odere
Plaj	Çanakkale	Biga /Karabiga Beldesi	Karabiga Belediyesi

Kaynak : <http://www.mavibayrak.org.tr> (1)

İlimizde deniz üzerinde kurulu balık çiftliği bulunmamaktadır. Gölet ve akarsu kaynakları üzerinde su ürünleri yetiştiriciliği yapılmaktadır.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Yüzey ve yeraltı suları için değerlendirme 7 Nisan 2012 tarih ve 28257 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik” ve 30 Kasım 2012 tarih ve 28483 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği”ne göre yapılacak ve Çizelge B.3 doldurulacaktır.

Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik ve Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliklerinin yürürlüğe girmesine müteakip kapsamında yeraltı suyu ve yüzey suyu kalitesine ilişkin yetki Orman ve Su İşleri Bakanlığında bulunmakta olup herhangi bir ölçüm ve analiz bulunmamaktadır.

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İlimizde çeşitli endüstriyel sektörlere ait atıksu arıtma tesis durumu ve kapasiteleri ve deşarj yerine ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir.

Çizelge 3.1.1 Çanakkale İl Endüstriyel Atıksu Arıtma Tesis Durumu Tablosu:

Sıra No	İL/İLÇE	Münferit Sanayi Adı	Atıksu Miktarı (m ³ /Gün)	ARITMA TESİS DURUMU										
				VAR					YOK					
				AAT Kapasitesi (m ³ /Gün)	Deşarj Yeri (Havzası)	Arıtma Türü			İhale Aş.	Proje Aş.	İnş. Aş.	Belediye Kanal.	Diğer	
		Fiz.	Kim	Bio.										
1	Ç.KALE/MERKEZ	Çanakkale Liman İşletmesi	20	20	Marmara	X	X	X						
2	Ç.KALE/EZİNE	Buldersan Deri (Faal Değil)	250	250	Kuzey Ege	X	X	X						
3	Ç.KALE/EZİNE	Taş Deri San.(Faal Değil)	100	100	Kuzey Ege	X	X	X						
4	Ç.KALE/EZİNE	Gençdoğan Dericilik San.Tic.A.Ş.	100	100	Kuzey Ege	X	X	X						
5	Ç.KALE/BİGA	Biga Tabaklar Odası	1500	1500	Marmara	X		X						
6	Ç.KALE/BİGA	Biga Belediye Mezbahası	200	200	Marmara	X								
7	Ç.KALE/MERKEZ	Trutaş A.Ş. (Faal Değil)	1500	1500	Marmara									
8	Ç.KALE/ÇAN	Kalevit Saniter Ser. A.Ş.	100	100	Marmara		X							
9	Ç.KALE/ÇAN	Kaleseramik San A.Ş.	3700	3700	Marmara	X		X						
10	Ç.KALE/ÇAN	Kaleseramik San A.Ş.	75	75	Marmara	X		X						
11	Ç.KALE/ÇAN	Kalemaden A.Ş.	120	120	Marmara	X								
12	Ç.KALE/ECEABAT	Amati Bosforo Su Ürün.	600	600	Marmara	X		X						
13	Ç.KALE/YENİCE	Burcu Gıda Konservencilik	1140	1140	Marmara	X		X						
14	Ç.KALE/BAYRAMIÇ	Çevikler Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	X		X						
15	Ç.KALE/EZİNE	Peymar Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	X		X						
16	Ç.KALE/YENİCE	Yenice Gıda (BİLGEM)	1000	1000	Marmara	X								
17	Ç.KALE/LAPSEKİ	Ulubay Su Ürünleri	450	450	Marmara	x		x						

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

18	Ç.KALE/BİGA	Demko Benzer Konservecilik	4000	4000	Marmara	x		x						
19	Ç.KALE/BİGA	PGT	1000	1000	Marmara	X								
20	Ç.KALE/YENİCE	Güre Gıda Turizm	200	200	Marmara	X		x						
21	Ç.KALE/EZİNE	Çamlıcalı Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	X		x						
22	Ç.KALE/EZİNE	Akçansa Çim. Ana Saha Yağ Kapanı	80	80	Kuzey Ege	X								
23	Ç.KALE/EZİNE	Akçansa Çim. Ana Saha Ekşiler Yağ Kapanı	80	80	Kuzey Ege	X								
24	Ç.KALE/EZİNE	Akçansa Çim. Sahil Tesisi Yağ Kapanı	80	80	Kuzey Ege	X								
25	Ç.KALE/BAYRAMIÇ	Tahsildaroğlu Süt Ürün.	2000	2000	Kuzey Ege	X		x						
26	Ç.KALE/EZİNE	Sezgin Otomotiv San.	20	20	Kuzey Ege	X								
27	Ç.KALE/AYVACIK	AYS Peynircilik	50	50	Kuzey Ege	X		x						
28	Ç.KALE/AYVACIK	CENGİZ YANMAZ	50	50	Kuzey Ege								X	
29	Ç.KALE/LAPSEKİ	Alakaşlar Süt Ürünleri	50	50	Marmara	X		x						
30	Ç.KALE/EZİNE	Özsoylar Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	X		x						
31	Ç.KALE/EZİNE	Bergaz Gıda Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	X		x						
32	Ç.KALE/EZİNE	Yükseller Süt Ürünleri	20	20	Kuzey Ege	X		x						
33	Ç.KALE/EZİNE	Cey-San Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	X		x						Faaliyeti Durdurdu
34	Ç.KALE/EZİNE	Salih Kahraman Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	X		x						
35	Ç.KALE/EZİNE	Kaşıkçoğlu Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	X		x						
36	Ç.KALE/EZİNE	Çetinkaya Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	X		x						
37	Ç.KALE/BİGA	Necmi ŞANLI Çadır Branda	20	20	Marmara	X		x						
38	Ç.KALE/BİGA	İÇDAŞ A.Ş. II.Haddehane	200.000	200.000	Marmara	X		x						

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

39	Ç.KALE/BİGA	İÇDAŞ A.Ş. (Enerji I-II-III)	1.500.000	1.500.000	Marmara	X	X	X						
40	Ç.KALE/BİGA	İÇDAŞ A.Ş. I.Haddehane	192.000	192.000	Marmara	X		X						
41	Ç.KALE/ÇAN	18 Mart Çan Termik Sant.	80	80	Marmara	X		X						
42	Ç.KALE/ÇAN	18 Mart Çan Termik Sant.	40	40	Marmara	X	X	X						
43	Ç.KALE/EZİNE	Enerjisa A.Ş.	10	10	Kuzey Ege	X		X						
44	Ç.KALE/BİGA	Omya Maden (Evsel AAT)	20	20	Marmara			X						
45	Ç.KALE/GELİBOLU	Gelibolu Gemi İnş. San. A.Ş.	40	40	Marmara	X		X						
46	Ç.KALE/ECEABAT	OR GIDA	50	50	Marmara	X		X						
47	Ç.KALE/BİGA	DOĞTAŞ A.Ş.	200	200	Marmara	X		X						
48	Ç.KALE/EZİNE	Ataol Peynircilik	20	20	Kuzey Ege	X		X						
49	Ç.KALE/BAYRAMIÇ	RK Süt Ürün.	2000	2000	Kuzey Ege								X	
50	Ç.KALE/AYVACIK	Gürrem Süt Ürünleri	60	60	Kuzey Ege	X		X						

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

Çanakkale İli alıcı ortama deşarj edilen evsel atıksu miktarı m³/yıl, deşarj yerine ilişkin tablo aşağıda verilmektedir.

Çizelge 3.1.2. Çanakkale İl Evsel Atıksu Arıtma Tesis Durumu:

Sıra No	İL/İLÇE	Turizm Tesisleri/Yazlık Tatil Siteleri	Atıksu Miktarı (m ³ /Gün)	ARITMA TESİS DURUMU											
				VAR					YOK						
				AAT Kapasitesi (m ³ /Gün)	Deşarj Yeri (Havzası)	Arıtma Türü			İhale Aş.	İnş. Aş.	Belediye Kan.	Diğer			
		Fiz.	Kim	Bio.											
1	Ç.KALE/GELİBOLU	Gallipoli Otel			Marmara										
2	Ç.KALE/	Erdem Turizm Ltd.Şti.						X							

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

3	Ç.KALE/	K.K.K'LIĞI Yıldırım Kışlası	750	750										
4	Ç.KALE/	K.K.K'LIĞI Kemal D. Kışlası	1500	1500										
5	Ç.KALE/	Martı Konut Yapı Koop.	400	400				X						
6	Ç.KALE/	Bizimkent Sitesi	200	200		X		X						
7	Ç.KALE/MERKEZ	Nişantepe Evleri	20	200		X		X						
8	Ç.KALE/	S.S. Hürkent Yapı KOOP.	200	200		X		X						
9	Ç.KALE/	S.S. Derya Tatil Sitesi	250	250		X		X						
10	Ç.KALE/	Ozanlar Tatil Sitesi	200	200		X		X						
11	Ç.KALE/	Yusufoğlu Sitesi	200	200		X								
12	Ç.KALE/	Erenler Sitesi	240	240	Marmara	X		X						
13	Ç.KALE/GELİBOLU	TH. S.S. Saroz Erenler Sitesi	240	240	Marmara	X		X						
14	Ç.KALE/GELİBOLU	Dostlar Sitesi	80	80	Marmara	X		X						
15	Ç.KALE/GELİBOLU	Üniversiteliler Sitesi	60	60	Marmara	X		X						
16	Ç.KALE/GELİBOLU	Körfez Villaları	60	60	Marmara	X								
17	Ç.KALE/GELİBOLU	Kırklareliler Sitesi	100	100	Marmara	x		x						
18	Ç.KALE/GELİBOLU	Saroz İnşaat Tic.Ltd.Şti.	40	40	Marmara	x		x						
19	Ç.KALE/GELİBOLU	Orkide Sitesi	100	100	Marmara	X								
20	Ç.KALE/GELİBOLU	Tayf Evleri	50	50	Marmara	X		X						
21	Ç.KALE/GELİBOLU	Kadıköy Konut Yapı Koop.	50	50	Kuzey Ege	X		X						
22	Ç.KALE/GELİBOLU	Gebze Güzelkent Yapı Koop.	20	20	Marmara	X								
23	Ç.KALE/GELİBOLU	Seyret Sitesi	60	60	Marmara	X								

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

24	Ç.KALE/	Aydın Sitesi											
25	Ç.KALE/GELİBOLU	Kadıköy Sitesi	2000	2000	Kuzey Ege	X		X					
26	Ç.KALE/GELİBOLU	Mavi Saroz Akasya Sitesi	20	20	Kuzey Ege	X							
27	Ç.KALE/GELİBOLU	Barış Sitesi	50	50	Kuzey Ege	X		X					
28	Ç.KALE/GELİBOLU	Gebzeliler Sitesi	50	50	Kuzey Ege						X		
29	Ç.KALE/	BOSAS Sitesi	50	50	Marmara	X		X					
30	Ç.KALE/EZİNE	Megakent	50	50	Kuzey Ege	X		X					
31	Ç.KALE/GELİBOLU	Hürkent Sitesi	50	50	Kuzey Ege	X		X					
32	Ç.KALE/	Yusufoğlu Sitesi	20	20	Kuzey Ege	X		X					
33	Ç.KALE/	Boğazkent Tatil Sitesi	50	50	Kuzey Ege	X		X					
34	Ç.KALE/	Fatih Sitesi	50	50	Kuzey Ege	X		X					
35	Ç.KALE/	Anamar Tatil Sitesi	50	50	Kuzey Ege	X		X					
36	Ç.KALE/GELİBOLU	Martı Sitesi	50	50	Kuzey Ege	X		X					
37	Ç.KALE/	Deniz Sitesi	20	20	Marmara	X		X					

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İşlenebilir arazi miktarı toplam 330.337 ha.'dır. İşlenebilir arazinin ürün ve kullanım alanına göre dağılımında, tarla arazisi (Nadas dahil) 265.902 ha. ile %80,5 sebze arazisi (örtü altı dahil) 19.154 ile % 5,8 meyve arazisi 9.753 ha. ile %2,9 bağ arazisi 5.177 ile %1,6 ve zeytin arazileri 30.331 ha. ile % 9,2'dir.

İlimizde 330.337 ha. tarım alanının 111.047 ha. (%34) sulanabilmektedir. Sulanabilir arazinin 73.643 hektarı (%66,3) sulanmakta, bunun dışında kalan 37.404 ha. (%33,7) ise kuru tarım yapılmaktadır. En fazla sulanabilir arazi Biga (%23,4), Bayramiç (%13,7), Merkez (%13) ve Yenice (%12,8) ilçelerimizde bulunmaktadır. Mevcut sulanan arazinin 48.948 hektarı (% 65,7) devlet imkanları ile 24.695 hektarı da (% 34,3) halkın kendi imkanları ile sulama yapılmaktadır. (Çevre Durum Raporu, 2011)

B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti:

Çizelge 4.1.1.1 İlçe ve Kaynaklarına Göre Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Dağıtılmak Üzere Çekilen Su Miktarı (Kaynak:2010 TÜİK) Verileri aşağıdaki tablodaki gibidir.

İlçeler	Toplam Belediye Sayısı	Toplam Çekilen Su Miktarı (1000 m ³ / yıl)	Kaynak(1000 m ³ / yıl)	Göl/Gölet deniz(1000 m ³ / yıl)	Akarsu(1000 m ³ / yıl)	Baraj(1000 m ³ / yıl)	Kuyu(1000 m ³ / yıl)	Belediyelerde içme ve kullanma suyu şebekesi için çekilen yüzeysel su miktarı	Belediyelerde içme ve kullanma suyu şebekesi için çekilen yeraltı su miktarı	Belediyelerde kişi başına çekilen günlük su miktarı (litre/kişi-gün)
Çanakkale	34	27.083	6937	-	505	10880	8.671		15699	229
Merkez	4	9.605	22	-	-	8644	939	11385	961	219
Ayvacık	3	1.645	1041	-	505	-	100	8.644	1.141	289
Bayramiç	1	2.081	505	-	-	-	1.577	505	2081	425
Biga	6	4.013	3204	-	-	-	809	-	4013	240
Bozcaada	1	218	-	-	-	-	218	-	218	254
Çan	2	1.480	110	-	-	-	1.370	-	1480	131
Eceabat	1	485	-	-	-	-	485	-	485	247
Ezine	3	1.622	600	-	-	-	1.022	-	1622	205
Gelibolu	4	3.591	227	-	-	1.900	1.463	1.900	1.691	279
Gökçeada	1	336	-	-	-	336	-	336	-	188
Lapseki	3	695	92	-	-	-	602	-	695	130
Yenice	5	1.312	1136	-	-	-	176	-	1312	262

Çizelge 4.1.1.2. Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Dağıtılan Su Miktarı (Kaynak: 2010 TÜİK) Verileri aşağıdaki tablodaki gibidir.

İlçeler	Toplam Belediye Sayısı	Cevap veren belediye sayısı	Abone Sayısı	Dağıtılan Su Miktarı (m ³ /yıl)	Su Satış Geliri (TL) (KDV Hariç)
Çanakkale	34	34	160.386	13.359.531	31.433.666
Merkez	4	4	50.257	5447637	16.258.220
Ayvacık	3	3	16.764	632.899	1.054.238
Bayramiç	1	1	7.445	363.347	678.295
Biga	6	6	22.747	1.857.778	3.768.888
Bozcaada	1	1	1.722	155.800	500.633
Çan	2	2	13.660	978.419	2.396.097

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Eceabat	1	1	2.919	242.440	503.892
Ezine	3	3	10.850	646.843	911.664
Gelibolu	4	4	16.653	1.410.317	2.695.788
Gökçeada	1	1	1.232	310.554	342.957
Lapseki	3	3	9.408	616.783	1.576.011
Yenice	5	5	6.279	696.714	746.983

* Çizelge 4.1.1.3 Çanakkale ili ve İlçelerinde İçme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen nüfus değişimi tablosu aşağıdaki gibidir. (Kaynak: 2010 Yılı TÜİK)

İlçeler	Toplam Belediye Sayısı	Toplam Belediye Nüfusu	İçme ve Kullanma suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Bel.Sayısı	İçme ve Kullanma suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Bel.nüfusu	İçme ve Kullanma suyu Şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)	İçme ve Kullanma suyu Şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı	İçme ve Kullanma suyu Şebekesi ile hizmet verilen belediye nüf.	İçme ve kullanma suyu Arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)
Çanakkale	34	327.188	34	323.938	99	4	123.228	38
Merkez	4	121.023	4	120.224	99	1	99.438	82
Ayvacık	3	15.598	3	15.598	100	-	-	-
Bayramiç	1	13.420	1	13.420	100	-	-	-
Biga	6	45.939	6	45.874	100	1	347	1
Bozcaada	1	2.354	1	2.354	100	-	-	-
Çan	2	30.947	2	30.947	100	-	-	-
Eceabat	1	5.380	1	5.380	100	-	-	-
Ezine	3	21.851	3	21.678	99	-	-	-
Gelibolu	4	35.269	4	35.269	100	1	18.558	53
Gökçeada	1	4.885	1	4.885	100	1	4.885	100
Lapseki	3	16.773	3	14.595	87	-	-	-
Yenice	5	13.749	5	13.714	100	-	-	-

B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Çanakkale İl Merkezinin içme suyu Atikhisar Barajından sağlanmaktadır. Barajdan gelen su, Çanakkale Belediyesi arıtma tesislerinde ileri bir arıtmadan geçirilerek şehre verilmektedir. Bununla

beraber Bayramiç Barajı, Gökçeada Barajı ve Gelibolu Yarımadasındaki Tayfur Barajı da içme ve kullanma suyu kaynağı olarak rol oynamaktadır. İl genelinde 494 memba, 32 keson kuyu ve 102 adet sondaj kuyusu içme suyu kaynağı olarak Çanakkale İlinde yaşayanların su ihtiyacını karşılamaktadır. DSİ 252. Şube Müdürlüğü verilerine göre 2010 yılında sulamaya verilen su miktarı 110.326 m³, içme ve kullanma suyu miktarı da 11644 m³ olup, toplam 121.970 m³'tür. (Çevre Durum Raporu, 2009)

Çizelge 4.1.3.1 İlimizde İçme Suyu Amaçlı Kullanılan Kaynaklar Tablodaki gibidir.(Kaynak:DSİ Genel Müdürlüğü 25.Bölge Müdürlüğü, 2013)

Baraj Adı	Atikhisar Barajı	Bayramdere Barajı	Bayramiç Barajı	Ayvacak Barajı	Zeytinli Barajı	Tayfur Barajı
Bulunduğu İlçe	Merkez	Lapseki	Bayramiç	Ayvacak	Gökçeada	Gelibolu
Yağış Alanı (km ²)	336.130	43.121	440.360	144.448	31.178	13.276
Kullanım Durumu	Aktif Kullanımda	Tahsisi Yapıldı	Tahsisi Yapıldı	Aktif Kullanımda	Aktif Kullanımda	Aktif Kullanımda

B.4.2. Sulama

İlimizde 330.337 ha. tarım alanının 111.047 ha. (%34) sulanabilmektedir. Sulanabilir arazinin 73.643 hektarı (%66,3) sulanmakta, bunun dışında kalan 37.404 ha. (%33,7) ise kuru şartlarda kullanılmaktadır. En fazla sulanabilir arazi Biga (%23,4), Bayramiç (%13,7), Merkez (%13) ve Yenice (%12,8) ilçelerimizde bulunmaktadır. Mevcut sulanan arazinin 48.948 hektarı (% 65,7) devlet imkanları ile 24.695 hektarı da (% 34,3) halkın kendi imkanları ile sulama yapılmaktadır.

B.4.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

*Bu kısım ile ilgili veri bulunmamaktadır.

B.4.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

*Bu kısım ile ilgili veri bulunmamaktadır.

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

*Bu kısım ile ilgili veri bulunmamaktadır.

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Su kaynakları üzerinde enerji üretme amacıyla kurulan hidroelektrik santrallerinden, kapasitelerinden ve özelliklerinden söz edilmelidir. İlimizde Enerji Üretimi amaçlı Bayramiç Barajı yer almakta olup, üretim kapasitesine ilişkin veri bulunmamaktadır.

B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

*Bu kısım ile ilgili veri bulunmamaktadır.

B.5. Çevresel Altyapı

B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus

Çizelge 5.1.1: Kanalizasyon Şebekesi ve Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Sayısı ve Nüfusu (Kaynak:TUİK 2012)

Yıl	Toplam Belediye Sayısı	Toplam Belediye Nüfusu	Derin Deniz Deşarjı Yapan Bel. Say.	Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Bel.Sayısı	Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Bel.Nüfusu	Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)	Arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı	Arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusu	Arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)
2012	Türkiye	2.950	63.743.047	2300	58.754.795	92	536	43.543.737	68
	ÇANAKKALE	34	338.438	30	314.872	93	8	38.392	11

Çizelge 5.1.2 Alıcı Ortamlara Göre Kanalizasyon Şebekesinden Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (Kaynak:TUİK 2012)

Yıl	Toplam Belediye Sayısı	Toplam Belediye Nüfusu	Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Bel.Sayısı (1)	Deşarj Edilen Toplam Atıksu Miktarı (1000 m3/yıl)	Denize(1000 m3/yıl)	Göl/Gölete(1000 m3/yıl)	Akarsuya(1000 m3/yıl)	Araziye (1000 m3/yıl)	Baraj a (1000 m3/yıl)	Diğer Ortamlara(1000 m3/yıl) (2)	Deşarj edilen kişi başı atıksu miktarı (litre/kişi-gün)
2012	Türkiye	2.950	2.300	4.072.563	1.843.115	75.116	1.817.352	35.770	114.199	187.011	190
	ÇANAKKALE	34	30	16.277	9.555		6.171	296		256	142

(1) Belediye sayısına büyükşehir belediyeleri dahil deilmiştir.

(2) Fosseptiğe, zermine vb. atıksu deşarjlarını içermektedir.

Kaynak:TUİK

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

*Arıtma tesislerinde oluşan çamur ve analizine ilişkin veri bulunmamaktadır.

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Çizelge B.5.2 – İlimizdeki (2012) Yılı OSB'lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı	Deşarj Koordinatları
Çanakkale OSB	Planlama aşamasında					
Biga OSB	İnşaat aşamasında	3000 m ³ / Gün	Biyolojik ve Kimyasal		Marmara Havzası	

B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri

Çanakkale İlinde katı atıkların toplanması, taşınması ve bertarafına yönelik olarak dört birlik kurulmuştur. Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliğinin Düzenli Çöp Depolama sahası 2009 yılında atık kabulüne başlanılmıştır. Gelibolu Yarımadası Katı Atık Yönetim Birliğinin Düzenli Çöp Depolama Sahasının inşaatı bitmiş olup 2011 yılında faaliyete geçmiştir. Çan, Biga, Yenice ve Çevresi Katı Atık Yönetim Birliği ve Troas Bölgesi Katı Atık Yönetim Birliği Katı Atık Düzenli Depolama Tesislerinin ise yer seçim aşaması ve ÇED süreci tamamlanmış olup çalışmaları devam etmektedir.

Çizelge B.5.3 İlde Yer Alan Katı Atık Yönetim Birlikleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

SIRA NO	Bulunduğu Havza	KATI ATIK BİRLİĞİNİN YAPISI	SON DURUM
01	Marmara	Çan, Biga ,Yenice ve Çevresi Katı Atık Yönetim Birliği	Yer seçim aşaması (kamulaştırma) tamamlanmış olup, Bakanlığımızdan ÇED Gerekli Değildir Kararı verilmiştir.
02	Marmara	Gelibolu Yarımadası Katı Atık Yönetim Birliği	Yapımı tamamlanmış olup, sızıntı suyu arıtma tesisi ve diğer teknik çalışmaları devam etmektedir.
03	Kuzey Ege	Troas Bölgesi Katı Atık Yönetim Birliği	Yer seçim aşaması tamamlanmış olup, Bakanlığımızdan ÇED Gerekli Değildir Kararı verilmiştir.
04	Marmara	Çanakkale-Lapseki-Umurbey-Kepez-Çardak-Kumkale-İntepe- İl Özel İdare Katı Atık Yönetim Birliği (ÇAKAB)	Yapımı tamamlanmış ve faaliyetine devam etmektedir.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması:

Atıksu geri kazanım yöntemleri, tarımda sulama maksatlı, yeşil alanların sulamasında, endüstriyel geri kazanım, yeraltına enjeksiyon, dinlenme maksatlı kullanılan bölgelerde (göller vb) geri kazanım, direkt olmayan (yangın suyu, tuvaletlerde vb) geri kazanım ve direkt (içme suyu olarak) geri kazanım sayılabilir.

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

İlimizde, Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmeliğin Ek-2 Listesi kapsamında İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım San. A.Ş.'nin Değirmencik Tesisinde izleme çalışması yapılmaktadır.

Çizelge B.6.1- İlimizde 2012 Yılı Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

	Var	Yok	Varsa Ne/Neler Olduğunu Belirtiniz
Potansiyel kirlenici faaliyetler var mı?	X		Demir Çelik ve Enerji Üretim Tesis Endüstrisi

B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi ve sanayiden kaynaklanan arıtma Çamurunun kullanım yöntemlerine ilişkin olarak İlimizde genel olarak uygulanan yöntem Belediyelerde arıtma tesisi içerisinde beton sızdırmaz zemin üzerinde bekletilip, arazide tarımsal amaçlı değerlendirilmektedir. Sanayi kaynaklı tesislerde ise çamur analizi yapılarak sonucuna göre düzenli depolama tesisinde depolanıp depolanamayacağı tespit edilmektedir.

1. Dolgu malzemesi olarak
2. Toprakta kullanılan
3. Üretimde kullanılan
4. Düzenli depolanan
5. Yakma
6. Çimento fabrikalarında ek yakıt ve alternatif hammadde olarak kullanım
7. Gelişigüzel atılan
8. Belediye çöp sahasına dökülen

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

B.6.3.Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında yapılan çalışmalara değinilmelidir. Madencilik Faaliyetleri İle Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği kapsamında, yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten bu yana İlde hazırlanmış Doğaya Yeniden Kazandırma Planlarından ve bunların sayısından söz edilmelidir.

B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Tarımsal faaliyetlerde kullanılan gübrenin ancak belirli bir kısmı bitkiler tarafından kullanılmakta, geriye kalan kısmı ise akarsulara, içme sularına ve diğer alıcı ortamlara geçerek insan ve çevre sağlığını tehdit etmektedir. Gübre sektöründe, üretimin önemli bir bölümünü azotlu gübreler oluşturmaktadır.

Topraktaki nitrat varlığı, organik maddelerin mineralizasyonu yanında nitratlı gübrelerin kullanılmasına bağlıdır. Nitrat azotu toprakta stabil olmayıp, oldukça hareketli bir iyonudur. Bu özelliği nedeniyle bitkilerce alınamayan veya mikroorganizmalar tarafından bağlanmayan bir kısım nitrat azotu ya denitrifikasyon ile kayba uğramakta ya da kolaylıkla yağmur sularıyla yıkanarak taban suyuna sızmakta ve yüzey akışlarıyla akarsu, göl ve denizlere taşınmaktadır. İlimizin sulu ve kuru tarım yapılan yaklaşık 338 bin hektar arazide önemli miktarda gübre kullanılmaktadır. Bu arazileri sulayan doğal su kaynaklarındaki nitrat varlığı, I.Sınıf Kıtaçi Yüzeysel Su Kaynaklarımızda olması gereken sınır değer üzerinde kalmaktadır. Bu durum bize önemli miktarda nitratın yağışlarla su kaynaklarına geçtiğini kanıtlamakta olup, gübreleme çalışmalarında ekimi yapılan bitkilerin türüne, toprağın cinsine ve mevsimsel periyodlara göre planlı bir şekilde gübreleme yapılması gerektiğini göstermektedir. (Çanakkale İl Çevre Durum Raporu, 2006-2007)

Çizelge B.7 – İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (Çanakkale İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2013)

YIL	Toplam Tarımsal Alan (ha),	Kullanılan Gübre Miktarı (ton)	Hektar Başına Kullanılan Gübre (kg)	N (ton)	P (ton)	K (ton)
2008	262.957	53.943	205	16.875	2.961	1.858
2009	266.416	55.229	207	16.708	2.553	3.535
2010	271.255	54.881	202	15.404	2.916	3.152
2011	278.332	56.645	204	16.324	3.396	2.933
2012	279.567	63.563	227	18.887	3.706	3.303

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Çizelge B.8-İlimizde (2012) Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb.) (Çanakkale İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2013)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Böcek İlaçları	74 ton (kg-lt)	522.281 ha (Meyve Alanı)
Herbisitler	Yabancı ot ilaçları	170 ton (kg-lt)	201.096 ha (Sebze Alanı)
Fungisitler	Hastalık (Mantar) İlaçları	232 ton (kg-lt)	1.961.014 ha (Tarla Alanı)
Rodentisitler	Fare İlaçları	3 ton	324 ha (Sera Alanı)
Nematositler	Kök ur nematodu	-	
Akarisitler	Kırmızı Örümcek	17 ton (kg-lt)	
Kışlık ve Yazlık Yağlar	Kabuklu bit mücadelesi	21 ton (litre)	
BDG (Bitki Gelişimi)	Bitki Gelişim Kontrol	10 ton (kg-lt)	
TOPLAM		527 Ton	

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

Çanakkale İlinde katı atıkların toplanması, taşınması ve bertarafına yönelik olarak dört birlik kurulmuştur. Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliğinin Düzenli Çöp Depolama sahası 2009 yılında atık kabulüne başlanılmıştır. Gelibolu Yarımadası Katı Atık Yönetim Birliğinin Düzenli Çöp Depolama Sahasının inşaatı bitmiş atık depolanmasına başlanmıştır. Çan, Biga, Yenice ve Çevresi Katı Atık Yönetim Birliği ve Troas Bölgesi Katı Atık Yönetim Birliği Katı Atık Düzenli Depolama Tesislerinin ise yer seçim aşaması ve ÇED süreci tamamlanmış olup çalışmalarını devam ettirmektedir.

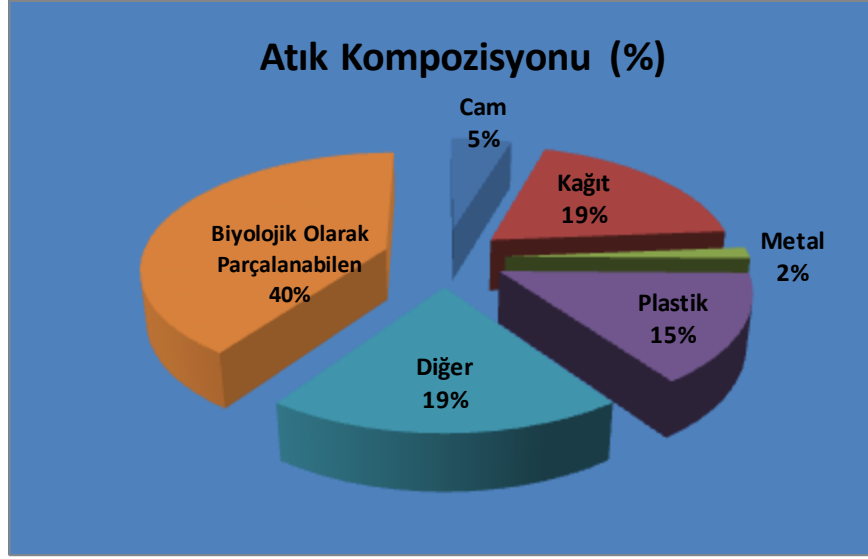
Merkez İlçede 1989'dan beri kullanılan Kuruçeşme Mevkiindeki vahşi çöp depolama alanı için, düzenli çöp depolama alanının kurulması ile birlikte "Çanakkale Katı Atık Yönetimi Birliği" projesi kapsamında rehabilitasyon çalışmaları başlatılmış ve 2009 yılı sonunda tamamlanarak kapatılmıştır. Kemel Köyünde açılan düzenli depolama tesisi 2009 yılı Ağustos ayında işleme açılmış olup, katı atıklar bu sahada depolanmakta ayrıca oluşan sızıntı suları da arıtma tesisinde arıtılmaktadır. Aynı proje kapsamında Lapseki Millet, Lapseki Topraklı, Çardak Kadıbayırı ve Çardak Göl mevkiindeki düzensiz çöp depolama alanları rehabilitasyonu 2009 yılı sonunda tamamlanmıştır.

TUİK verilerine göre; 2012 yılında toplam nüfus, 493.691 kişi olup yazın toplanan katı atık miktarı 90.052 ton/yaz, kişi başına üretilen ortalama katı atık miktarı ise 1,45 kg/N/gün'dür. 2012 yılının kış dönemi için, toplanan katı atık miktarları 76.259 ton/kış olup kişi başına üretilen ortalama katı atık miktarı ise 1,24 kg/N/gün'dür. Atık Hizmeti verilen belediye nüfusu 338.438 kişi olup, nüfusun % 69 una tekabül etmektedir. (Kaynak:TUİK)

Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliği tarafından 2009 yılı içerisinde toplanan katı atıkların atık kompozisyonuna bakıldığında, % 40,30'nun biyolojik olarak parçalanabilen organik atıklardan, % 40,3'nün geri dönüşebilir atıklardan (%4,67 cam, %19,03 kağıt, %1,55 metal, %14,98 plastik) ve yaklaşık %19,47'sinin ise diğer atıklardan oluştuğu; 2009 yılı içerisinde toplanan katı atıkların atık kompozisyonuna bakıldığında, % 44,50'nin biyolojik olarak parçalanabilen organik atıklardan, % 32,29'nin geri dönüşebilir atıklardan (% 2,67 cam, % 15,15 kağıt, % 2,8 metal, % 11,67 plastik) ve yaklaşık %23,21'nin ise diğer atıklardan oluşmaktadır.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Grafik C.1- İlimizdeki 2009 Yılı Atık Kompozisyonu (Çanakkale Çevre Durum Raporu, 2011)

Çizelge C.1.1 – İlimizde (.....) Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Birliklerce Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu (Kaynak, yıl)

İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Geri Kazanılan Ortalama Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Atık Kompozisyonu (yıllık ortalama, %)					
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Organik	Kağıt	Cam	Metal	Plastik	Kül
İl Geneli															

Çizelge C.1.2 – İlimizde (2012) Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

İl/ilçe Belediye Adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?*			Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi				
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Toplama	Taşıma	Bertaraf	Düzensiz Depolama	Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Belirtiniz)
Çanakkale	X	X	Ambalaj		X	X	X		X			

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

İl/ilçe Belediye Adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?*			Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi				
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Toplama	Taşıma	Bertaraf	Düzensiz Depolama	Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Belirtiniz)
Ayvacık	X	X										
Biga	X	X	Ambalaj		X	X	X	X				
Bozcaada	X	X			X	X	X	X				
Bayramiç	X	X			X	X	X	X				
Çan	X	X	Ambalaj		X	X	X	X				
Eceabat	X	X			X	X	X		X			
Ezine	X	X			X	X	X	X				
Gelibolu	X	X	Ambalaj						X			
Gökçeada	X	X			X	X	X	X				
Lapseki	X	X			X	X	X	X				

* Ofis işyeri dahil.

** Belediye (B), Özel Sektör (ÖS), Belediye Şirketi (BŞ) seçeneklerinden uygun olanının sembolünü yazınız.

Çizelge C.1.3- İlimizde 2012 Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemlerine İlişkin Tablo (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Birlik adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu varsa sayısı	Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi			
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Belirtiniz)
Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliği (ÇAKAB)	X	X		2	X	X		
Troas Bölgesi Katı Atık Yönetim Birliği	X				X			
Gelibolu Yarımadası Katı Atık Yönetim Birliği								
Çan-Biga ve Çevresi Katı Atık Yönetim Birliği								

* Ofis işyeri dahil.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

İl Merkezinde Çanakkale Belediyesi, ilçelerde ise İlçe Belediyelerinin belirlediği hafriyat, inşaat ve yıkıntı atığı döküm sahalarında atıklar bertaraf edilmektedir.

C.3. Ambalaj Atıkları

Ambalaj atıkları için Çanakkale Merkez, Çan Belediyesi ve Biga Belediyesi sınırları içerisinde 3 adet lisanslı toplama-ayırma tesisi ve iki adet geçici faaliyet belgesi almış beş adet tesis mevcuttur. Ambalaj atıkları yönetim planları Bakanlığa sunulmuş ve onaylanmıştır. Ayrıca İlimiz sınırları içerisinde yer alan İlçe Belediye Başkanlıklarına Ambalaj Atığı Yönetim Planı hazırlamaları konusunda yazışmalar devam etmektedir.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

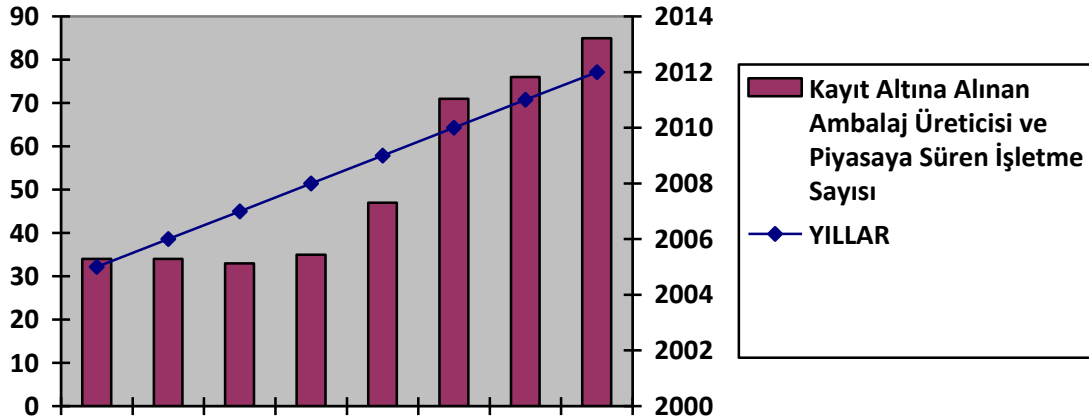
Çanakkale’de üç adet lisanslı toplama-ayırma tesisi ve iki adet geçici faaliyet belgesi almış beş adet tesis mevcuttur. 2012 yılı içerisinde Çanakkale Merkez İlçede Kurulu bulunan ATKASAN Geri Dönüşüm Tesisinde 600 ton/yıl plastik, 1000 ton/yıl kağıt-karton, 60 ton/yıl metal, 80 ton/yıl cam, 80 ton/yıl ahşap geri kazanılarak ekonomiye katkı sağlanmaktadır.

Çizelge C.3.1- İlimizdeki (2012) Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

Ambalaj Cinsi	Üretilen Ambalaj Miktarı (kg)	Piyasaya Sürülen Ambalaj Miktarı (kg)	Geri Kazanım Oranları (%)	Geri Kazanılması Gereken Miktar (kg)	Geri Kazanılan Miktar (kg)	Gerçekleşen Geri Kazanım Oranı (%)
Plastik	540.742	1.592.083	40	1.625	1.526	93,9
Metal		1.139.291	40	0	0	0
Kompozit		64.203	40	0	0	0
Kağıt Karton		6.731.270	40	3.958	0	0
Cam		759.814	40	166.404	166.404	100
Toplam	540.742	10.286.661	40	171.987	167.930	97.64

YILLAR	Kayıt Altına Alınan Ambalaj Üreticisi ve Piyasaya Süren İşletme Sayısı
2005	34
2006	34
2007	33
2008	35
2009	47
2010	71
2011	76
2012	85

Çizelge C.3.2. 2005-2012 Yılları Arasında Kayıt Altına Alınan Ambalaj Üreticisi ve Piyasaya Süren İşletme Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)

Grafik C.3.1- İlimizdeki 2012 Yılı Kayıtlı Ambalaj Üreticisi Ekonomik İşletmeler(Atık Ambalaj Sistemi , 2012)

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı	2
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Dönüşüm Tesisi Sayısı	5

C.4. Tehlikeli Atıklar

İldeki tehlikeli atıklar miktarından bunların bertaraf yöntemlerinden, mevcut ise lisans almış tesisler ve bunların kapasitelerinden bahsedilmelidir. İlimizde atık yağ ve tehlikeli atık taşıma lisansı almış 1 adet firma bulunmaktadır.

Çizelge C.5 – İlimizdeki (.....) Yılında Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikeli Atıklarla İlgili Veriler (Kaynak, yıl)
(TABS'dan (Tehlikeli Atık Beyan Sistemi) elde edeceğiniz veriler ile doldurunuz)

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	(.....) Yılı						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %'si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %'si	Bertaraf Yöntemi

*Atık Yönetiminin Genel Esasları ya da tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinde tanımlanan 2 rakamlı aktivite tipini gösterir.

** Aynı yönetmeliklerde her bir aktivite için sıralanan tehlikeli atık kodu (6 rakamlı).

C.5. Atık Madeni Yağlar

İl genelinde çalışmalar yürütülmekte olup, Atık yağların kontrolü yönetmeliğine göre atık yağ üreten işletmelerin atık yağ kategori analizleri yaptırılmakta (motor yağları dışında) olup, analiz sonucunda uygun bulunan bertaraf tesislerine gönderilmektedir.

Oto servisleri ve fazla sayıda araca sahip kurum ve kuruluşlardan kaynaklanan atık motoryağlarının yetkilendirilmiş kuruluş olan PETDER aracılığı ile Bakanlığımızca lisanslı tesislerde bertarafı sağlanmaktadır.

Çizelge C.5.2. – İlimizdeki (2012) Yılı İçin Atık Madeni Yağlarla İlgili Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)

Atık Madeni Yağ Üreten Resmi ve Özel Kurum/ Kuruluş Sayısı	Toplanan Atık Yağ Beyan Form Sayısı	Toplam Atık Madeni Yağ Miktarı (ton/yıl)		Atık Madeni Yağ Taşımacı Üzere Lisans Alan		Geri Kazanım Tesisi		Yok
		Atık Motor Yağ	Atık Sanayi Yağ	Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı		
						Lisanslı	Lisanssız	
300	270	300		1	-	1	-	-

C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge C.6.1. – İlimizde (2012) Yılında Oluşan Akümülatörlerle İlgili Veriler(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2013)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER							
APA Taşıyan Lisanslı Araç Sayısı	Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
	Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
	4	-	130	-	-		

Çizelge C.6.2 – İlimizde Yıllar İtibariyle Atık Akü Kazanım Miktarı (Ton) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2013)

	2008	2009	2010	2011	2012
Kurşun	-	-	80	120	130
Plastik					
Cüruf					
Asitli Su					
TOPLAM					

Çizelge C.6.3 – İlimizde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (ton) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2013)

2009	2010	2011	2012
-	80	120	130

Çizelge C.6.4.- İlimizde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2013)

2011	2012

Çizelge C.6.5. – İlimizde Taşıma Lisanslı Araçların Yıllara Göre Gelişimi (Adet) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2013)

2008	2009	2010	2011	2012
-	-	10	13	13

C.7. Bitkisel Atık Yağlar

- * Bitkisel atık yağların Kontrolü Yönetmeliğinin 7. maddesi gereğince özellikle Çanakkale Belediyesi ve Biga Belediyesi işbirliği ile çalışmalar yürütülmüş, atık yağ üreticileri ile bilgilendirme toplantıları düzenlenmiştir.
- * Çanakkale Merkez İlçe, Biga ilçesi ve Çanakkale güneyi özellikle Assos Bölgesinde yer turizm alanlarında yer alan otel, kamping, restoran gibi kıyartmalık atık yağ

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

üreten tesislere denetim çalışmaları yapılmaktadır. İlde bitkisel atık yağ geri kazanım tesisi ve lisanlı taşıma aracı bulunmamaktadır.

Çizelge C.7.1 – İlimizde (2012) Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)

Bitkisel Atık Yağlar İçin Geçici Depolama İzni Verilen Toplam Depo		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (ton)				Bitkisel Atık Yağ Taşımak Üzere Lisans Alan		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi	
Sayısı	Kapasitesi (ton)	Kullanılmış Kızartmalık Yağ		Diğer (Belirtiniz)		Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)
		-	-	29 ton	2012				

C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller

12 Kalıcı Organik Kirleticilerden biri olan PCB'ler bir grup aromatik klorlu bileşik olan poliklorlu bifenillere verilen genel isimdir. PCB'lerin zararlı etkileri, bu maddelerle kirletilmiş gıda ve içecekler tüketildiğinde veya bu maddeler tenefüs edildiğinde, yutulduğunda ya da deriyle temas ettiğinde ortaya çıkmaktadır. PCB'ler bertaraf veya başka herhangi bir amaçla yakıldıklarında tam bir yanma meydana gelmezse, çok daha zararlı etkilere sahip furanlar (PCDF) ve dioksinler (PCDD) yan ürün olarak ortaya çıkmaktadır.

*İlimizde "Poliklorlu Bifenillerin (PCB) ve Poliklorlu Terfenillerin (PCT) Kontrolü Hakkında Yönetmelik" kapsamında lisans almış tesis bulunmamaktadır.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

Çizelge C.9.1 – İlimizde (2012) Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
1	-	-	-	-	-			

*İlimizde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarlarına ilişkin veri bulunmamaktadır.

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere),oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

*Bu konuda veri bulunmamaktadır.

* C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

Çizelge C.11.1- İlimizde (2012) Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Oluşturulan ÖTA Teslim yerleri	ÖTA Geçici Depolama Alanı		ÖTA İşleme Tesisi		İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
2	-	-	-	-	-

C.12. Tehlikesiz Atıklar

“Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik” 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile atıkların oluşumlarından bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanmasına yönelik genel esaslar belirlenmiştir. Aynı zamanda Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile Avrupa Birliği mevzuatının ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması sağlanmıştır.

Yönetmelikte “atık”, “üretici”, “sahip”, “yönetim”, “toplama”, “bertaraf” ve “geri kazanım” tanımları yapılmakta, atık yönetimi ilkeleri sıralanmakta, geri kazanım ve bertaraf faaliyetlerini yapan işletmeler için lisans ve kayıt tutma zorunluluğu getirilmekte, atık yönetim maliyetinin finansmanı ile ilgili hükümlere yer verilmektedir. Ayrıca atık kategorileri, atık bertaraf ve geri kazanım faaliyetleri ile 839 atık türü liste olarak verilmiştir.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Söz konusu 839 atık türünden 434 tanesi tehlikesiz atık özelliğindedir. Bu atıklardan tehlikeli atıklar, ambalaj ve evsel atıklar gibi atık türlerinin yönetimine ilişkin usul ve esaslar ilgili Yönetmeliklerle belirlenmiştir. Ancak, üretimden kaynaklanan bazı tehlikesiz atıkların yönetimi boşlukta kalmıştır. Bu aşamada bazı tehlikesiz atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeden geri kazanım faaliyetlerinin yönetilebilmesi amacıyla Bakanlığımızca “Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği” hazırlanmış ve 17 Haziran 2011 tarih ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tehlikesiz atıkların düzenli depolama faaliyetleri, 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik” kapsamında yürütülmektedir. Yönetmeliğin Ek-2 kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre atıklar, I. Sınıf, II. Sınıf ya da III. Sınıfı Düzenli Depolama Sahalarında bertarafı sağlanmaktadır.

Türkiye’de tehlikesiz atık statüsünde olan ve miktar olarak oldukça fazla olan demir çelik sektöründen kaynaklanan, cüruf atıkları; Termik santrallerden kaynaklanan, kül atıkları ve daha çok biyolojik arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları bu atık grubunda değerlendirilmektedir.

Çizelge C.12.1 – İlimizdeki (2012) Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	(....) Yılı						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi

*Atık Yönetiminin Genel Esasları ya da Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nde tanımlanan 2 rakamlı aktivite tipini gösterir.

** Aynı yönetmeliklerde her bir aktivite için sıralanan tehlikeli atık kodu (6 rakamlı).

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar, 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik”in Atık Listesinde; 10 02 koduyla, “**Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar**” olarak belirtilen başlık altında yer almaktadır. Söz konusu atık sınıflandırılması Çizelge C.21’de gösterilmektedir.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Çizelge C.12.1.2 – Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar Listesi

ATIK KODU	ISIL İŞLEMDEN KAYNAKLANAN ATIKLAR	KATEGORİ
10 02	Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar	
10 02 01	Cüruf işleme atıkları	
10 02 02	İşlenmemiş cüruf	
10 02 07*	Tehlikeli maddeler içeren gazların arıtımı sonucu ortaya çıkan katı atıklar	M
10 02 08	10 02 07 dışında gaz arıtımı sonucu ortaya çıkan katı atıklar	
10 02 10	Haddehane tufalı	
10 02 11*	Soğutma suyunun arıtılmasından kaynaklanan yağ içerikli atıklar	M
10 02 12	10 02 11 dışındaki soğutma suyu arıtma atıkları	
10 02 13*	Gaz arıtımı sonucu oluşan ve tehlikeli maddeler içeren çamurlar ve filtre kekleri	M
10 02 14	10 02 13 dışındaki gaz arıtımı sonucu oluşan çamurlar ve filtre kekleri	
10 02 15	Diğer çamurlar ve filtre kekleri	
10 02 99	Başka bir şekilde tanımlanmamış atıklar	

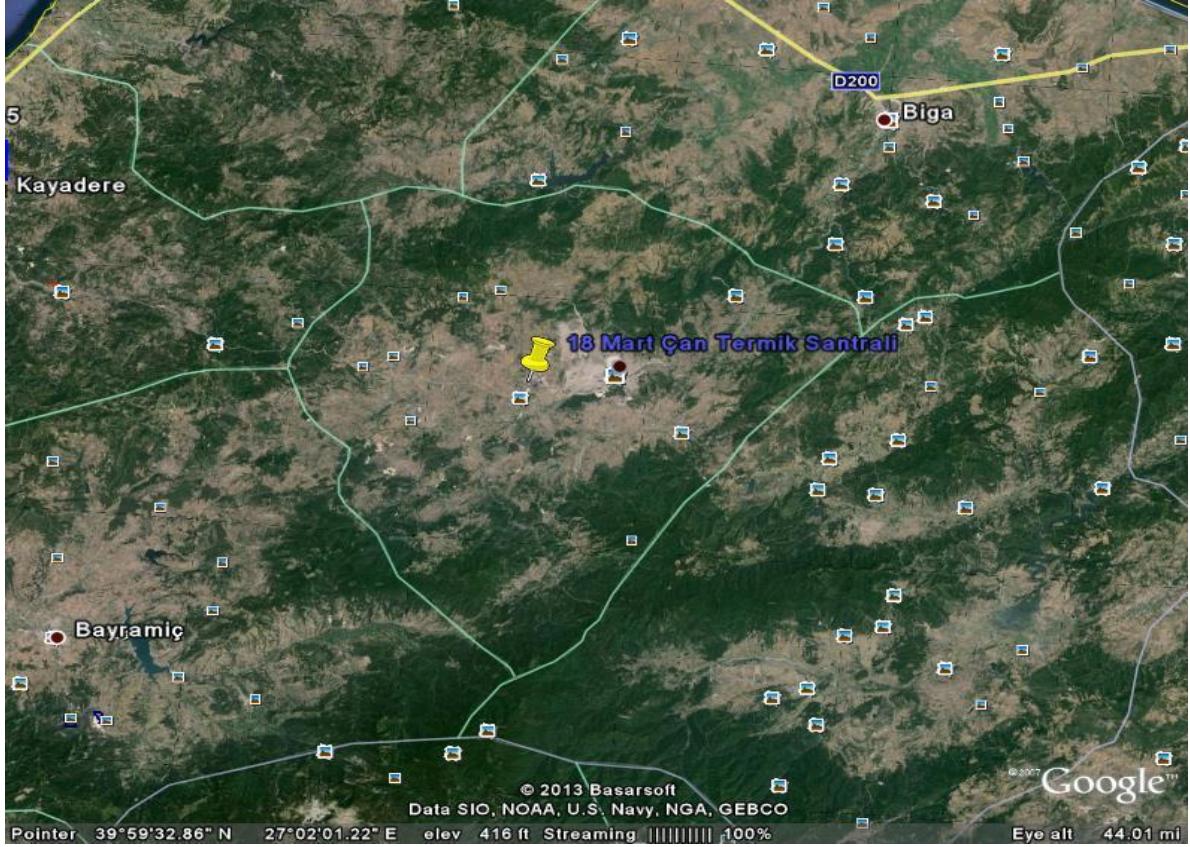
Çizelge C.12.1.3 – İlimizdeki (2012) Yılı İldeki Demir ve Çelik Üreticileri Üretim Kapasiteleri, Cüruf ve Bertaraf Yöntemi(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013

Tesis Adı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi
TOPLAM			

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

1.18 Mart Çan Termik Santrali: Çanakkale ili, Çan İlçesinde faaliyet gösteren termik santral 2 x 160 MW = 320 MW gücünde yakıt olarak Linyit kullanan akışkan yatak teknolojisine sahiptir. Çanakkale İl Merkezine yaklaşık 50 km, Çan İlçe Merkezine ise yaklaşık 6 km mesafede bulunmaktadır. Kömürün yanması sonucu oluşan kül ve cüruf atıkları tesise yaklaşık 1,70 km mesafedeki Kül Depolama Sahasında depolanmaktadır.

Harita C.1 – 18 Mart Çan Termik Santrali (2012)

2.İçdaş Değirmencik Termik Santrali: Çanakkale ili, Biga İlçesi, Değirmencik Köyü Mevkiinde İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayii A.Ş. tarafından işletilen 2*180 MW ve 118,4 MW toplam 478,5 MW gücünde ithal yakıtlı termik santral faaliyettedir. Kömürün yanması sonucu oluşan kül ve cüruf atıkları, tesise yaklaşık 1,5 km mesafede bulunan Kül Depolama Alanında depolanmaktadır. Çanakkale İl Merkezine yaklaşık 90 km, Biga İlçe merkezine ise 38 km mesafede bulunmaktadır.

3.İçdaş Bekirli Termik Santarlı: Çanakkale ili, Biga İlçesi, Bekirli Köyü Mevkiinde İçdaş Elektrik Enerjisi Üretim ve Yatırım A.Ş. tarafından işletilen 2*600 MW toplam gücünde ithal kömür kullanılan süperkritik kazan/türbin teknolojisine termik santral faaliyettedir. Kömürün yanması sonucu oluşan kül ve cüruf atıkları, tesise yakınında bulunan Kül Depolama Alanında depolanmaktadır.Çanakkale İl Merkezine yaklaşık 80 km, Biga İlçe merkezine ise 30 km mesafede bulunmaktadır.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

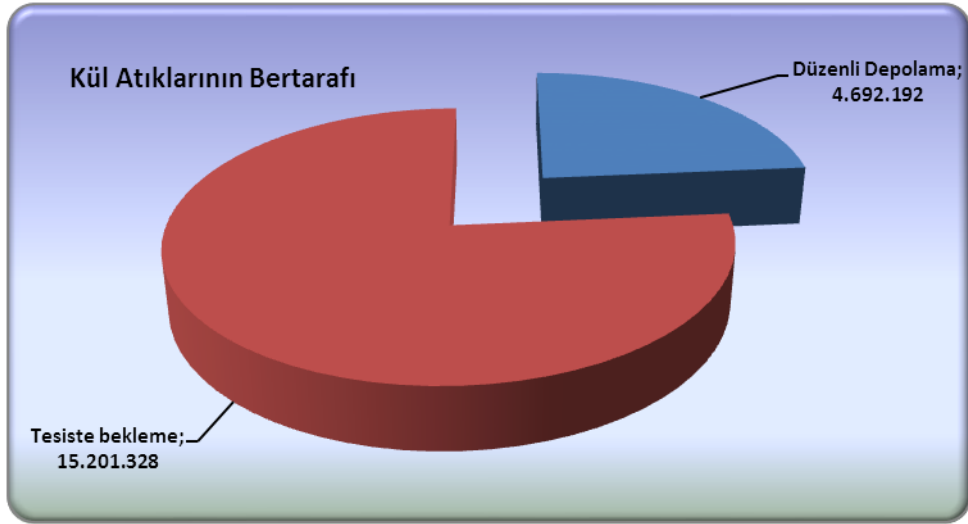

Harita C.2: İçdaş A.Ş. Bekirli ve Değirmencik Termik Santrali

Çizelge C.12.2.1. – İlimizdeki (2012) Yılı Termik Santrallerde Kullanılan Kömür Miktarı Ve Oluşan Cüruf-Uçucu Kül Miktarı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013

Termik Santralin Adı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf-Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)
TOPLAM		

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Grafik C.10 – İlimizde (....) Yılı Kül Atıklarının Yönetimi (Kaynak, yıl)

Resim C.1 – (.....) Termik Santrali(Kaynak, yıl)

Çizelge C.12.2.2 – Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğe göre Termik Santral Atıkları

ATIK KODU	ISIL İŞLEMEN KAYNAKLANAN ATIKLAR	KATEGORİ
10 01	Enerji Santrallerinden ve Diğer Yakma Tesislerinden Kaynaklanan Atıklar (19 Hariç)	
10 01 01	(10 01 04'ün altındaki kazan tozu hariç) dip külü, cüruf ve kazan tozu	
10 01 02	Uçucu kömür külü	
10 01 03	Turba ve işlenmemiş odundan kaynaklanan uçucu kül	
10 01 04*	Uçucu yağ külü ve kazan tozu	A
10 01 05	Baca gazı kükürt giderme işleminden (desülfürizasyon) çıkan kalsiyum bazlı katı atıklar	
10 01 07	Baca gazı kükürt giderme işleminden (desülfürizasyon) çıkan kalsiyum bazlı çamurlar	
10 01 09*	Sülfürik asit	A
10 01 13*	Yakıt olarak kullanılan emülsifiye hidrokarbonların uçucu külleri	A
10 01 14*	Atıkların birlikte yakılmasından (co-incineration) kaynaklanan ve tehlikeli maddeler içeren dip külü, cüruf ve kazan tozu	M
10 01 15	10 01 14 dışındaki birlikte yakılmadan (co-incineration) kaynaklanan dip külü, cüruf ve kazan tozu	
10 01 16*	Atıkların birlikte yakılmasından (co-incineration) kaynaklanan ve tehlikeli maddeler içeren uçucu kül	M
10 01 17	10 01 16 dışındaki birlikte yakılmadan (co-incineration) kaynaklanan uçucu kül	
10 01 18*	Tehlikeli maddeler içeren gaz temizleme atıkları	M
10 01 19	10 01 05, 10 01 07 ve 10 01 18 dışındaki gaz temizleme atıkları	
10 01 20*	Saha içi atıksu arıtımından kaynaklanan tehlikeli maddeler içeren çamurlar	M
10 01 21	10 01 20 dışındaki saha içi atıksu arıtımından kaynaklanan çamurlar	
10 01 22*	Kazan temizlemesi sonucu çıkan tehlikeli maddeler içeren sulu çamurlar	M
10 01 23	10 01 22 dışındaki kazan temizlemesi sonucu çıkan sulu çamurlar	
10 01 24	Akışkan yatak kumları	
10 01 25	Termik santrallerin yakıt depolama ve hazırlama işlemlerinden çıkan atıklar	
10 01 26	Soğutma suyu işlemlerinden çıkan atıklar	
10 01 99	Başka bir şekilde tanımlanmamış atıklar	

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi ve sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun kullanım yöntemlerine ilişkin olarak İlimizde genel olarak uygulanan yöntem

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Belediyelerde arıtma tesisi içerisinde beton sızdırmaz zemin üzerinde bekletilip, arazide tarımsal amaçlı değerlendirilmektedir. Sanayi kaynaklı tesislerde ise çamur analizi yapılarak sonucuna göre düzenli depolama tesisinde depolanıp depolanamayacağı tespit edilmektedir.

C.13. Tıbbi Atıklar

İlimizde “Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında Çanakakle Katı Atık Yönetim Birliği bünyesinde 2012 Yılında Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi kurulmuş olup faaliyetine devam etmektedir.

Çizelge C.13.1- (2012) Yılında İlimiz İl Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı*		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Çanakakle Katı Atık Yönetim Birliği (ÇAKAB)	X		X		2		204,983		X		X	Ç.KALE
Troas Bölgesi Katı Atık Yönetim Birliği		X		X			4,904		X			Ç.KALE
Gelibolu Yarımadası Katı Atık Yönetim Birliği	X		X		1		4,658		X		X	Ç.KALE
Çan-Biga ve Çevresi Katı Atık Yönetim Birliği		X	X				32,195		X		X	Ç.KALE

*Tıbbi atık taşıma aracı sayısı “adet” olarak belirtilecektir.

Çizelge C.13.1.2.- İlimizdeki Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tıbbi Atık Miktarı (ton)						246,64 ton

C.14. Maden Atıkları

İlimizde ortaya çıkan maden atıklarına ilişkin olarak, Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik ve 2012-15 sayılı Sondaj Çamurları Genelgesi kapsamında, çamur analizi yapılarak analiz sonucuna göre işlem tesis edilmektedir.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Çizelge C.14.1 – Maden Atıklarının Sınıflandırılması

Atık Kodu	Madenlerin aranması, çıkarılması, işletilmesi, fiziki ve kimyasal işleme tabi tutulması sırasında ortaya çıkan atıklar	Kategori
01 01	Maden kazılarından kaynaklanan atıklar	Tehlikesiz
01 03	Metalik Minerallerin Fiziki ve Kimyasal Olarak İşlenmesinden Kaynaklanan Atıklar	Tehlikesiz
01 04	Metalik Olmayan Minerallerin Fiziki ve Kimyasal İşlemlerinden Kaynaklanan Atıklar	Tehlikesiz
01 05	Sondaj Çamurları ve Diğer Sondaj Atıkları	Tehlikesiz

Çizelge C.14.2– İlimizdeki (2012) Yılı Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013)

Tesis Adı	İşlenen Cevherin Adı	Atık Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi	Depolama sınıfı

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

- Katı atıklardan kaynaklanan çevresel sorunların önlenmesi amacıyla belediyelerimizce oluşturulacak katı atık yönetimi birliklerince çevresel standartlara uygun “ katı atık bertaraf tesisi” kurulması ve işletilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, İl genelinde katı atık yönetim birlikleri kurulması ve katı atık bertaraf tesislerinin faaliyete geçirilebilmesi amacıyla Valiliğimiz koordinasyonunda müteakip defalar bilgilendirme ve değerlendirme toplantıları düzenlenmiş olup yapılan çalışmalar sonucunda; Çanakkale, Lapseki, Umurbey, İntepe, Çardak,Kepez ve Kumkale Belediyelerince 13.12.2004 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile “Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliği” kurulmuş ve birliğe ait katı atık bertaraf tesisi işletmeye geçmiştir.
- Biga, Çan,Yenice İlçe ve Belde Belediye başkanlıkları ve İl Özel İdaresince katı atık yönetim birliği kurma çalışmaları tamamlanmıştır. Biga, Çan ve Çevresi Katı Atık Yönetim birliğince katı atık bertaraf tesisi yer seçimi çalışmaları ve Çevresel Etki Değerlendirmesi çalışmaları tamamlanmıştır.
- Ezine, Ayvacık, Bayramiç ve Bozcaada İlçe ve Belde Belediye başkanlıkları ve İl Özel Özel İdaresince katı atık yönetim birliği kurma çalışmaları yürütülmüş olup Troas Bölgesi Belediyeleri Katı Atık Yönetim Birliği olarak adlandırılan sözkonusu birlik tarafından katı

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

atık bertaraf tesisi yer seçimi çalışmaları ve Çevresel Etki Değerlendirmesi çalışmaları tamamlanmıştır.

- Gelibolu, Eceabat İlçe ve belde belediyeleri ile İl Özel İdaresince Gelibolu Yarımadası Katı Atık Yönetim Birliği kurulmuş ve birliğe ait katı atık düzenli depolama tesisi işletmeye geçmiştir.
- İl genelinde oluşturulmuş olan dört adet katı atık yönetim birliği yapılanmasının, İlimiz katı atık sorununun çözümünde en uygun yönetim yapılanması olduğu ve Gökçeada Belediyesinin de Gelibolu Yarımadası Yönetim Birliğine katılmak suretiyle atık yönetimi çalışmalarını yürütmesinin uygun olacağı İl Müdürlüğümüzce düşünülmektedir.
- Ayrıca AB finanslı Yüksek Maliyetli Çevre Yatırımları Planlanması projesi gereğince 2008 yılı Mayıs ayı içinde başlayan rehabilitasyon çalışmaları kapsamında: Çardak göl mevki, Çardak Kadıbayırı Alanı, Lapseki topraklı alanı ve Lapseki Millet Çiftliğinde yer alan vahşi depolama alanları rehabilite edilmiştir.

Ç. KİMYASALLARIN YÖNETİMİ

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

İlde “Büyük Endüstriyel Kazaların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında yapılan çalışmalara değinilerek Çizelge Ç.1 oluşturulur.

Çizelge Ç.1 – İlimizdeki (....) Yılı SEVESO Kuruluşlarının Sayısı(Kaynak, yıl)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	
Üst Seviye	
TOPLAM	

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Ormanlar ve Milli Parklar

ORMANLAR: Çanakkale İlinde doğal bitki örtüsü olan ormanlar İl topraklarının % 53'ünü (533.936 ha.) oluşturur. Ormanların % 39,1'i normal koru, % 17,1'i bozuk koru, % 10,5'i normal baltalık ve % 33,3'ü bozuk baltalıktır.

Bölgedeki ormanların ana ağaç türlerini başta Kızılcıam olmak üzere Karaçam, Bodur Ardıç, Meşe, Kayın, Kestane, Kazdağ Köknarı ve Adi Porsuk oluşturur. Akdeniz ikliminin kurak dönemi, ağaç topluluğunun ortadan kalkmış olduğu alanlarda yeni orman örtüsünün gelişmesine olanak vermez. Denizden 30-40 km. içeriye ve 600 m. yüksekliğe kadar görülen maki grupları, daha çok Gelibolu Yarımadasının güneyindeki Lapseki-Biga arasında ve İlin kıyılarından orman alanı başlangıç sınırına kadar görülür.

Mülga Çevre ve Orman İl Müdürlüğü Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrol Şube Müdürlüğüne Ağaçlandırma Seferberliği Eylem Planına göre (2008-2012) 2012 yılı sonuna kadar 10.370 hektarlık alanda ağaçlandırma (5.300 ha), rehabilitasyon (700 ha), mera ıslahı (300 ha), özel ağaçlandırma (3.470 ha) ağaçlandırma çalışması yapılması da planlanmış olup 2012 yılı sonuna kadar 700 hektarlık alanda ağaçlandırma çalışması tamamlanmıştır.

MİLLİ PARKLAR

İlimiz sınırları içinde Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı ile Troya Tarihi Milli Parkı bulunmaktadır.

GELİBOLU YARIMADASI TARİHİ MİLLİ PARKI:

Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Marmara Bölgesinde, Çanakkale ili sınırları içindedir. 1973 yılında Milli Park ilan edilmiştir. Yüz ölçümü 33.490 hektardır. Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Park sınırları dahilinde 1 İlçe (Eceabat) ile 8 köy bulunmaktadır.

Çanakkale Savaşları Türk Milletinin dünyanın en güçlü devletlerine karşı, Kurmay Yarbay Mustafa Kemal'in önderliğinde insanüstü direnmesi ile kazanılan bir savunma destanıdır. 8,5 ay süren bu savaşta Boğaz'ın iki yakası adeta cehenneme dönüşmüş, yarım milyona yakın can kaybı olmuştur.

Birinci Dünya Savaşında İtilaf Devletleri ile Osmanlı Ordusu arasında cereyan eden dünyanın en büyük savaşlarından biri olan Çanakkale Savaşında yüz binlerce kayıp anısına yapılan anıtlar ve düzenlenen şehitlikler savaşın acılarını hatırlatmasının yanı sıra tarihin muhteşem zaferlerinden birini gözler önüne sermektedir. 250.000'i aşan Türk şehidinin aziz hatıraları üzerinde yükselen anıtlar ve yine 250.000'i aşkın İngiliz, Fransız, Avustralya ve Yeni Zelanda askerlerinin gömülü olduğu alanları içine alan Milli Park, bugün bütün dünyaya barışın değerini anlatmaktadır. Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı içerisinde 56 yerli anıt ve şehitlik 35 Yabancı Mezar ve Anıtları bulunmaktadır.

TROYA TARİHİ MİLLİ PARKI:

Troia Antik kentin yeri ve kalıntıları Çanakkale Boğazı güney girişinde, Erenköy (İntepe) Beldesi, Tefikiye (Asarlık) köyü yakınında Hisarlık (eski Pergamos) mevkiinde ovaya egemen bir tepelik üzerindedir. Çanakkale İl merkezine 25 km. mesafededir.

Milli Park alanı içinde bulunan Troya Antik Kentinde yürütülen kazılar sonucunda M.Ö. 3200'den, M.S. 4.yy'a kadar süren dönem içinde 9 kültür katı ve bu katlar içerisinde toplam 46 yapı katı tespit edilmiştir. Tefikiye Köyü yakınlarında lokalize olan antik kent 2 Km civarında bir alan kaplamaktadır.

Büyük Ozan Homeros'un epik eserleri İliada ve Odysseia ile ölümsüzleşen Troya, Troyalılarla Akaların (Yunanlılar) on yıl süren harplerindeki kahraman savaşçıların efsanevi hikayeleri ile asırlar boyunca uluslararası bir üne sahip olarak bugüne kadar gelmiştir. Arkeologlar, İliada'da hikaye edilen olayların Troya'nın 3000 yıllık tarihi süresince yayılım gösteren 9 antik medeniyet katından sadece birinin kapsamında kaldığı tanımlamışlardır. Bu kat Homeros'un dünyaca bilinen ve tanınan Troya'sıdır.

Troya Antik Kenti ve çevresi; Milli Savunma, Bayındırlık ve İskan, Kültür, Turizm ve Çevre Bakanlıklarının uygun görüşlerine dayanan Orman Bakanlığının 18.09.1996 tarih ve 2743 Sayılı yazıları üzerine, 2873 Sayılı Milli Parklar Kanununun 3. Maddesine göre, 30.09.1996 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile "Troya Tarihi Milli Parkı" olarak belirlenmiştir. Milli Parkın en önemli kaynak değeri olan Troya Arkeolojik Kenti 02/12/1998 tarihinde 849. sırada kültürel miras 183 olarak Dünya Miras Listesine dahil edilmiştir. Ayrıca Troya Tarihi Milli Parkının Uzun Devreli Gelişme Planı 2004 yılı Haziran ayı içinde Bakanlığımızca onaylanmıştır.

KAZ DAĞLARI (İDA DAĞI):

Kazdağları, Anadolu yarım adasının kuzeybatısında yer alan, Biga yarım adasının en yüksek dağıdır. Ege Bölgesi ile Marmara Bölgesini birbirinden ayırır. Kazdağları Çanakkale ve Balıkesir sınırları içerisinde bulunmaktadır.

Edremit körfezinin kuzeyini takiben, kuzey doğu-güney batı yönünde 60 - 70 km. uzunluğunda olan Kazdağları, batıda Dede dağı, ortada Kazdağı, doğuda Eybek dağı, kuzeydoğuda Gürgen, Kocakatran, Küçükkatran ve Susuz (Sakar dağı) dağlarından oluşur.

Doğal ve Kültürel Kaynak Değerleri

Kaz Dağları, doğal ve kültürel kaynak değerleri açısından oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Bu değerler Kaz Dağı kütlesinin tümüne dağılmış durumdadır. Bunlardan Adatepe (Gargaran Tepesi), eski Yunan kültürüne göre tanrılarına kurbanlar sunmak üzere yapılmış bulunan Zeus Sunağı'na ev sahipliği yapar. Tuzla Köyü'nde bulunan 1366 yılında yapılmış olan Hüdavendigâr Külliyesi, Çanakkale ve yöresindeki ilk ve orta devir eserlerinden, kitabesi olan ve 600 senedir ayakta olan tek eserdir. Hüdavendigâr Camii halen kullanılmaktadır. UNESCO' dan özel ödül almış, Türkmen kültürünün iş aletlerinden giysilerine, çadırlarından ev gereçlerine kadar yüzlerce ürünün sergilendiği Tahatakuşlar Etnografya Müzesi emekli öğretmen Alibey Kudar tarafından kurulmuştur. Kazdağları'nda halen geleneksel dokularını hiç bozmadan yaşantılarını devam ettiren Türkmen köylüleri,

her sene Ağustos Ayı'nın son 15 günü Sarıkız Tepe'de geleneksel Sarıkız şenliklerinin yöresel kıyafet ve adetlerine uygun olarak yayla yaşantısında çadırlar kurarak, sarıkız Şenlikleri olarak kutlamaktadırlar.

Afrodit'in güzel seçildiği, tarihte bilinen ilk güzellik yarışmasının yapıldığı Ayazma'da halen her yıl Ağustos ayında bu gelenek devam ettirilip Kazdağı Güzeli seçilmektedir.

Kazdağı; Şahindere Kanyonu, Ayazma, Sütüven Göletleri gibi doğal güzellikleri, taş evleri ile dikkat çeken köyleri, orman gözetleme kulelerinin yer aldığı manzara noktaları, şifalı suları, kaplıcaları, Sarıkız Şenlikleri ile dikkat çeken Sarıkız Tepesi gibi daha bir çok doğal ve kültürel zenginliklere sahiptir.

Kazdağları'nın Bitki Örtüsü

Kazdağları'nın Ege ve Marmara Bölgelerinin sınırlarını oluşturması nedeniyle iki farklı iklim etkisinde kalması, Avrupa – Sibiryaya, Akdeniz ve İran - Turan bitki bölgelerinin keşiştiği noktada bulunması nedeniyle bu bölgeleri temsil eden bitki türlerinin burada bulunması, Güney yamaçlarının deniz seviyesinden birden 1700 metrelere yükselmesi, bu alanların dereler ve çaylar tarafından derin vadiler şeklinde yarılması biyo çeşitliliği artırmaktadır.

Kazdağlarının güney yamaçlarında denizden itibaren 200 metrelere kadar zeytin ağaçları, yaklaşık 800 metrelere kadar kızıl çamlar, yaklaşık 1500 metrelere kadar karaçam, Kazdağının endemiklerinden olan Kazdağı Göknarı dağın kuzey yamaçlarında 1000 – 1400 metrelere kadar kayın ve karaçamlarla aynı yetişme ortamını paylaşmaktadır. Geniş yapraklı ağaçlardan Kayın, yaklaşık 600 – 1400 metreler arasında, Kestane yaklaşık 600 – 900 metreler arasında, Gürgen yaklaşık 350 -700 metreler arasında, Meşe yaklaşık 300 – 1000 metre arasında yayılım göstermektedirler. 1550 metreden sonra yastık formunda bitkiler görülmektedir. Endemik bitkilerin büyük bir kısmı buralarda bulunmaktadır.

Kazdağları' nın Endemik Bitki Türleri

Kazdağları'nda 32 tane endemik (Dünyada sadece Kazdağında bulunan) bitki türü olduğu literatürde bahsedilmektedir. Bunun 29 tanesinin Kazdağları Milli Parkında bulunduğu kayıtlardan anlaşılmaktadır. Kazdağı milli parkında bilim adamlarınca bugüne kadar 101 familyaya ait 800 civarında bitki taksonu tespit edilmiştir. Bu türlerin 77 adedi yalnızca Türkiye'de bulunmaktadır. Bunların 29 tanesi de dünyada sadece Kazdağı milli parkında bulunan endemiklerdir.

D.2. Çayır ve Mera

İlimizin düzlük alanlarında (Eceabat, Ezine, Biga ve Karabiga Ovaları) su kenarlarında bulunan çayır ve meralar 63.011 hektar alan kaplamaktadır. Çayır ve meraların %10'u düz, %3,6'sı hafif, %15'i orta, %71,4'ü dik ve daha fazla eğimlidir. Çayır ve mera kullanımında toprakların %11,3'ü derin, %1,8'i orta derin, %13,8'i sığ, %73,1'i çok sığdır. Bu arazilerin %0,9'unda drenaj, %9,1'inde ise çoraklık sorunu bulunmaktadır. Yine bu arazilerin %11,5'i hafif, %4,6'sı orta, %48,9'u şiddetli, %35'i de çok şiddetli erozyondan etkilenmektedir.

Çayır ve meralarımızın %11,6'sı I. – II. – III. ve IV. sınıftır. Bu arazilerin 220 hektarı çayır, 62.791 hektarı mera alanlarıdır.

D.3. Sulak Alanlar

SULAK ALANLAR

Sulak alanlar ile ilgili yapılan envanter çalışması sonucunda ilimizde belirlenen sulak alanlar aşağıda verilmektedir.

BİGA YARIMADASI SULAK ALANLARI

A. AYVACIK - EZİNE BÖLGESİ

1. Tuzla Deltası ve Azmakları

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 95 km kadar güney-güney batısında bulunan Tuzla Çayı Deltası ve Azmakları, Ayvacık İlçesi Gülpınar Beldesinin 5 km. kadar kuzeyinde, Kumbağlar Mevkiinde bulunmaktadır.

Alanın büyüklüğü: 300 Ha.

Yükseklik: Deniz seviyesi.

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, sürekli dere, nehir, ırmak tipi özellik gösterir. Ayrıca sürekli tatlı su sazlıkları ve gölcükleri tipi özelliği de gösterir (L/M/Tp).

Ekolojik özellikleri: Su ve kıyı kuşları için İlin önemli sulak alanlarından. Barındırdığı sazlıklar, azmaklar ve göletler birçok kuş türü için beslenme ve üreme alanı oluşturmaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Tarımsal faaliyetler ve avcılık.

2. Ayvacık Barajı :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 69 km kadar güneyinde, Ayvacık İlçesinin 4 km. kadar doğusunda, Çanakkale-İzmir Karayolu üzerinde olan baraj, bu ilçeye içme suyu sağlamaktadır.

Alanın büyüklüğü: 300 Ha.

Yükseklik: 300 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, içme ve sulama amaçlı olarak projelendirilen baraj gölü günümüzde Ayvacık İlçesine içme suyu sağlamaktadır. (6).

Ekolojik özellikleri: Barajın kuzey sahili genelde tarım arazisi olup, güney sahilinde maki vejetasyonu baskın durumdadır. Su kuşları tarafından beslenme alanı olarak kullanılmaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Tarımsal faaliyetler.

3. Geyikli/Dalyan Kalp Gölü Lagünü :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 60 km kadar güney-güney batısında bulunan doğal lagün, Ezine İlçesi Geyikli Beldesinin 8 km. kadar güney batısında, Dalyan Köyüne 600 m. mesafededir.

Alanın büyüklüğü: 0,35 Ha.

Yükseklik: 0-3 m.

Sulak alan tipi: Denizsel ve kıyısal sulak alan olup, Kıyısal Tuzlusu/Acısü Lagünü (J).

Ekolojik özellikleri: Su kuşları için önemli bir üreme alanı durumundadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık.

4. Yeniköy Papaz Sahili ve Azmakları :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 54 km kadar güney batısında bulunan sahil, Ezine İlçesi Yeniköy'ün 3 km. güneyinde, Troya Milli Parkı içinde kalmaktadır.

Alanın büyüklüğü: 85 Ha

Yükseklik: 0-3 m.

Sulak alan tipi: Denizsel ve kıyısal sulak alan olup, kumlu-çakıllı sahil tipindedir. İç kesimlerde sazlık ve bataklık habitatu bulunmaktadır. (E ve Tp)

Ekolojik özellikleri: Alanın batısında kumullar ve kumul bitkileri mevcuttur. Alanın doğu kıyısında bulunan sazlık ve bataklık kesim su kuşları için önemli bir habitat oluşturmaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: İnsan aktivasyonları ve tarımsal faaliyetler.

5. Kumburun Sahili :

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 54 km kadar güney batısında bulunan sahil, Ezine İlçesi Kumburun Köyü'nün 3,5 km. güney batısındadır.

Alanın büyüklüğü: 120 Ha.

Yükseklik: Deniz seviyesi

Sulak alan tipi: Denizsel ve kıyısız sulak alan olup, kumlu-çakıllı sahil tipindedir (E).

Ekolojik özellikleri: Kumullar ve kumul bitkileri mevcuttur. Özellikle sert lodosa açık olduğu için kuşlar için önemli bir üreme alanı değildir.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Alanda otlatmanın dışında önemli bir baskı unsuru bulunmamaktadır.

6. Taştepe (Batak Ovası) :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 31 km kadar güney batısında bulunan ova, Kumkale Beldesi ile Yeniköy, Pınarbaşı ve Taştepe Köyleri arasında kalan dörtgen içinde olup, Karamenderes Çayının alüvyonunu yıllar içinde yığılması ile oluşmuştur.

Alanın büyüklüğü: 4900 Ha.

Yükseklik: Ortalama 18 m.

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, mevsimsel (geçici) tatlı su sazlıkları tipindedir (Ts).

Ekolojik özellikleri: Tarım arazileri kenarlarında sazlıklar barındırır. Kuşlar; kışın biriken suları, beslenmek alanı olarak kullanır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Tarımsal faaliyetler ve hayvancılık.

7. Araplar Boğazı (Skamander Vadisi) :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 34 km kadar güneyinde bulunan ve Karamenderes Çayı içinde vadi durumunda olan boğaz, Çanakkale-İzmir Karayolu ile Pınarbaşı köyü arasında çayın yaptığı mendereslerden oluşan önemli bir kuş yaşam alanıdır.

Alanın büyüklüğü: 60 Ha.

Yükseklik: Ortalama 35 m.

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, sürekli akan dere, nehir, ırmaklar tipi sulak alan özelliği gösterir (M).

Ekolojik özellikleri: Sürekli tatlı su sazlıkları ve çevresinde orman vejetasyonu bulunduğu için kuş türleri için önemli bir alandır. Birçok kuş türünün barınma, beslenme ve üreme alanını oluşturur.

Alan I.derece doğal sit durumundadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık ve madencilik faaliyetleri.

B. BAYRAMIÇ BÖLGESİ

1. Bayramiç Barajı :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 65 km güney doğusunda bulunan Bayramiç Barajı, Bayramiç İlçesinin 5 km. kadar doğusundadır.

Alanın büyüklüğü: 780 Ha

Yükseklik: Ortalama 158 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, içme ve sulama amaçlı olarak projelendirilen baraj gölü günümüzde sulama amaçlı olarak kullanılmaktadır (6).

Ekolojik özellikleri: Orman vejetasyonu içeren bir alandır. Birçok kuş türü için barınma ve beslenme alanı kullanılmaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Tarımsal faaliyetler.

C. BİGA BÖLGESİ

1. Güvemalan Hoyrat Gölü ve Sazlıkları :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 117 km kuzey doğusunda bulunan Hoyrat Gölü ve Sazlıkları, Biga İlçesi Güvemalan Köyünün 2 km doğusundadır.

Gölü Besleyen Dereler: Kemikli, Güvemalan, Mandıra Dereleri.

Alanın büyüklüğü: 9 Ha

Yükseklik: 0-1 m.

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, sürekli tatlı su gölleri tipi sulak alan özelliği gösterir (O).

Ekolojik özellikleri: Sürekli tatlı su sazlıkları, gölcükleri bulunmasından dolayı başta ördekgiller ailesine ait olmak üzere birçok kuş türünün barınma, beslenme ve üremesi için önemli bir alandır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Hayvancılık, tarımsal faaliyetler ve avcılık.

2. Nilüfer gölü :

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 100 km doğusunda bulunan Nilüfer Gölü, Biga İlçesi Kalafat Köyünün 3 km güney doğusundadır.

Yükseklik: 120 m.

Alanın büyüklüğü: 0,25 Ha.

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, sürekli tatlı su gölleri tipi (O) sulak alan özelliği gösterir.

Ekolojik özellikleri: Meşe çalılığı içinde, Nymphaea alba taksonunun baskın olduğu çok küçük ölçekli karasal göl.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Alanda önemli bir tehdit bulunmamaktadır.

3. Acı Ece Gölü :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 95 km doğusunda bulunan Acı Ece Gölü, Yeniçiftlik Beldesi ile Tokatkırı, Adliye ve Güleç Köylerinin oluşturduğu dörtgen içinde kalmaktadır.

Ortalama Yükseklik: 5 m.

Alanın büyüklüğü: 8 Ha.

Sulak alan tipi: Doğal olan göl, 1958 yılından sonra dönemin idaresince alınan karara istinaden drenaj hendekleri açılarak kurutulmuş, 2011 yılından sonra da Maliye tarafından satışı yapılmıştır. Günümüzde tarım yapılan bu bölge, sulak alan özelliğini yitirmiş durumdadır.

Ekolojik özellikleri: Tarım arazisi.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık ve tarımsal faaliyetler.

4. Karabiga-Kocabaş Çayı Deltası :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 105 km kuzey doğusunda bulunan Kocabaş Çayı Deltası, Biga İlçesi Karabiga Beldesinin 3 km güneyinde kalmaktadır.

Alanın büyüklüğü: 1050 Ha

Yükseklik: 0-3 m.

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, sürekli karasal deltalar ve sürekli tatlı su sazlık/gölcük özelliği göstermesi yanında ile birlikte sürekli dere, nehir, ırmak özelliği de gösterir (L/M/Tp).

Ekolojik özellikleri: En elverişli delta, kuşlar için beslenme, yuvalama, sığınak durumundadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Çevre kirliliği, hayvancılık, avcılık, tarımsal faaliyetler.

5. Bakacak Barajı :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 105 km doğusunda bulunan Bakacak Sulama Barajı, Biga İlçesinin 20 km. kadar güney batısında, Beziganlar ve Ahmetler Köyü arasında kuzey doğu güney batı aksı boyunca 10 km uzanmaktadır.

Alanın büyüklüğü: 850 Ha

Yükseklik: Ortalama 92 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, su depolama hacmi bakımından Çanakkale İlinin en büyük sulama amaçlı baraj gölüdür (6).

Ekolojik özellikleri: Yapraklı orman vejetasyonuna sahip bu alan, su kuşları tarafından beslenme alanı olarak kullanılmaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Tarımsal faaliyetler, baraj gölünün ötrofik sınıfa girmesini hızlandırmaktadır.

6. Taşoluk Barajı :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 110 km doğusunda bulunan Taşoluk Sulama Barajı, Biga İlçesinin 15 km. kadar güney doğusunda, Hoşoba ve Yolindi/Tahtalı Köyleri arasında kuzey batı güney doğu aksı boyunca 6 km kadar uzanmaktadır.

Alanın büyüklüğü: 200 Ha

Yükseklik: Ortalama 155 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, sulama amaçlı baraj gölüdür (6).

Ekolojik özellikleri: Yapraklı orman vejetasyonunun baskın olduğu, su kuşlarının beslenme alanı olarak kullandığı önemli bir yapay sulak alandır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Herhangi bir olumsuz faktör yok.

D. ÇANAKKALE (Merkez) BÖLGESİ

1. Sarıçay-Atikhisar Barajı

Alanın yeri: İçme ve sulama amaçlı olarak kullanılan baraj; Çanakkale yerleşim yerinin 10 km güney doğusunda kalmaktadır. Merkez İlçeye içme suyu sağlamaktadır.

Alanın büyüklüğü: 400 Ha.

Ortalama Yükseklik: 55 m.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, içme suyu amaçlı baraj gölüdür (6).

Ekolojik özellikleri: Orman vejetasyonu içeren bir alandır. Birçok kuş türü için barınma, beslenme ve üreme alanıdır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık, tarımsal faaliyetler.

2. Deniz Göründü Sulama Göleti

Alanın yeri: Sulama amaçlı olarak kullanılan gölet; Çanakkale yerleşim yerinin 25 km, Denizgöründü Köyünün ise 3 km. güneyindedir.

Alanın büyüklüğü: 0,2 Ha.

Yükseklik: 330 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, su depolama alanı olan küçük bir gölettir (2).

Ekolojik özellikleri: Orman vejetasyonu içeren bir alandır. Birçok kuş türü için barınma, beslenme ve üreme alanıdır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Herhangi bir olumsuz faktör yoktur.

3. Kumkale Deltası (Karamenderes Çayı) :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 27 km kadar güney batısında bulunan delta, Kumkale Beldesinin 2,5 km. batısında Troya Milli Parkı içinde kalmaktadır. (Çanakkale Boğazının Batı Girişi)

Yükseklik: 0-2 m.

Alanın büyüklüğü: 450 Ha.

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, sürekli dere, nehir, ırmak tipi özellik gösterir. Ayrıca sürekli tatlı su sazlıkları ve gölcükleri tipi özelliği de gösterir (L/M/Tp).

Ekolojik özellikleri: Su ve kıyı kuşları için ilin en önemli bir alanlarından. Barındırdığı sazlıklar, azmaklar ve gölcükler birçok kuş türü için beslenme ve üreme alanı oluşturmaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Alan Troya Milli Parkı içinde bulunduğu için insan kökenli önemli bir baskı görmemektedir.

E. ÇAN -YENİCE BÖLGESİ

1. Gönen Barajı :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 115 km güney doğusunda, Yenice İlçesinin 15 km. kadar doğusunda bulunan Gönen Barajı'nın su rezervuarı Çanakkale sınırları içinde kalmakta olup, baraj; Agonya Ovası sulamasına katkı sağladığı gibi Balıkesir'in Bandırma ve Gönen İlçelerinin içme suyunu temin etmektedir.

Alanın büyüklüğü: 800 Ha

Yükseklik: Ortalama 152 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, içme ve sulama amaçlı olarak projelendirilmiştir (6).

Ekolojik özellikleri: Barajın kuzey kısımlarında ibrelili orman vejetasyonu hâkim olup, güney kısmı (Pazarköy, Haydaroba, Gündoğdu) tarım arazileri ile çevrili durumdadır. Agonya Ovasına can veren Kocaçay, bu yörenin önemli bir sulak alanı olup, su kuşları için önemli bir yaşam alanı oluşturmaktadır. Kocaçay; Gönen havzasındaki diğer akarsular ile birleşerek Gönen İlçesi sınırlarından Gönen Çayı olarak Marmara Denizine dökülmektedir.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Tarımsal faaliyetler ve evsel atıksular.

2. Çınarlı Göleti :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 90 km güney doğusunda bulunan Çınarlı/Davutköy Sulama Göleti, Yenice İlçesinin 3 km. kadar kuzey batısında kalmaktadır.

Alanın büyüklüğü: 0,3 Ha.

Yükseklik: 300 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, sulama amaçlı bir gölettir (2).

Ekolojik özellikleri: Orman vejetasyonu içeren bir alandır. Gölet kenarı yöre halkı tarafından rekreasyonel amaçlı olarak kullanılmaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Herhangi bir olumsuz faktör yoktur.

B. LAPSEKİ BÖLGESİ

1. Kocagöl Sazlıkları -Özbekaltı :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 10 km. kuzey doğusunda bulunmaktadır.

Yükseklik: 3 m.

Alan büyüklüğü: 30 Ha

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, akarsu birikmesi ile oluşan, mevsimsel tatlı su sazlıkları ve gölcükleri barındırır. Özel mülkiyet altında bulunmaktadır (P ve Ts).

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Ekolojik özellikleri: Kuşların barınma, üreme, beslenme habitata için önemli bir sulak alanıdır. Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Özel mülkiyet tarafından açılan drenaj hendekleri alanın en önemli sorunu durumundadır.

2. Umurbey Deltası

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 20 km. kuzey doğusundadır. Umurbey Çayının Çanakkale Boğazına döküldüğü alanıdır.

Yükseklik: 3 m.

Alan büyüklüğü: 450 Ha

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup sürekli karasal deltalar, sürekli tatlı su sazlıkları ve gölcükleri tipinde bir sulak alanıdır (L/Tp).

Ekolojik özellikleri: Kuşlarda türlerinin barınma, üreme, beslenmeleri için önemli bir sulak alanıdır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Hayvancılık, tarımsal faaliyetler, avcılık ve çevre kirliliği, yapılaşma.

3. Umurbey Baraj Gölü :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 28 km kuzey doğusunda olan sulama amaçlı baraj gölü, Lapseki İlçesi Umurbey Beldesinin 5 km doğusunda kalmaktadır.

Ortalama Yükseklik: 75 m.

Alan büyüklüğü: 75 Ha.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, su depolama amaçlı baraj gölüdür (6).

Ekolojik özellikleri: Su rezervuarı ve rezervuarı çevreleyen ibrelili ormanlar birçok canlı türü için yaşam ortamı sağlamaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Metalik maden kökenli su kirliliği.

4. Kemiklialan Köyü Sahili :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 24km kuzey doğusunda, Umurbey Çayı deltasına bitişik denizel/kıyısal sulak alanıdır.

Yükseklik: Deniz Seviyesi.

Alanın büyüklüğü: 4,5 Ha

Sulak alan tipi: Denizel ve kıyısal sulak alan olup kumlu çakıllı sahil tipi bir alanıdır (E).

Ekolojik özellikleri: Sazlık yok, kış boyunca oluşan küçük su birikintileri, denizel kıyı kenarını oluşturur. Kuşlar için avlanma, beslenme ve barınma habitata yok.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Yerleşim alanı, tarım-hayvancılık, insan baskısı, katı atık kirliliği.

5. Suluca Köyü Sahili :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 26 km kuzey doğusunda denizel/kıyısal bir sulak alanıdır.

Yükseklik: Deniz seviyesi.

Alanın büyüklüğü: 4 Ha.

Sulak alan tipi: Denizel ve kıyısal sulak alan olup kumlu çakıllı sahil tipi bir alanıdır (E).

Ekolojik özellikleri: Kuşların üreme, beslenme habitata için önemli bir alan değildir.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Çevre kirliliği, yapılaşma, insan baskısı.

6. Çardak Lagünü ve Kıyı Oku :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 42 km kuzey doğusunda bulunan Çardak Lagünü, Lapseki İlçesi, Çardak Beldesinin kuzey doğu bitişindedir.

Yükseklik: Deniz seviyesi.

Alanın büyüklüğü: 190 Ha.

Sulak alan tipi: Morfolojik olarak kıyı oku ve lagün olarak şekillenen bu bölge önemli bir kuş yaşam alanı olup, 1. Derece doğal sit statüsünde kıyısal denizel bir sulak alanıdır (J).

Ekolojik özellikleri: Kuşların barınma, beslenme ve üremeleri için İldeki en önemli alanlardan biridir.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Çevre kirliliği, yapılaşma ve insan baskısı.

II - GELİBOLU YARIMADASI SULAK ALANLARI

1. Büyük ve Küçük Kemikli Tuz (Suvla) Gölü :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 25 km kadar kuzeyinde bulunan tuz gölü, Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı içinde, Küçük ve Büyükanafarta Köylerinin 3,5 km. kadar batısındadır.

Alanın büyüklüğü: 220 Ha.

Yükseklik: 0-3 m.

Sulak alan tipi: Denizel ve kıyusal sulak alan olup, kıyusal acı/tuzlu lagün tipindedir (J).

Ekolojik özellikleri: Kuşlar için önemli bir sulak alandır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Milli Park sınırı içinde kaldığı için alan üzerinde olumsuz bir baskı bulunmamaktadır.

3. Uzunhızırli Baraj Gölü :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 22 km kadar kuzeyinde sulama barajı, Gelibolu Yarımadasında Yolağzı ile Kumköy arasında kalmaktadır. Çanakkale İlinde 1970 yılı öncesi yapılan ilk göletlerdendir. Milli park sınırı barajın hemen batı sahilinden geçmektedir.

Alanın büyüklüğü: 85 Ha.

Yükseklik: Ortalama 55 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, sulama amaçlı baraj gölüdür (6).

Ekolojik özellikleri: Kuşlar ve diğer fauna elemanları için önemli bir alandır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık.

3. Tayfur Barajı :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 30km kadar kuzey doğusunda içme ve sulama baraj gölüdür. Gelibolu İlçesi Tayfur Köyü'nün 300 m. güneyindedir.

Alanın büyüklüğü: 60 Ha.

Yükseklik: Ortalama 65 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, içme ve sulama amaçlı baraj gölüdür (6).

Ekolojik özellikleri: Kuşlar ve diğer fauna elemanları için önemli bir alandır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık ve su kirliliği.

4. Değirmendüzü Göleti :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 45km kadar kuzey doğusunda olup, bu alan Gelibolu İlçesi Değirmendüzü Köyü'nün de 2 km. kuzey doğusundadır.

Alanın büyüklüğü: 0,7 Ha.

Yükseklik: Ortalama 95 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, sulama amaçlı gölettir (2).

Ekolojik özellikleri: Orman vejetasyonu içeren bir alandır. Birçok kuş türü için barınma, beslenme ve üreme alanıdır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık.

5. Fındıklı Göleti :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 50 km kadar kuzey doğusunda olup, bu alan Gelibolu İlçesi Fındıklı Köyü'nün bitişiğindedir.

Alanın büyüklüğü: 0,2 Ha.

Yükseklik: Ortalama 150 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, sulama amaçlı gölettir (2).

Ekolojik özellikleri: Tarımsal araziler gölün etrafını çevrelemiş durumdadır. Birçok canlının su ihtiyacını karşılamaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Alanda olumsuz önemli bir çevresel baskı bulunmamaktadır.

6. Demirci Göleti :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 90 km kadar kuzey doğusunda olup, bu alan Gelibolu İlçesi Kavak Beldesinin 4 km. kuzey doğusunda bulunur.

Alanın büyüklüğü: 80 Ha.

Yükseklik: Ortalama 30 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, sulama amaçlı baraj gölüdür (6).

Ekolojik özellikleri: Tarımsal araziler göletin kuzey tarafında bulunmakta olup, güney kısımları ormanlık alandır. Kuşlar ve diğer fauna elemanları için önemli bir alandır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık.

7. Saroz Körfezi - Kavak Deltası :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 75 km kuzey doğusunda bulunan deltayı, Gelibolu Yarımadasının en büyük akarsu kaynağı olan Kavak Çayı oluşturmuştur. Gelibolu İlçesi, Kavak Beldesinin hemen batısında yer almaktadır.

Alanın büyüklüğü: 1400 Ha.

Yükseklik: 0-3 mt.

Sulak alan tipi: Delta iki farklı sulak alan özelliği göstermektedir. Birincisi denizel ve kıyusal sulak alan olup, kum ve çakıllı sahiller (E) ile bataklıklar (H) oluştururken, ikinci olarak karasal sulak alan içinde mevsimsel ve geçici Tatlısu gölleri (P) ve mevsimsel Tatlısu sazlıklarını (Ts) barındırır.

Ekolojik özellikleri: Kavak Deltası, hem önemli bir kumul vejetasyona sahip doğal bir ekosistemdir, hem de önemli bir kuş yaşam alanıdır. 2010 Yılı Aralık ayı sonunda Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak ilan edilen alan, aynı zamanda I.derece doğal sit konumundadır. Ülkemizdeki önemli 135 sulak alan içinde kalmaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık, tarımsal faaliyetler ve hayvancılık.

III - ADALARA AİT SULAK ALANLAR

1. Gökçeada Tuz Gölü (Aydıncık Lagünü) :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 57 km kadar (Kara yolu dahil) batısında kalan lagün, Gökçeada İlçesinin kuzey doğu ucunda yer almaktadır.

Alanın büyüklüğü: 200 Ha.

Yükseklik: 0-3 m.

Sulak alan tipi: Denizel ve kıyusal sulak alan olup, kıyusal acı/tuzlu lagün tipindedir (J).

Ekolojik özellikleri: Ülkemizdeki 135 önemli sulak alan arasında yer alan bu bölge, birçok kuş türü içinde önemli bir üreme habitatı konumundadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: İnsan aktiviteleri.

2. Bozcaada Çayır Mevkii (Azmak Deresi) :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 72 km kadar (Kara yolu dahil) güney batısında kalan sazlık ve çayır alanı, Bozcaada'nın batısında İlçeye yaklaşık 3,5 km. mesafededir.

Alanın büyüklüğü: 1,5 Ha.

Yükseklik: 0-1 m.

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, sürekli tatlı su sazlıkları - gölcükleri (Tp) özelliği gösterir.

Ekolojik özellikleri: Adanın tek sulak alan bölgesi olup sucul fauna için önemli bir alandır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Turizm ve tarımsal faaliyetler.

D.4. Flora

Çanakkale ili florası bitki coğrafyası açısından incelendiğinde yörenin, Akdeniz fitocoğrafik bölgesinin etkisi altında kaldığı görülmektedir. Bu bölge iklimsel görüş açısından, Karadeniz hariç yurdumuzun diğer bölgeleriyle benzerlik gösterir. Zira Karadenizin dışında, yurdumuzun tamamında yaz kuraklığı karakteristiktir. Bu özellik Akdeniz iklim tipinin karakteristiği olup, bölgenin tamamı homojen bir iklim tipine sahip değildir. Bu nedenle bitki örtüsü çeşitlilik göstermektedir. Bununla beraber yörenin nispeten yaz aylarında kurak olmasının yanı sıra, yükseklik farkının da yeterince olmayışı tür sayısının beklenenden az ve endemizm oranının da düşük olmasına neden olmaktadır.

İlin alt seviyelerinde Kızıldağ (Pinus brutia) ormanları karakteristiktir. Bütün Akdeniz Bölgesinde görüldüğü gibi, tahrip gören ormanların yerini maki toplulukları almış, maki topluluklarının da tahrip görmesiyle frigana formasyonları oluşmuştur. İlin yüksek kesimlerinde Karaçam, Kayın ve Göknar türleri saf veya karışık ormanlar oluşturmaktadır.

Çanakkale yöresi Marmara ve Ege Bölgeleri arasında geçiş bölgesini oluşturması nedeniyle, bitki örtüsü açısından oldukça farklı bir konuma sahiptir. İl sınırları içinde değerli sayılabilecek miktarda bir tıbbi bitki varlığı da bulunmaktadır. Proje alanı ve çevresinde yapılan literatür çalışmalarında tespit edilen bazı türler aşağıda belirtilmiştir.

Atropabelladonna: Yurdumuzun tıbbi açıdan en önemli bitkilerinden birisidir. Eczacılık alanında çok değerli olan Atropin, skopolamin gibi alkaloidler içerir.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Crataegusmonogyna (alıç): İl sınırları içinde özellikle bu tür yetişmektedir. Alıç fitoterapi alanında çok tercih gören bir bitkidir. Yaprak, çiçek ve olgunlaşmamış meyveleri özellikle yaşlılardaki kalp rahatsızlıklarında çok kullanılır.

Daturastramonium (tatula): Bir yol kenarı bitkisidir. İlimiz ve ülkemizde oldukça yaygındır. Yaprakları güzelavrat otuna benzer alkoloitler içerir.

Fumaria Türleri(şahtere): Çanakkale yöresinde *F.petterissp.thuretii* yetişmektedir. *Fumaria* türlerinin toprak üstü kısımlarının hazırlanan ekstreler tek ve kombine preparatlar olarak safra rahatsızlıklarında kullanılmaktadır.

Hypericumperforatum(kantarın): Çok yönlü kullanılan bir bitkidir. Özellikle yurtdışında toprak üstü kısımlarından hazırlanan ekstreler sinir rahatsızlıklarında kullanılmaktadır. Bu nedenle çok popüler bir bitkidir. Çiçeklerinin sabit yağ içinde bekletilmesiyle hazırlanan maserasyon yanıklara karşı kullanılmaktadır.

Lavandulastoechas(lavanta): Yurdumuzun kokulu bitkilerindendir. Uçucu yağ ve oldukça bol miktarda kafur taşır. Eczacılık açısından önemlidir.

Ononisspinosa (kayışkırın): Yurdumuzda ve bölgede oldukça yaygındır. Kökleri izoflavonlar içerir, özellikle diüretik amaçlarla kullanılır.

OnopordumTürleri (eşekdikeni): Çanakkale yöresinde özellikle *O.illyricum* yetişir, Yol kenarında oldukça sık rastlanan bir bitkidir. Yaprakları seskiterpenlaktonlar taşır, özellikle onopordopikrincilt kanserine karşı etkili bir bileşiktir.

Plantagolancaolata(sinirli ot): Yaprakları müsilaj ve iridoit bileşikler taşır. Genellikle soğuk algınlığı rahatsızlıklarına karşı yurtdışındaki eczanelerde preparatları bulunmaktadır.

Silybummariano (deve diken, meryemana diken): Yurdumuzun sahil kesiminde oldukça yaygındır. Meyveleri(tohumları) eczacılıkta ve fitoterapide çok önemlidir. Silimarin ve flavanoliknal bileşikler taşır, özellikle karaciğer rahatsızlıklarında ve mantar zehirlenmelerinde kullanılan çoksayıda önemli preparatı ve bitkisel çayları eczanelerde satılmaktadır.

Urticadioica (ısırgan): Yurtdışında toprak üstü kısımları diüretik etkisi nedeniyle kökleri prostat tedavisinde kullanılmaktadır. Çoksayıda preparatı ve bitkisel çayı bulunan değerli bir bitkidir.

Valerianaofficinalis (kediotu): Değerli bir tıbbi bitkidir.Yörede seyrek olarak rastlanır. Kökleri sinir rahatsızlıklarında kullanılır.Geniş ölçüde bitkisel çayların ve preparatların terkibine girmektedir.

Viscumalbum (ökse otu): Yarı parazit olarak ağaçların üzerinde yaşayan bir bitkidir. Özellikle yapraklarında kilektin,viskotoksin gibi bileşiklerden dolayı önem arzeder.Yurtdışında kansere karşı kullanılan preparatları bulunmaktadır.

Vitexagnus- castus(hayıt): Bir Akdeniz yöresi bitkisidir. Eczacılık yönünden meyveleri içerdikleri iridoit bileşikleri açısından önemlidir.

Gelibolu Yarımadasının kuzeydoğusuna doğru Kavak Çayı ve civarında sahil kesiminde kumul alanlar ve bu alanların doğal vejetasyonu olan kumul bitkiler buradaki daralanın karakteristik yapısını oluşturmaktadır. Bununla beraber Çanakkale'nin denize yakın bölgelerindeki düzlüklerde ve hafif yükseltilerde (0-300mt.) Akdeniz'e özgü maki ve frigana formasyonları doğal örtü olarak göze çarpmaktadır. Ayvacık ve Ezine ilçelerinin batı bölümleri (Assos, Gülpınar, Dalyan, Gökçebayır ve çevreleri) ile Biga ilçesinin kuzeyinde bulunan alanlarda (Değirmencik, Aksaz, Karabiga ve civarları) maki ve frigana formasyonlarının yanında her dem

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

yeşil meşelerden Pınal Meşesi (Quercus ilex) ve Kermes Meşesi (Q. coccifera) bu alanların özel doğal bitki örtüsü arasında yer almaktadır. Akdeniz Bölgesinin özel bitki türü olan zeytinlik alanlar ilin Merkez ilçe İntepe Beldesinin dar bir alanda başlayıp, Ezine ve Bayramiç ilçelerinde kısmen yaygınlaştıktan sonra daha yoğun olarak Ayvacık ilçesinin güneyinde Küçükkuşu Beldesi sahil şeridinde baskın bir flora olarak kendini göstermektedir. (Çanakkale İl Çevre Durum Raporu 2006-2007)

Sıra No	Familya (Aile)	Genus/Species (Cins/Tür)	Türkçe İsmi	IUCN Kategorisi	Endemizm	Yayılış Bölgesi
1	Amaryllidaceae	Galanthus trojanus	Kazdağ Kardeleni		Endemik	Güney Biga Yarımadası
2	Apiaceae/Umbelliferae	Peucedanum		EN	Değil	Güney Biga Yarımadası
3	Asteraceae/Compositae	<i>Achillea fraasii</i> var. <i>troiana</i>	Kazd. Civanperçemi	CR	Endemik	Kazdağları
4	Asteraceae/Compositae	Anthemis cretica ssp. argaea		LR (cd)	Değil	Güney Biga Yarımadası
5	Asteraceae/Compositae	Anthemis tinctoria var. virescens		LR (cd)	Değil	Güney Biga Yarımadası
6	Asteraceae/Compositae	Carduus nutans ssp. falcato-incurvus	Deve Dikeni	LR (cd)	Değil	Güney Biga Yarımadası
7	Asteraceae/Compositae	Centaurea polyclada	Peygamber Çiçeği	VU	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
8	Asteraceae/Compositae	Tripleurospermum baytopianum		EN	Değil	Kuzey/Güney Biga Yarımadası
9	Boraginaceae	Alkanna tinctoria ssp. subleiocarpa	Hava Civa Otu	LR (cd)	Değil	Biga/Gelibolu Yrd./Sahil Z.
10	Brassicaceae/Cruciferae	Alyssum pinifolium	Balıca/Kuduz otu	VU	Değil	Gelibolu Yarımadası
11	Campanulaceae	Jasione idea	Kum Çamı	VU	Endemik	Kazdağları
12	Caryophyllaceae	<i>Dianthus ingoldbyi</i>	Yabani Karanfil	CR	Endemik	Gelibolu Yrd./Sahil Zonu
13	Caryophyllaceae	Minuartia mesogitana ssp. macrocarpa	Koru Otu	EN	Değil	Biga/Gelibolu Yrd./Sahil Zonu
14	Celastaceae	Euonymus latifolius ssp. cauconis	Papaz Külahı	LR (nt)	Değil	Biga Yarımadası
15	Chenopodiaceae	Atriplex tatarica var. constantinopolitana	Tatar Karapazı	CR	Değil	Gelibolu Yrd./Sahil Zonu
16	Chenopodiaceae	Beta maritima var. grisea	Yabani Pancar	EN	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
17	Chenopodiaceae	<i>Beta trojana</i>	Yabani Pancar	CR	Endemik	Biga Yarımadası/Sahil Z.
18	Cistaceae	Fumana arabica var. incanescens	Sarı Laden	VU	Değil	Gelibolu Yarımadası

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

19	Crassulaceae	Sedum hispanicum var. planifolium	Dam Koruğu	EN	Değil	Güney Biga Yarımadası
20	Fabaceae	Medicago truncatula var. truncatula	Fıçı Yoncası	DD	Değil	Gelibolu Yarımadası
21	Fabaceae	Medicago turbinata var. turbinata		VU	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
22	Fabaceae	Trifolium balansae		VU	Değil	Kuzey Biga/Gelibolu Yrd.
23	Fabaceae	Trifolium repens var. orphanideum	Ak Üçgül	VU	Değil	Kuzey Biga/Gelibolu Yrd.
24	Fabaceae	Trifolium stellatum var. longiflorum	Yıldızlı Üçgül	DD	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası

Sıra No	Familiya (Aile)	Genus/Species (Cins/Tür)	Türkçe İsmi	IUCN Kategori	Endemizm	Yayılış Bölgesi
25	Fabaceae	Vicia lutea	Sarı Fiğ	DD	Değil	Biga/Gelibolu
26	Guttiferae/Hypericaceae	Hypericum kazdaghensis	Kazdağ Kantaronu	EN	Endemik	Güney Biga Yarımadası
27	Iridaceae	Crocus candidus	Çiğdem	LR (cd)	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
28	Lamiaceae/Labiatae	Sideritis trojana	Sarıkız Çayı	EN	Endemik	Güney Biga Yarımadası
29	Lamiaceae/Labiatae	Stachys cretica ssp. lesbiaca		LR (nt)	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
30	Lamiaceae/Labiatae	Thymus atticus		VU	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
31	Lamiaceae/Labiatae	Thymus comptus		VU	Değil	Gelibolu Yrd./Sahil Zonu
32	Lamiaceae/Labiatae	Thymus pulvinatus		CR	Endemik	Kazdağları
33	Liliaceae	Allium kurtzianum	Yabani Sarımsak	EN	Endemik	Kazdağları
34	Liliaceae	Fritillaria bithynica	Bitinya Ters Lalesi	LR (cd)	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
35	Liliaceae	Fritillaria stribnyi	Ters Lale	EN	Değil	Gelibolu Yarımadası
36	Linaceae	Linum boissieri	Yabani Keten	EN	Değil	Biga Yarımadası
37	Paeoniaceae	Paeonia mascula subsp. bodurii	Şakayık	EN	Endemik	Kuzey Biga Yarımadası
38	Papaveraceae	Corydalis caucasica subsp. abantensis	Kaz Gagası	EN	Değil	Kuzey Biga Yarımadası

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

39	Papaveraceae	Papaver virchowii	Borcanka	LR (cd)	Değil	Kuzey Biga/Gelibolu/Bozca.
40	Plumbaginaceae	Armeria trojana		EN	Endemik	Kazdağları
41	Poaceae	Elymus farctus ssp. rechingeri		VU	Değil	Gelibolu Yrd./Sahil Zonu
42	Poaceae	Festuca polita		VU	Değil	Güney Biga Yarımadası
43	Poaceae	Secale cereale var. ancestrale	Yabani Çavdar	VU	Değil	Güney Biga/Sahil/Bozcaada
44	Primulaceae	Cyclamen hederifolium	Sarmaşık Y.Sklamen	VU	Değil	Biga Yarımadası
45	Ranunculaceae	Ranunculus pedatus subsp. trojanus	Troya Dügünççeği	CR	Endemik	Kuzey Biga Yarımadası
46	Rubiaceae	Asperula sintenisii		EN	Endemik	Güney Biga Yarımadası
47	Scrophulariaceae	Digitalis trojana	Yüksük Otu	VU	Endemik	Biga/Gelibolu Yarımadası

Sıra No	Familiya (Aile)	Genus/Species (Cins/Tür)	Türkçe İsmi	IUCN Kategorisi	Endemizm	Yayılış Bölgesi
48	Scrophulariaceae	Scrophularia	Sıracaotu	?	Endemik	Güney Biga
49	Scrophulariaceae	Scrophularia floribunda	Sıracaotu	LR (nt)	Değil	Güney Biga Yarımadası
50	Scrophulariaceae	Verbascum aschersonii	Sığırkuyruğu	VU	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
51	Scrophulariaceae	Verbascum coronopifolium	Sığırkuyruğu	EN	Değil	Güney Biga Yarımadası
52	Scrophulariaceae	Verbascum hasbenli	Sığırkuyruğu	?	Endemik	Biga Yarımadası
53	Scrophulariaceae	Verbascum scamandri	Sığırkuyruğu	EN	Endemik	Güney Biga Yarımadası
54	Violaceae	Viola alba ssp. thessala	Yabani Menekşe	VU	Endemik	Kuzey Biga/Gelibolu Yrd.
55	Aibiaceae	Abies nordmanniana subsp. equitrojani	Kazdağ Köknarı	LR(nt)	Endemik	Kazdağları

D.5. Fauna

Çanakkale'deki bitki örtüsünün zenginliği ve ormanların büyük alan kaplaması, yaban hayatını da güçlendirmiştir. Ayrıca ilin denizlerle çevrili oluşu yaban hayatına önemli ölçüde bir zenginlik katmaktadır. Çevresinde su kaynağı bulunan karışık ağaçların oluşturduğu ormanlarda çok sayıda karaca yaşamaktadır. İlin hemen tümünde keklige rastlanmaktadır. Küçük kaya, Sazlı, Kozlu ve Behram yörelerinde ise çok sayıda Bildircin bulunmaktadır.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

İl sınırları içindeki aquatik alanlarda kıyı şeridinde kürklü hayvan türlerine ait fauna bulunmamaktadır. Bununla beraber nesli tükenme tehlikesi ile karşı karşıya bulunan Akdeniz Fokuna (*Monachusmonachus*) önceki yıllarda Bozcaada ve Gökçeada'nın kuzey kıyılarında rastlanmıştır olmakla birlikte son birkaç yıldır bu deniz memelisi bölgede görülmemektedir.

Balıklar: Çanakkale ili; Ege ve Karadeniz birbirine bağlayan Çanakkale Boğazı'nın her iki yanında kurulduğu için, suları aquatic türler açısından oldukça zenginlik göstermektedir. Çanakkale Boğazı Karadeniz ve Akdeniz arasında göçmen balıkların geçiş yolu olduğu için, 15Ağustos'tan Aralık ayı sonuna kadar Karadeniz'den Akdenize ve 15 Şubat'tan 15Ağustos'a kadar ise Akdeniz'den Karadeniz'e yoğun bir balık göçüne sahne olmaktadır. Mevsimine göre hemen her vakit rastlanabilen göçmen ve gezgin olmayan balık türleri diğer sayfadaki listede verilmiştir.

Avifauna - A: Kumkale Deltası, B: Kavak Deltası, C: Çardak Lagünü, D: Gökçeada, E: Bozcaada, F: Sarıçay Deltası

No	Takım	Familya	Bilimsel İsmi	Türkçe İsmi	IUCN	BERN	A	B	C	D	E	F	
1	Gaviiformes	Gaviidae	<i>Gavia arctica</i>	Kara Gerdanlı Dalgıç	LC	EK2	-	+	+	+	+	-	
2	Podicipediformes	Podicipedidae	<i>Podiceps cristatus</i>	Bahri	LC	EK3	-	+	+	+	+	+	
3			<i>Podiceps nigricollis</i>	Kara Boyunlu Batağan	LC	EK2	-	-	+	+	+	+	
4			<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	LC	EK3	+	-	+	+	-	-	
5	Procellariiformes	Procellariidae	<i>Calonectris diomedea</i>	Boz Yelkovan	LC	EK3	-	-	-	+	+	-	
6			<i>Puffinus yelkouan</i>	Yelkovan	NT	EK2	+	+	+	+	+	+	
7	Pelecaniformes	Sulidae	<i>Pelecanus crispus</i>	Tepeli Pelikan	VU	EK2	-	+	-	+	-	-	
8		Phalacrocoracidae	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	Tepeli Karabatak	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	
9			<i>Phalacrocorax carbo</i>	Karabatak	LC	EK3	+	+	+	+	+	+	
10			<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	LC	EK2	+	-	-	-	-	+	
11	Ciconiiformes	Ardeidae	<i>Botaurus stellaris</i>	Balaban	LC	EK3	+	+	-	-	-	-	
12			<i>Ixobrychus minutus</i>	Küçük Balaban	LC	EK2	+	+	-	-	-	-	
13			<i>Ardeola ralloides</i>	Alaca Balıkçıl	LC	EK2	+	+	-	+	-	-	
14			<i>Nycticorax nycticorax</i>	Gece Balıkçılı	LC	EK2	+	-	-	-	-	-	
15			<i>Casmerodius albus</i>	Büyük Ak Balıkçıl	LC	EK2	+	+	+	+	-	+	
16			<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Ak Balıkçıl	LC	EK2	+	+	+	+	-	+	
17			<i>Ardea cinerea</i>	Gri Balıkçıl	LC	EK3	+	+	+	+	+	+	
18			<i>Ardea purpurea</i>	Erguvani Balıkçıl	LC	EK2	+	+	-	-	-	+	
19			Threskiornithidae	<i>Platalea leucorodia</i>	Kaşıkçı	LC	EK2	-	+	-	+	-	-
20				<i>Plegadis falcinellus</i>	Çeltikçi	LC	EK2	-	+	-	+	-	-
21	Ciconiidae	<i>Ciconia ciconia</i>	Leylek	LC	EK2	+	+	+	+	+	+		
22		<i>Ciconia nigra</i>	Kara Leylek	LC	EK2	+	+	-	-	-	+		
23	Phoenicopteriformes	Phoenicopteridae	<i>Phoenicopus roseus</i>	Flamingo	LC	EK2	-	+	+	+	-		
24	Anseriformes	Anatidae	<i>Cygnus olor</i>	Kuğu	LC	EK3	+	+	+	+	-	-	
25			<i>Anser anser</i>	Boz Kaz	LC	EK3	-	+	+	-	-	-	
26			<i>Anser albifrons</i>	Sakarca	LC	EK2	+	-	-	-	-	-	
27			<i>Tadorna tadorna</i>	Suna	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	
28			<i>Tadorna ferruginea</i>	Angıt	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	
29			<i>Anas platyrhynchos</i>	Yeşilbaş	LC	EK3	+	+	+	+	-	-	
30			<i>Anas penelope</i>	Fiyu	LC	EK3	+	+	+	-	-	-	
31			<i>Anas crecca</i>	Çamurcun	LC	EK3	+	+	-	-	-	-	
32			<i>Anas querquedula</i>	Çıkrıkçın	LC	EK3	+	+	+	+	-	-	
33			<i>Anas acuta</i>	Kilkuyruk	LC	EK2	-	-	+	-	-	-	
34			<i>Anas clypeata</i>	Kaşıkçaga	LC	EK3	+	+	-	-	-	-	
35			<i>Netta rufina</i>	Macar Ordeği	LC	EK3	+	-	+	-	-	-	
36			<i>Aythya fuligula</i>	Tepeli Patka	LC	EK3	-	-	-	+	+	-	
37			<i>Aythya ferina</i>	Elmabaş Patka	LC	EK3	-	+	+	+	+	-	
38			<i>Aythya nyroca</i>	Pasbaş Patka	NT	EK2	-	-	+	-	-	-	
39			<i>Bucephala clangula</i>	Altıngöz	LC	EK3	-	-	+	-	-	-	
40			<i>Mergus serrator</i>	Tarakdiş	LC	EK3	-	-	+	+	-	-	

41	Falconiformes	Accipiteridae	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Ak Kuyruklu Kartal	LC	EK2	-	-	-	-	-	+
42			<i>Milvus migrans</i>	Kara Çaylak	LC	EK2	+	-	-	-	-	+

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

43			<i>Circaetus gallicus</i>	Yılan Kartalı	LC	EK2	-	+	+	+	+	-
44			<i>Circus aeruginosus</i>	Saz Delicesi	LC	EK2	+	+	+	-	-	-
45			<i>Circus cyaneus</i>	Gökçe Delice	LC	EK2	+	+	+	-	-	-
46			<i>Circus pygargus</i>	Çayır Delicesi	LC	EK2	-	+	-	-	-	-
47			<i>Accipiter nisus</i>	Atmaca	LC	EK2	+	+	+	+	+	+
48			<i>Accipiter gentilis</i>	Çakır	LC	EK2	-	+	-	-	-	-
49			<i>Buteo buteo</i>	Şahin	LC	EK2	+	+	+	+	+	+
50			<i>Buteo rufinus</i>	Kızıl Şahin	LC	EK2	-	+	-	+	-	+
51			<i>Pernis apivorus</i>	Ari Şahini	LC	EK2	-	-	-	+	-	-
52			<i>Aquila chrysaetos</i>	Kaya Kartalı	LC	EK2	-	-	-	-	-	+
53			<i>Aquila clanga</i>	Büyük Orman Kartalı	VU	EK2	-	+	-	-	-	-
54			<i>Aquila pomarina</i>	Küçük Orman Kartalı	LC	EK2	-	+	-	-	-	-
55			<i>Falco peregrinus</i>	Gökdoğan	LC	EK2	-	+	-	+	+	+
56			<i>Falco eleonora</i>	Ada Doğanı	LC	EK2	-	-	-	+	-	-
57			<i>Falco subbuteo</i>	Delice Doğan	LC	EK2	-	+	-	+	+	-
58			<i>Falco columbarius</i>	Boz Doğan	LC	EK2	+	+	-	-	-	-
59			<i>Falco tinnunculus</i>	Kerkenez	LC	EK2	+	+	+	+	+	+
60			<i>Falco vespertinus</i>	Aladoğan	NT	EK2	-	+	-	+	+	-
61	Galliformes	Phasianidae	<i>Alectoris chukar</i>	Kınalı Keklik	LC	EK3	-	-	-	+	+	-
62			<i>Porzana porzana</i>	Benekli Suyelvesi	LC	EK3	+	+	-	-	-	-
63			<i>Porzana parva</i>	Bataklık Suyelvesi	LC	EK3	+	+	-	-	-	-
64			<i>Porzana pusilla</i>	Küçük Suyelvesi	LC	EK3	+	-	-	-	-	-
65	Gruiformes	Rallidae	<i>Rallus aquaticus</i>	Sukılavuzu	LC	EK3	+	-	-	-	-	-
66			<i>Gallinula chloropus</i>	Sutavuşu	LC	EK3	+	+	-	+	-	-
67			<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	LC	EK3	+	+	+	+	+	+
68		Haematopodidae	<i>Haematopus ostralegus</i>	Poyrazkuşu	LC	EK2	+	+	+	+	-	-
69		Recurvirostridae	<i>Himantopus himantopus</i>	Uzunbacak	LC	EK2	+	+	+	+	-	-
70			<i>Recurvirostra avosetta</i>	Kılıçgaga	LC	EK2	-	+	-	-	-	-
71		Burhinidae	<i>Burhinus oedicnemus</i>	Kocagöz	LC	EK2	-	+	-	+	+	+
72		Glareolidae	<i>Glareola pratincola</i>	Bataklıklırlangıcı	LC	EK2	+	+	-	-	-	-
73			<i>Charadrius hiaticula</i>	Halkalı Cılbıt	LC	EK2	-	+	-	+	-	-
74			<i>Charadrius dubius</i>	Halkalı Küçük Cılbıt	LC	EK2	+	+	+	+	+	-
75			<i>Charadrius alexandrinus</i>	Akça Cılbıt	LC	EK2	+	+	+	+	-	+
76			<i>Phuvisialis squatarola</i>	Gümüş Yağmurcun	LC	EK3	-	+	+	+	+	-
77			<i>Phuvisialis apricaria</i>	Altın Yağmurcun	LC	EK2	+	-	-	-	-	-
78			<i>Vanellus vanellus</i>	Kızkuşu	LC	EK3	+	+	+	-	-	+
79			<i>Vanellus spinosus</i>	Mahmuzlu Kızkuşu	LC	EK3	+	+	-	-	-	-
80			<i>Calidris alpina</i>	Kara Karınlı Kumkuşu	LC	EK2	+	+	+	+	+	-
81			<i>Calidris ferruginea</i>	Kızıl Kumkuşu	LC	EK2	-	-	-	+	-	-
82			<i>Calidris alba</i>	Ak Kumkuşu	LC	EK2	-	-	-	+	-	-
83			<i>Calidris minuta</i>	Küçük Kumkuşu	LC	EK2	+	+	+	+	-	-

84			<i>Philomachus pugnax</i>	Döğüşkenkuş	LC	EK3	-	+	-	+	-	-
85			<i>Gallinago gallinago</i>	Suçulluğu	LC	EK3	+	+	+	-	-	-
86			<i>Lymnocyptes minimus</i>	Küçük Suçulluğu	LC	EK3	+	-	+	-	-	-
87			<i>Scolopax rusticola</i>	Çulluk	LC	EK2	+	-	-	-	-	+
88			<i>Limosa limosa</i>	Çamurçulluğu	NT	EK3	-	+	-	+	+	-
89			<i>Numenius arquata</i>	Kervançulluğu	LC	EK3	-	+	+	-	-	-
90			<i>Tringa totanus</i>	Kızılback	LC	EK3	+	+	+	+	-	+
91			<i>Tringa stagnatilis</i>	Bataklık Düdükçünü	LC	EK2	-	-	-	+	-	-
92			<i>Tringa nebularia</i>	Yeşilback	LC	EK3	+	-	+	+	-	-
93			<i>Tringa glareola</i>	Orman Düdükçünü	LC	EK2	+	+	-	+	-	-
94			<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Düdükçün	LC	EK2	+	+	+	-	-	-
95			<i>Actitis hypoleucos</i>	Dere Düdükçünü	LC	EK3	+	+	-	-	-	+
96			<i>Arenaria interpres</i>	Taşçeviren	LC	EK2	-	+	+	-	-	+
97			<i>Larus audouinii</i>	Ada Martısı	NT	EK2	+	-	-	+	-	-
98			<i>Larus genei</i>	İnce Gagalı Martı	LC	EK2	-	+	+	+	+	-
99			<i>Larus ridibundus</i>	Karabaş Martı	LC	EK3	+	+	+	+	+	+
100			<i>Larus minutus</i>	Küçük Martı	LC	EK2	-	+	+	+	+	+
101			<i>Larus melanocephalus</i>	Akdeniz Martısı	LC	EK2	+	+	+	+	+	+
102			<i>Larus michahellis</i>	Gümüş Martı	LC	EK3	+	+	+	+	+	+
103			<i>Larus canus</i>	Küçük Gümüş Martı	LC	EK2	-	-	+	-	-	-
104			<i>Sterna hirundo</i>	Sumru	LC	EK2	+	+	+	+	+	+
105			<i>Sterna albifrons</i>	Küçük Sumru	LC	EK2	+	+	+	-	-	-
106			<i>Sterna sandvicensis</i>	Kara Gagalı Sumru	LC	EK2	+	+	+	+	+	-
107			<i>Chlidonias niger</i>	Kara Sumru	LC	EK2	-	+	-	-	-	-
108			<i>Chlidonias hybrida</i>	Bıyıklı Sumru	LC	EK2	-	+	-	-	-	-
109			<i>Columba livia</i>	Kaya Güvercini	LC	EK3	+	+	+	+	+	+
110	Columbiformes	Columbidae	<i>Columba palumbus</i>	Tahtalı	LC	EK3	-	-	-	-	-	-
111			<i>Sreptopelia decacto</i>	Kumru	LC	EK3	+	+	+	+	+	+

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

112			<i>Streptopelia turtur</i>	Üveyik	LC	EK3	-	+	+	+	+	+	+	
113	Cuculiformes	Cuculidae	<i>Cuculus canorus</i>	Guguk	LC	EK3	-	-	-	-	-	-	+	
114	Strigiformes	Strigidae	<i>Athene noctua</i>	Kukumav	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	+	
115			<i>Otus scops</i>	İshakkuşu	LC	EK2	-	-	-	-	+	+	+	+
116	Apodiformes	Apodidae	<i>Apus apus</i>	Ebabil	LC	EK3	+	-	-	-	-	-	+	
117	Coraciiformes	Alcedinidae	<i>Alcedo atthis</i>	Yalıçapkını	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	+	
118		Upupidae	<i>Upupa epops</i>	İbibik	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	+	
119		Meropidae	<i>Merops apiaster</i>	Arıkuşu	LC	EK2	+	+	-	+	+	+	+	
120		Coraciidae	<i>Coracias garrulus</i>	Gökkuzgun	NT	EK2	-	+	-	-	-	-	-	
121	Piciformes	Picidae	<i>Picus viridis</i>	Yeşil Ağaçkakan	LC	EK2	-	-	-	-	-	-	+	
122			<i>Dendrocopos syriacus</i>	Alaca Ağaçkakan	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	+	+
123			<i>Dendrocopos leucotos</i>	Ak Sırtlı Ağaçkakan	LC	EK2	+	-	-	-	-	-	-	-
124			<i>Jynx torquilla</i>	Boyunçeviren	LC	EK2	-	-	-	-	+	+	-	-
125	Passeriformes	Alaudidae	<i>Lullula arborea</i>	Orman Toygarı	LC	EK3	-	-	-	-	+	-	-	
126			<i>Alauda arvensis</i>	Tarlakuşu	LC	EK3	+	+	+	+	+	+	+	+

127	Passeriformes	Alaudidae	<i>Galerida cristata</i>	Tepeli Toygar	LC	EK3	+	+	+	+	+	+	+		
128			<i>Calandrella brachydactyla</i>	Bozkır Toygarı	LC	EK2	-	+	-	+	-	-	-	-	
129			<i>Melanocorypha calandra</i>	Boğmaklı Toygar	LC	EK2	-	+	-	+	+	+	+	+	
130		Hirundidae	<i>Riparia riparia</i>	Kum Kırlangıcı	LC	EK2	-	+	-	+	+	-	-	-	
131			<i>Delichon urbica</i>	Ev Kırlangıcı	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	+	+	
132			<i>Hirundo daurica</i>	Kızıl Kırlangıç	LC	EK2	+	+	-	+	+	+	+	+	
133			<i>Hirundo rustica</i>	Kır Kırlangıcı	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	+	+	
134		Motacillidae	<i>Anthus pratensis</i>	Çayır İncirkuşu	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	-	-	
135			<i>Anthus campestris</i>	Kır İncirkuşu	LC	EK2	-	+	-	+	+	+	+	+	
136			<i>Motacilla alba</i>	Ak Kuyruksallayan	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	+	+	
137			<i>Motacilla cinerea</i>	Dağ Kuyruksallayanı	LC	EK2	-	+	-	+	+	+	-	-	
138			<i>Motacilla flava</i>	Sarı Kuyruksallayan	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	+	+	
139		Prunellidae	<i>Prunella modularis</i>	Dağbülbülü	LC	EK2	-	-	+	+	+	+	-	-	
140		Muscicapidae	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Bülbül	LC	EK2	-	+	-	+	+	+	+	+	
141			<i>Erithacus rubecula</i>	Kızılgerdan	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	+	+	
142			<i>Saxicola torquata</i>	Taşkuşu	LC	EK2	+	-	+	+	+	+	+	+	
143			<i>Saxicola rubetra</i>	Çayır Taşkuşu	LC	EK2	-	+	+	+	+	+	-	-	
144			<i>Phoenicurus ochruros</i>	Kara Kızılkuyruk	LC	EK2	+	-	+	+	+	+	+	+	
145			<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Kızılkuyruk	LC	EK2	+	-	-	-	-	-	-	-	
146			<i>Oenanthe oenanthe</i>	Kuyrukkakan	LC	EK2	+	+	-	+	+	+	+	+	
147			<i>Oenanthe hispanica</i>	Kara Kulaklı Kuyrukkakan	LC	EK2	+	-	-	+	+	+	+	+	
148			<i>Oenanthe isabellina</i>	Boz Kuyrukkakan	LC	EK2	-	+	-	+	+	+	-	-	
149			<i>Monticola solitarius</i>	Gökardıç	LC	EK2	-	-	-	+	+	+	+	+	
150			<i>Muscicapa striata</i>	Benekli Sinekapan	LC	EK2	+	+	-	+	+	+	-	-	
151			<i>Ficedula albicollis</i>	Halkalı Sinekapan	LC	EK2	+	-	-	+	+	+	-	-	
152			Turdidae	<i>Turdus merula</i>	Karatavuk	LC	EK3	+	+	+	+	+	+	+	+
153				<i>Turdus pilaris</i>	Tarla Ardıcı	LC	EK3	-	-	+	+	+	+	+	+
154		<i>Turdus iliacus</i>		Kızıl Ardıç	LC	EK3	-	-	-	-	-	-	-	+	
155		<i>Turdus philomelos</i>		Öter Ardıç	LC	EK3	-	-	-	-	+	+	-	-	
156		<i>Turdus viscivorus</i>		Ökse Ardıç	LC	EK3	-	-	-	-	-	-	-	+	
157		Sylviidae	<i>Locustella luscinioides</i>	Bataklık Kamışçını	LC	EK2	+	-	-	-	-	-	-	-	
158			<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Saz Kamışçını	LC	EK2	-	-	+	-	-	-	-	-	
159			<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Büyük Kamışçın	LC	EK2	+	+	-	+	-	-	-	-	
160			<i>Acrocephalus melanopogon</i>	Bıyıklı Kamışçın	LC	EK2	+	+	-	-	-	-	-	-	
161			<i>Cettia cetti</i>	Kamışbülbülü	LC	EK3	+	-	-	+	-	-	-	-	
162			<i>Hippolais pallida</i>	Ak Mukallit	LC	EK2	-	+	+	+	+	+	+	+	
163			<i>Sylvia communis</i>	Ak Gerdanlı Ötleğen	LC	EK2	+	+	-	+	+	+	+	+	
164			<i>Sylvia curruca</i>	Küçük Ak Gerdanlı Ötleğen	LC	EK2	-	+	-	+	+	+	-	-	
165			<i>Sylvia nisoria</i>	Çizgili Ötleğen	LC	EK2	+	-	-	-	-	-	-	-	
166			<i>Sylvia atricapilla</i>	Kara Başlı Ötleğen	LC	EK2	-	-	-	+	+	+	-	-	
167			<i>Sylvia melanocephala</i>	Maskeli Ötleğen	LC	EK2	+	-	+	+	+	+	-	-	
168	<i>Sylvia hortensis</i>	Ak Gözlü Ötleğen	LC	EK2	-	-	-	+	+	+	-	-			
169	<i>Sylvia cantillans</i>	Bıyıklı Ötleğen	LC	EK2	-	-	-	-	+	+	+	-			

170	Passeriformes	Sylviidae	<i>Phylloscopus collybita</i>	Çıvgın	LC	EK2	+	-	+	+	+	+	-
171			<i>Phylloscopus trochilus</i>	Söğütbülbülü	LC	EK2	-	+	-	+	+	+	-
172		Regulidae	<i>Regulus regulus</i>	Çalıkuşu	LC	EK3	-	-	-	-	-	-	+
173		Remizidae	<i>Remiz pendulinus</i>	Çulhakuşu	LC	EK3	+	-	-	-	-	-	-
174		Paridae	<i>Parus ater</i>	Çam Baştankarası	LC	EK2	-	-	-	-	-	-	+

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

175			<i>Parus major</i>	Büyük Baştankara	LC	EK2	+	-	+	+	+	+
176			<i>Parus caeruleus</i>	Mavi Baştankara	LC	EK2	+	-	+	+	+	-
177		Sittidae	<i>Sitta krueperi</i>	Anadolu Sivacısı	NT	EK2	-	-	-	-	-	+
178			<i>Sitta europaea</i>	Sivacıküşü	LC	EK2	-	-	-	-	-	+
179			<i>Sitta neumayer</i>	Kaya Sivacısı	LC	EK2	-	-	-	+	-	-
180		Troglodytidae	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Çitkuşu	LC	EK2	+	+	+	+	+	-
181		Laniidae	<i>Lanius minor</i>	Kara Alınlı Örümcekkuşu	LC	EK2	-	+	-	+	+	-
182			<i>Lanius collurio</i>	Kızıl Sırtlı Örümcekkuşu	LC	EK2	+	+	+	+	+	-
183			<i>Lanius senator</i>	Kızıl Başlı Örümcekkuşu	LC	EK2	-	-	-	+	+	-
184			<i>Lanius nubicus</i>	Maskeli Örümcekkuşu	LC	EK2	-	-	-	+	+	-
185		Corvidae	<i>Garrulus glandarius</i>	Alakarga	LC	-	+	+	+	+	+	+
186			<i>Pica pica</i>	Saksağan	LC	-	+	+	+	+	+	+
187			<i>Corvus corone</i>	Leş Kargası	LC	-	+	+	+	+	+	+
188			<i>Corvus monedula</i>	Küçük Karga	LC	-	+	+	+	+	+	+
189			<i>Corvus corax</i>	Kuzgun	LC	EK3	+	+	+	+	+	+
190		Oriolidae	<i>Oriolus oriolus</i>	Sarıasma	LC	EK2	-	-	-	-	-	+
191		Sturnidae	<i>Sturnus vulgaris</i>	Şiğircik	LC	-	+	+	+	+	+	+
192		Passeridae	<i>Passer hispaniolensis</i>	Söğüt Serçesi	LC	EK3	+	+	+	+	+	+
193			<i>Passer domesticus</i>	Serçe	LC	-	+	+	+	+	+	+
194			<i>Passer montanus</i>	Ağaç Serçesi	LC	EK3	-	-	-	+	-	+
195		Fringillidae	<i>Fringilla coelebs</i>	İspinoz	LC	EK3	+	+	+	+	+	+
196			<i>Serinus serinus</i>	Küçük İskete	LC	EK2	+	-	+	+	+	-
197			<i>Carduelis cannabina</i>	Ketenkuşu	LC	EK2	+	-	+	+	+	-
198			<i>Carduelis spinus</i>	Kara Başlı İskete	LC	EK2	-	-	+	+	+	-
199			<i>Carduelis carduelis</i>	Saka	LC	EK2	+	+	+	+	+	+
200			<i>Carduelis chloris</i>	Florya	LC	EK2	+	+	+	+	+	+
201			<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Kocabaş	LC	EK3	-	-	+	+	-	-
202		Emberizidae	<i>Miliaria calandra</i>	Tarla Çintesi	LC	EK3	+	+	+	+	+	+
203			<i>Emberiza citrinella</i>	Sarı Çinte	LC	EK3	+	-	-	-	-	-
204			<i>Emberiza cirrus</i>	Bahçe Çintesi	LC	EK2	+	-	-	+	+	+
205			<i>Emberiza melanocephala</i>	Kara Başlı Çinte	LC	EK3	+	+	+	+	+	+
206			<i>Emberiza hortulana</i>	Kirazkuşu	LC	EK3	-	-	-	+	+	+
207			<i>Emberiza caesia</i>	Kızıl Kirazkuşu	LC	EK2	-	-	-	+	+	-
208			<i>Emberiza schoeniclus</i>	Bataklık Çintesi	LC	EK2	+	+	+	+	-	-
Toplam							120	131	102	143	103	90

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Meme li	ORDO	FAMİLYA	TÜR	TÜRKÇE İSMİ	Özkan'99		Yığıt ve Ark.'06	Uysal ve ark'12	Sezginer Tunçer'02	Uysal ve ark'11	IUCN RED LİST
					Gökçeada	Bozcada					
RODENT IA	SCIURIDAE		<i>1. Sciurus anomalus</i>	Kafkas sincabı	+	-	+				LC
	MURIDAE		<i>2. Apodemus flavicollis</i>	Sarıboyunlu Orman Faresi	+	-	+				LC
			<i>3. Apodemus sylvaticus</i>	Bayağı Orman Faresi	+	-	-				LC
			<i>4. Apodemus hermonensis</i>	Kayalık Faresi	-	+	-				LC
			<i>5. Apodemus mystacinus</i>	Kayalık Orman Faresi	-	-	+				LC
			<i>6. Apodemus iconicus</i>	Orman Faresi	-	-	+				LC
			<i>7. Rattus rattus</i>	Ev Sıçanı	+	+	+				LC
			<i>8. Rattus norvegicus</i>	Göçmen Sıçanı,Lağım Sıçanı	+						LC
			<i>9. Mus macedonicus</i>	Tarla Ev Faresi,Sarı Ev Faresi	+	-	+				LC
			<i>10. Mus domesticus</i>	Ev Faresi,Siyah Ev Faresi	-	+	+				LC
			<i>11. Microtus rossiaemeridionalis</i>	Uzun Kuruklu Çayırfaresi,tarla faresi	-	-	+				LC
			<i>12. Microtus subterraneus</i>	Avrupa çam sıçanı	-	-	+				LC
			<i>13. Chionomys nivalis</i>	Kar Faresi	-	-	+				LC
			SPALACIDAE		<i>14. Spalax leucodon</i>	Kör Fare	+	+	+		
ERINAC EOMOM ORPHA	ERINACEIDAE		<i>15. Erinaceus concolor</i>	Kirpi			+		+	LC	
SORICOMORPHA	SORICIDAE		<i>16. Sorex volnuchini</i>	Kafkas Sivriburunlu Faresi			+				
			<i>17. Crocidura leucodon</i>	Çiftrenkli Sivriburunlu Fare			+		+	LC	
	TALPIDAE		<i>18. Talpa levantis</i>	Akdeniz Köstebeği			+			LC	
CHIROP TERA	RHINOLOPHIDAE		<i>19. Rhinolophus ferrumequinum</i>	Nalburunlu Büyükyarasa			+			NT	
			<i>20. Rhinolophus hipposideros</i>	Nalburunlu Küçükyarasa			+			NT	
			<i>21. Rhinolophus euryale</i>	Akdeniz nalburunlu Yarasa			+			VU	
			<i>22. Rhinolophus blasii</i>	Nalburunlu Yarasa			+			VU	
			<i>23. Rhinolophus mehelyi</i>	Mehely'nin Yarasa			+			NT	
	VESPERTILIONIDAE		<i>24. Myotis capaccinii</i>	Uzunayaklı Yarasa			+				VU
			<i>25. Myotis blythii</i>	Farekulaklı Küçükyarasa			+				NT
			<i>26. Myotis myotis</i>	Farekulaklı Büyükyarasa			+				LC
			<i>27. Myotis emarginatus</i>	Kirpikli Yarasa			+				LC
			<i>28. Eptesicus serotinus</i>	Genişkanatlı Yarasa			+				LC
			<i>29. Pipistrellus pipistrellus</i>	Cüce Yarasa			+				LC
			<i>30. Pipistrellus nathusii</i>	Sertderili Yarasa, Pürtükderili yarasa			+				LC
			<i>31. Hypsugo savii</i>	Siyahyüzlü Cüce Yarasa			+				LC
	<i>32. Miniopterus schreibersii</i>	Uzunkanatlı Yarasa			+				NT		
LAGOMORPHA		<i>33. Lepus europaeus</i>	Yabani tavşan	- 75 -		+				LC	

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

CARNIVORA	CANIDAE	36. <i>Canis lupus</i>	Kurt					+							
		37. <i>Canis aureus</i>	Altın Çakal							+					LC
		38. <i>Vulpes vulpes</i>	Tilki, Kızıl Tilki						+	+			+		LC
	URSIDAE	39. <i>Ursus arctos</i>	Boz Ayı						+						LC
		40. <i>Mustela nivalis</i>	Gelincik						+						LC
	MUSTELIDAE	41. <i>Vormela peregusna</i>	Alaca Sansar, Benekli Kokarca						+						VU
		42. <i>Martes foina</i>	Kaya Sansarı						+						LC
		43. <i>Martes martes</i>	Ağaç Sansarı								+				LC
44. <i>Meles meles</i>		Porsuk						+	+			+		LC	
45. <i>Lutra lutra</i>		Susamuru, Suiti						+			+			NT	
ARTIODACTYLA	SUIDAE	46. <i>Sus scrofa</i>	Yaban Domuzu					+						LC	
	CERVIDAE	47. <i>Capreolus capreolus</i>	Karaca					+						LC	

Tatlısu Balıkları				Balık vd. (2002)	Demir soy vd. (2006)	Sarı vd. (2006)	Berber vd. (2008)	Yalçın Özdilek Ş. (2008)	Akbulut vd. (2008)	Başdemir vd. (2010)	İnnal (2011)	Berber ve Şaşı (2012)	Turan vd. (2012)	
ORDO	FAMILYA	TÜR	TÜRKÇE İSMİ	Çakırköy Deresi (Yeniçe)	Kazdağları	Biga Yarım.(Tuzla Çayı (Behram Ayv.), K.menderes (Bayrm), Kocabaş Çayı (Biga ve Yeniçe Bakacak Deresi),).	Sarıçay ve Yenice sulama kanalı	Karamenderes	Sarıçay ve Atikhisar Barajı	Çakırköy Deresi (Yeniçe)	Kavaklı	Aşağı okçular gölü	Bakacak barajı ve Karamenderes	
ATHERINIFORMES	ATHERINIDAE	<i>Atherin aboyeri</i>	Gümüş						+					LC
CYPRINODONTIFORMES	POECILIDAE	<i>Gambusia affinis</i>	Sivrisinek Balığı						+					-
CLUPEIFORMES	COBITIDAE	<i>Cobitis taenia</i>	Taşısran						+					LC
PERCIFORMES	GOBIIDAE	<i>Gobius niger</i>	Kömcü Kayabalığı						+					-
		<i>Neogobius fluviatilis</i>	Tatlısu Kaya Balığı											LC
	BLENNIDAE	<i>Parablennius pilicornis</i>	Tatlısu Horozbina Balığı						+					LC

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

	MUGILIDAE	<i>Mugil ephalus</i>	Haskefal							+								LC
		<i>Lizaaurata</i>	Altınbaşkefal								+							
	MORONIDAE	<i>Dicentrarchus labrax</i>	Levrekbalığı								+							LC
	LABRIDAE	<i>Symphodus nereus</i>	Lapınbalığı								+							LC
SYGNATIFORMES	SYGNATIDAE	<i>Syngnathus acus</i>	Deniz iğnesi															-
ESOCIFORMES	ESOCIDAE	<i>Esox lucius</i>	Tur na														+	LC

				Balık vd. (2002)	Demirs oy vd. (2006)	Sarı vd. (2006)	Berber vd. (2008)	Yalçın Özdilek Ş. (2008)	Akbulut vd. (2008)	Başde mir vd. (2010)	İn nal (2011)	Berber ve Şaşı (2012)	Turan vd. (2012)	IUCN
OR DO	FAMİ LYA	TÜR	TÜRKÇE İSMİ	Çakırk öy Deresi (Yenice)	Kazdağ ları	Biga Yarımadası (Tuzla Çayı (Behram Ayvacık), Karamenderes (Bayramiç), Kocabaş Çayı (Biga ve YeniceBakacak Deresi),)	Sarıçay ve Yenicesulama kanalı	Karamenders	Sarıçay ve Atikhisar Barajı	Çakırk öy Deresi (Yenice)	Kava kılı	Aşağio kçular gölü	Bakacak barajı ve Karamenders	
ANGUILLIFORMES	ANGUILLIDAE	<i>Anguilla anguilla</i>	Avrupa Yılan Balığı		+	+		+	+					CR
SALMONIFORMES	SALMONIDAE	<i>Salmo trutta macrostigma</i>	Dağ Alası		+	+								-
CYPRIANIFORMES	CYPRIANIDAE	<i>Anguilla anguilla</i>	Avrupa Yılan Balığı		+	+		+	+					CR
		<i>Salmo trutta macrostigma</i>	Dağ Alası		+	+								-
		<i>Leuciscus phalus</i>	Ak Kefal		+	+		+						LC
		<i>Chalcalburnus chalcoides</i>	Tatlısu Kolyoz		+	+		+						-

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

s	Balığı													
<i>Barbusplebejus</i>	Biyıklı Balık		+											LC
<i>Barbustauriacusescherichi</i>	Biyıklı Balık	+		+	+	+								VU
<i>Alburnuschalcoides</i>	Tatlı Su Kolyozu	+	+						+					LC
<i>Squaliuscephalus</i>	Tatlısu kefali	+	+	+	+			+						LC
<i>Vimbavimba</i>	Eđrez Balığı	+		+										LC
<i>Tincatinca</i>						+								LC
<i>Capoetacapotabergamae</i>	Siraz Balığı			+										-
<i>Gobiogobio</i>	Dere Kaya Balığı			+		+								LC
<i>Gobiokovatschevi</i>												+		VU
<i>Rhodeusamarus</i>	Acı Balık			+		+								LC
<i>Carassiusgibelio</i>	Havuz Balığı					+				+				-
<i>Phoxinusphoxinus</i>				+										LC
<i>Cobitisfahirae</i>		+		+		+								LC
<i>Phoxinusphoxinus</i>				+										LC
<i>Cobitisfahirae</i>		+		+		+								LC
<i>Petroleuciscusborysthenicus</i>	Karadeniz Tatlısu Kefali			+										LC
<i>Cyprinuscaerpio</i>	Sazan					+	+							VU

IUCN Red List Categories and criteria, 2012 (ver. 3.1):

EX: Extinct (Nesli tükenmiş)

EW: Extinct in the wild (Doğal ortamda nesli tükenmiş)

CR: Critically endangered (Kritik olarak teklkede)

EN: Endangered (Tehlikede)

VU: Vulnerable (Zarar görebilir)

NT: Near threatened (Tehlikeye yakın)

LC: Least concern (En az endişe verici)

DD: Data deficient (Veri eksik)

NE: Not evaluated (Deđerlendirilmemiş)

BERN (Bern Convention):

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Annex (Ek) 2: Strictly protected fauna species (Tam koruma altındaki fauna türleri)

Annex (Ek) 3: Protected fauna species (Koruma altındaki fauna türleri)

Tabiat Parkı

Çanakkale İli, Bayramiç İlçesi, Evciler Köyü sınırları içerisinde 5.85 ha büyüklüğünde Ayazma Pınarı Tabiat Parkı bulunmaktadır Tabiat parkı şu an plan aşamasındadır.

[Kaynak:Orman ve Su İşleri Bakanlığı, III.Bölge Müdürlüğü, 2013](#)

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bakanlığımızın 2013 Yatırım Programında yer alan “Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi” kapsamında, Çanakkale İli’nin Karasal ve iç su ekosistemlerinin Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzlemesi Projesinin 2014-2016 yılları içinde gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

Tabiat Parkları:

Çanakkale İli, Bayramiç İlçesi, Evciler Köyü sınırları içerisinde 5.85 ha büyüklüğünde Ayazma Pınarı Tabiat Parkı bulunmaktadır.

Tabiat Anıtları: Çanakkale İli sınırları içerisinde Tabiat Anıtları kaydı bulunmamaktadır.

Tabiatı Koruma Alanları:

İlimiz sınırlar içinde 2873 Sayılı Milli Parklar Kanununda tanımlandığı şekilde bir tabiat koruma alanı bulunmamaktadır.

Anıtlar:

İlimizde bulunan ve kültürel miras kapsamında ele alınması gereken alanlardan olan anıtların tümü; Çanakkale Savaşlarında hayatlarını kaybeden aziz şehitlerimizin anısına dikilmiştir.

Çanakkale Şehitler Abidesi : Gelibolu Yarımadası, Morto Koyu önünde Hisarlıktepe üzerinde Çanakkale Savaşlarında bu cennet vatan için canlarını veren 253.000 şehidimizin anısına izafeten yaptırılmıştır. Temeli 19 Nisan 1954 tarihinde atılmış ve 21 Ağustos 1960

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

tarihinde ziyarete açılmıştır. Anıtın yüksekliği 41,70 m. olup, altında Savaş Eserleri Müzesi bulunmaktadır.

Çamburnu Anıtı : Eceabat-Seddülbahir yolunun 2.km'sinde yer almaktadır. Anıt, Balkan veÇanakkale Şehitleri adına 1962 yılında yaptırılmıştır. Bir kaide üzerine oturtulmuş olan anıtın boyu 2.5 m.'dir.Anıtın çevresi demir motiflerle süslenmiş olup, bir yüzünde “Burada Çanakkale ve Balkan Harplerinde şehit düşen binlerce kahraman yatar” yazısı, diğer yüzünde “Dur Yolcu” şiirinin bir kıtası yer almaktadır.

Sığındere Sargı Yeri Anıtı : Alçıtepe köyünün kuzey batısındadır. 1947 yılında, 25. ve 26. Piyade Alaylarında şehit düşen tüm personel ve 2.Tüm.Kur.Bşk.Kur.Yzb. Kemal Bey ile Sığındere'deki ilk yardım istasyonunda tedavi görmekte iken düşmanın açtığı ateş esnasında şehit olan askerimizin anısına yaptırılmıştır.

İlk Şehitler Anıtı : Seddülbahir köyünde olup, Çanakkale Savaşlarında ilk olarak canını veren 5 Subay, 81 er olmak üzere toplam 86 şehidimizin anısına 1986 yılında dikilmiştir.

Yahya Çavuş Anıtı : Seddülbahir Köyünün karşısında, Ertuğrul Koyuna hakim bir tepecik üzerinde yer almaktadır. Anıt, 25 Nisan 1915 günü çıkartma yapan İngiliz kuvvetlerine kahramanca karşı koyan ve büyük kayıplar verdiren Yahya Çavuş ve arkadaşları adına, Kültür Bakanlığınca 1993 yılında yaptırılmıştır.

Son Ok Anıtı : Eceabat İlçesi, Alçıtepe Köyü yakınındadır. Mülga 7. Tümen Komutanlığınca 1948 yılında 10.000 şehidimizin anısına yaptırılmıştır.

Nuri Yamut Anıtı : 26 Haziran - 12 Temmuz 1915 tarihleri arasında yapılan Sığındere Savaşlarında şehit düşen 10.000 kahramanımızın adına ithafen yaptırılmış olup, Alçıtepe Köyünün 2.5 km. batısında bulunmaktadır.

Mehmet Çavuş Anıtı : Bu Anıt, düşmanın hiçbir zaman ele geçiremediği ve bu nedenle “Cesarettepe” diye anılan tepede bulunmaktadır. Silahı kırıldığından düşmana taş ve yumrukla hücum eden Mehmet Çavuş'un anısına izafeten, Mehmet Çavuş Anıtı olarak adlandırılmıştır.

57. Alay Anıt ve Şehitliği : Çanakkale Savaşları sırasında kahramanlıkları destanlaşan ve tümü şehit olan 57. Piyade Alayı Şehitleri anısına Kültür Bakanlığınca 1994 yılında yaptırılmış olup, Gelibolu Yarımadası Milli Parkı içinde, Conkbayırı Kanlısirt Mevkiinde bulunmaktadır.

Conkbayırı Mehmetçik Anıtı : Bu Anıt, Conkbayırı'ndaki Savaşlarda hayatını kaybeden Türk askerleri adına dikilmiştir. Milli tarihimize altın bir sayfa olarak eklenen Çanakkale Savaşları'nın odak noktası olan ve düşmana ilk silleninin indirildiği Mehmetçik Parkı içerisinde yapılan Anıt, tepeyi tümüyle kaplayacak tarzda ve kademeli olarak yükselen beş beton panelden oluşmaktadır. Bu beş panel, Allah'a dua eden bir insanın beş parmağını sembolize etmektedir.

SAROS KÖRFEZİ ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ:

22.12.2010 tarih ve 27793 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak tespit ve ilan edilmiştir. Saros Körfezi, 144 çeşit balık, 78 tür deniz bitkisi ve 34 tür süngere ev sahipliği yapan, su altı zenginlikleri ile dolu ve sualtı etkinlikleri ile ilgilenenler için oldukça önemli bir bölgedir.Körfez içinde barındırdığı zengin balık çeşitleri nedeniyle deniz biyologları ve dalış meraklıları arasında büyük ve doğal bir akvaryum olarak nitelendirilir. Kaptan Cousteau 1970'li yıllarda gemisi “Calipso” ile Türkiye'yi ziyareti sırasında bu Körfezde dalış yapmış “Kızıl Denizin Kuzey versiyonu olarak” nitelendirmiştir.

Saros Körfezi ve kıyıları jeomorfolojik, peyzaj, ekolojik, floristik, biyogenetik ve turistik özelliklerinin bozulmadan korunması amacıyla Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak ilan edilmiştir.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Körfez bölgesinde Akdeniz tipi iklim hakimdir. Havzada en yüksek nokta Körfezin kuzey – kuzey doğu uç kısmında yer alan Kuru Dağıdır (385 m.). Havzayı besleyen tek akarsu Kavak Deresidir.

SİT ALANLARI:

Arkeolojik Sit Alanı	256
Kentsel Sit Alanı	15
Tarihi Sit Alanı	8
Kentsel Arkeolojik Sit Alanı -	-
Diğer Sit Alanları	-
Arkeolojik ve Doğal Sit Alanı	16
Arkeolojik ve Tarihi Sit Alanı	2
TOPLAM	298

Çizelge D.6.1. İlimizde Sit Alanları Sayıları

[D.7. Sonuç ve Değerlendirme](#)

[Kaynaklar](#)

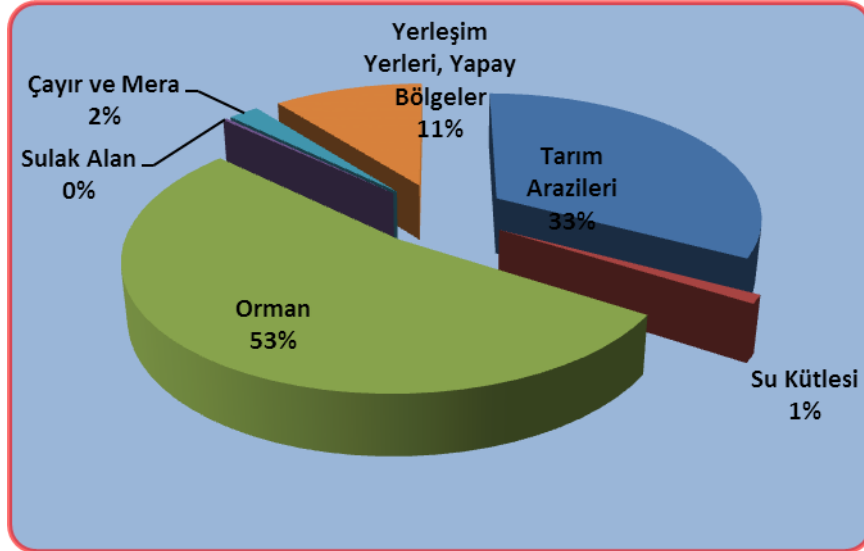
E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

Çanakkale İli CORİNE istatistik verilerine göre 2000–2006 yılları arasında arazi kullanım değişikliği en fazla yapay bölgelerde artış ve tarım alanlarında azalma şeklinde tespit edilmiştir. Orman yeri ve yarı doğal alanlar ve sulak alanlarda azalış gözlemlenirken, su kütlelerinde artış gözlemlenmiştir. Yapay bölgelerdeki artış ise madencilik ile endüstriyel ve ticari bilimlerden kaynaklanmaktadır. Bunların dışında sanayide meydana gelen gelişmelere karşın tarım alanlarında azalma gözlenmiştir. Tarımsal alanlar içinde değerlendirilen mera alanları 2000 yılında 10.122,38 ha iken 2006 yılında 10.043,18 ha olarak tespit edilmiştir. Tarım alanları ile ilgili önemli sorunların başında I., II., III. Sınıf tarım alanlarının tarım dışı amaçla kullanımı gelmektedir.

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanım nedenlerine bakıldığında denetimsizlik, kıyı kesimi dışında kalan alanlarda Çevre Düzeni Planının bulunmaması, kentleşme/yapılaşma baskısı ön plana çıkmaktadır.

Arazi Kullanım Türü	Alan (ha)	% (yüzde)
Tarım Arazileri	330.337	32,79
Su Kütlesi	11.070	1,09
Orman	533.936	52,99
Sulak Alan	3.067	0,304
Çayır ve Mera	22.065	2,19
Yerleşim Yerleri, Yapay Bölgeler	106.962	10,61

Grafik E.1 – İlimizin (2009) Yılı Arazi Kullanım Durumu (Çevre Durum Raporu,2009)

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

İşlenebilir arazi miktarı toplam 330.337 ha.'dır. İşlenebilir arazinin ürün ve kullanım alanına göre dağılımında, tarla arazisi (Nadas dahil) 265.902 ha. ile %80,5 sebze arazisi (örtü altı dahil) 19.154 ile % 5,8 meyve arazisi 9.753 ha. ile %2,9 bağ arazisi 5.177 ile %1,6 ve zeytin arazileri 30.331 ha. ile % 9,2'dir.

İlimizde 330.337 ha. tarım alanının 111.047 ha. (%34) sulanabilmektedir. Sulanabilir arazinin 73.643 hektarı (%66,3) sulanmakta, bunun dışında kalan 37.404 ha. (%33,7) ise kuru şartlarda kullanılmaktadır. En fazla sulanabilir arazi Biga (%23,4), Bayramiç (%13,7), Merkez (%13) ve Yenice (%12,8) ilçelerimizde bulunmaktadır. Mevcut sulanan arazinin 48.948 hektarı (% 65,7) devlet imkanları ile 24.695 hektarı da (% 34,3) halkın kendi imkanları ile sulama yapılmaktadır.

2010 yılı itibariyle ilimizde en çok karşılaşılan toprak erozyonu tipi orta dereceli su erozyonudur. (804,4 ha.) (Çevre Durum Raporu, 2011)

Çizelge E.1 – (2012) Yılı İlimizin Arazilerinin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması(Çanakkale İl Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2012)

ARAZİ SINIFI	ALANI (ha)	(%)
1.Sınıf Araziler	37.693	3,97
2.Sınıf Araziler	102.279	10,77
3.Sınıf Araziler	61.270	6,45
4.Sınıf Araziler	74.304	7,82
5.Sınıf Araziler	868	0,09
6.Sınıf Araziler	181.348	19,10
7.Sınıf Araziler	474.113	49,94
8.Sınıf Araziler	3.797	0,39
TOPLAM	935.672	98,55
TOPLAM İL ALANI	949.357	

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre düzeni planı

Çanakkale –Balıkesir Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Plan çalışmaları devam etmekte olup, Bakanlığımızca onaylanmamıştır. Daha önceki yıllarda yapılan Çevre Düzeni Planları 5 Bölgede bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla:

1. Kuzey Çanakkale Kıyı Kesimi Çevre Düzeni Planı
2. Karabiga-Gümüşçay Çevre Düzeni Planı
3. Güney Çanakkale Kıyı Kesimi Çevre Düzeni Planı
4. Gelibolu Yarımadası Çevre Düzeni Planı
5. Gökçeada Çevre Düzeni Planı

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

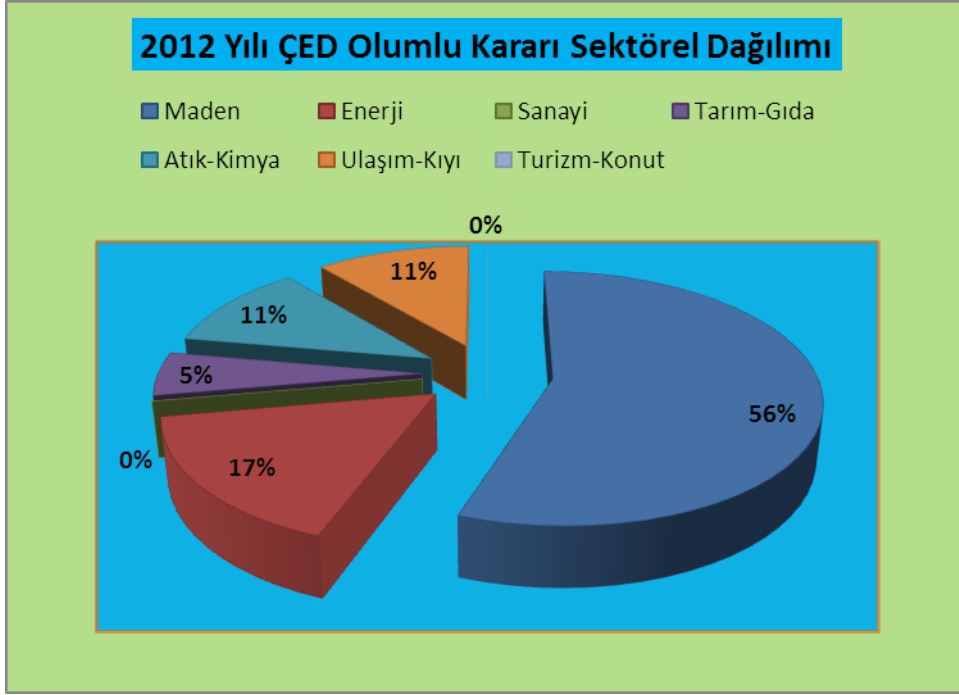
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. ÇED İşlemleri

Çizelge F.1 – İlimizde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından (2012) Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı (Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	28	7	5	13	3	1	2	59
ÇED Olumlu Kararı	10	3	0	1	2	2	0	18

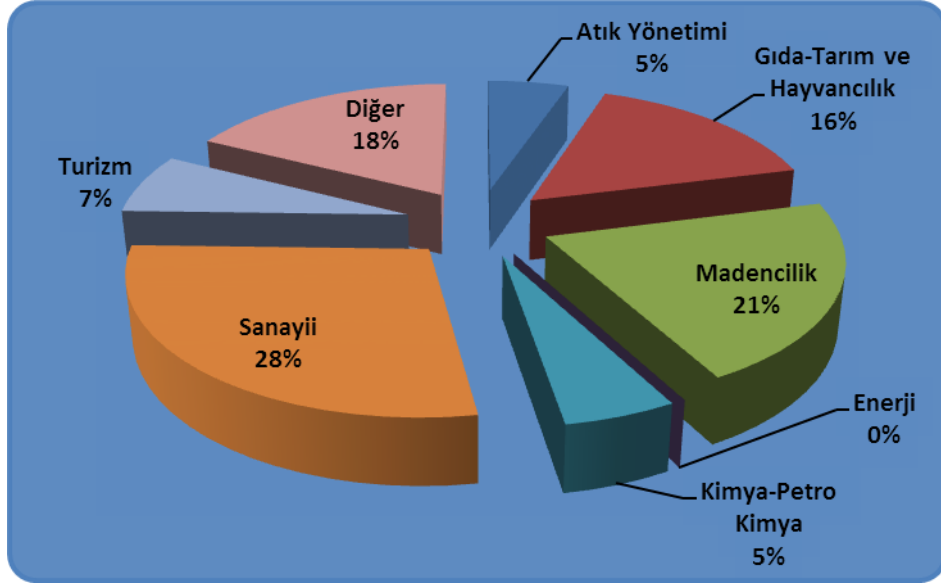
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

- * İlimiz sınırları içerisinde faaliyet gösteren İşletmelerin ÇKAGİLHY gereği deşarj konulu çevre izni kapsamında numune alma işlemleri, numune alma sıklığına göre numune alım işlemleri İl Müdürlüğümüzce takip edilmektedir.

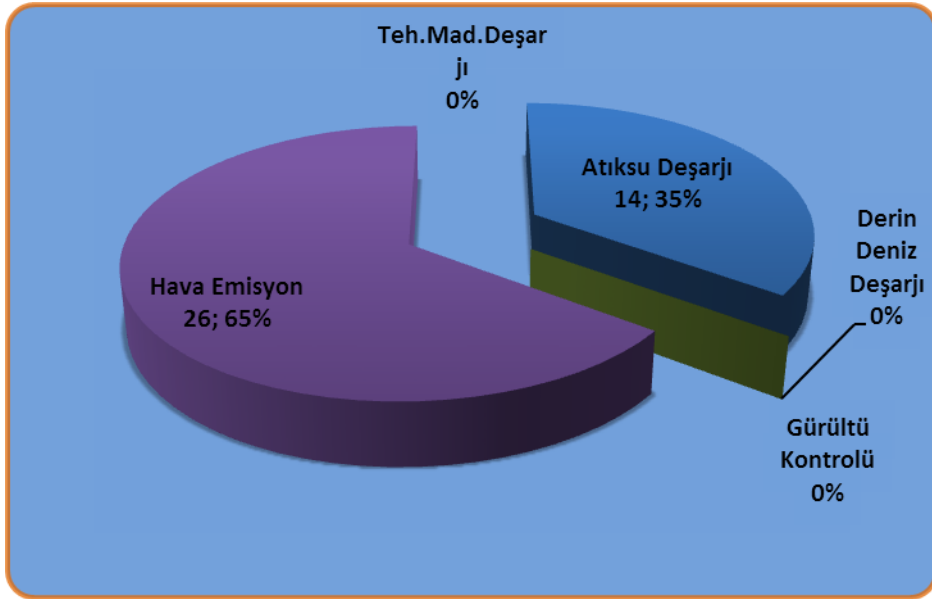
Çizelge F.2 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları(Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	4	53	57
Çevre İzini	5	18	23
Lisans	1	-	1
TOPLAM	10	71	81

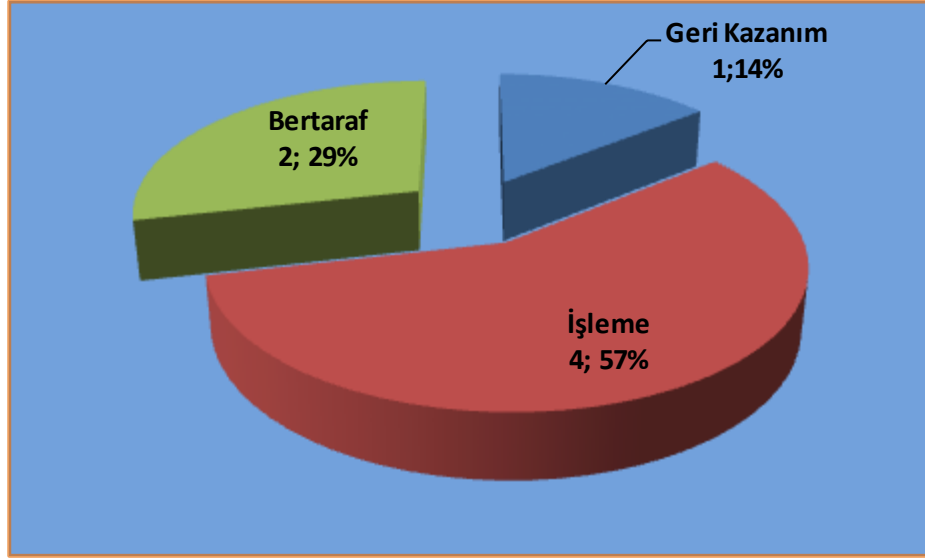
ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Grafik F.3 – İlimizde (2012) Yılında Verilen Geçici Faaliyet Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Grafik F.4 - İlimizde (2012) Yılında Verilen Çevre İzni Konuları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Grafik F.5- İlimizde (2012) Yılında Verilen Lisansların Konuları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde il müdürlüğümüz tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

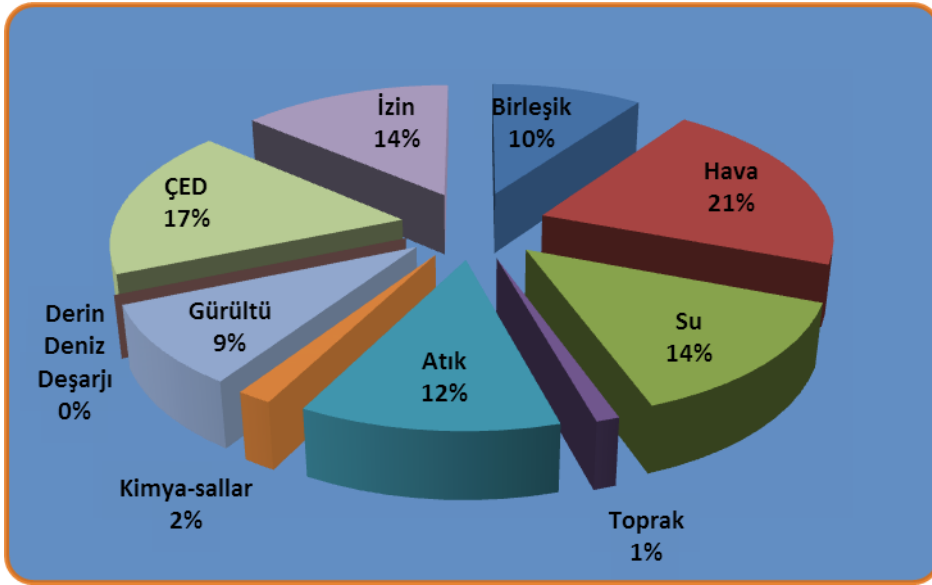
ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

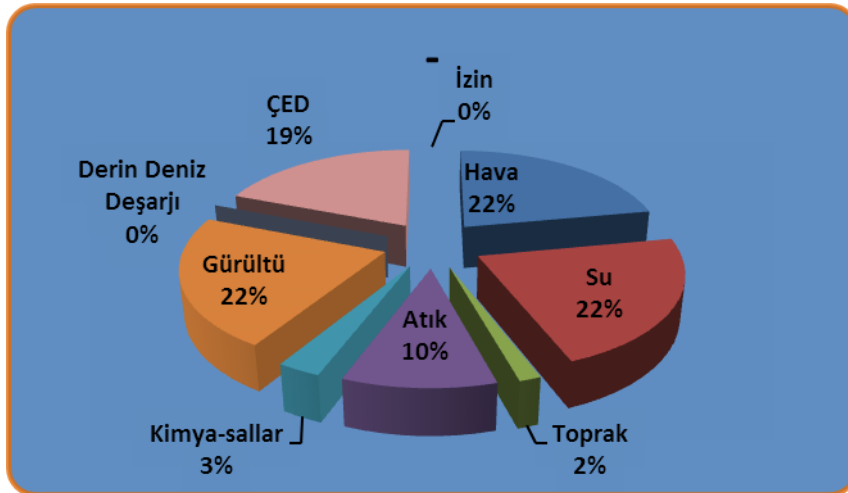
Çizelge G.1 - İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Denetimler	Birleşik	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimya-sallar	Gürültü	Derin Deniz Deşarjı	ÇED	İzin	Toplam
Planlı denetimler	18	38	25	2	22	3	17	-	32	25	182
Ani (plansız) denetimler	-	15	15	1	7	2	15	-	13	-	68
Genel toplam	18	53	40	3	29	5	32	-	45	25	250

Grafik G.1 - İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

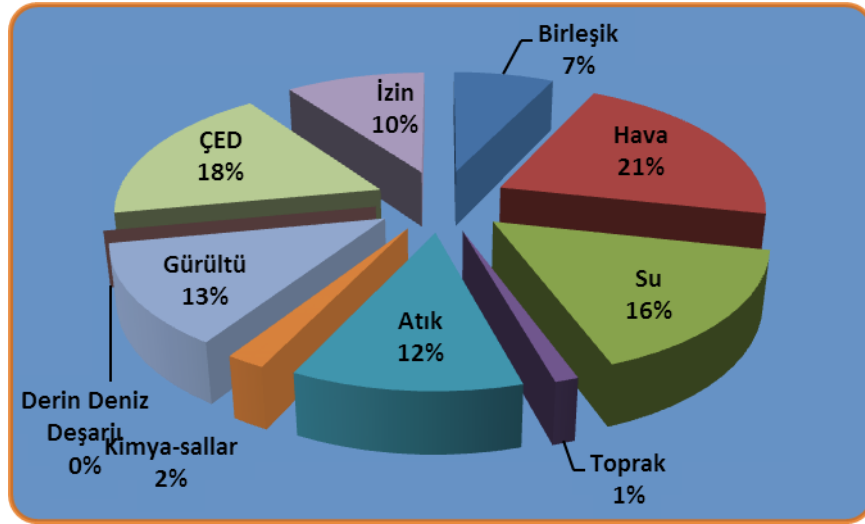
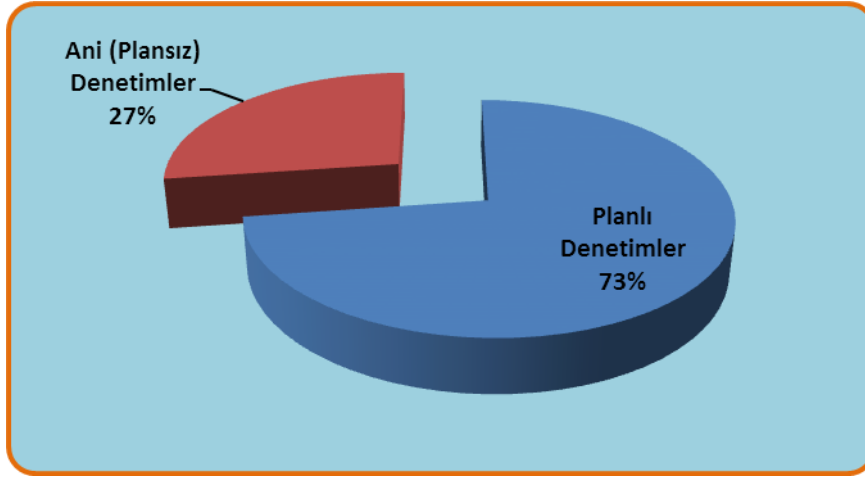
Grafik G.2 - İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Grafik G.3- İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

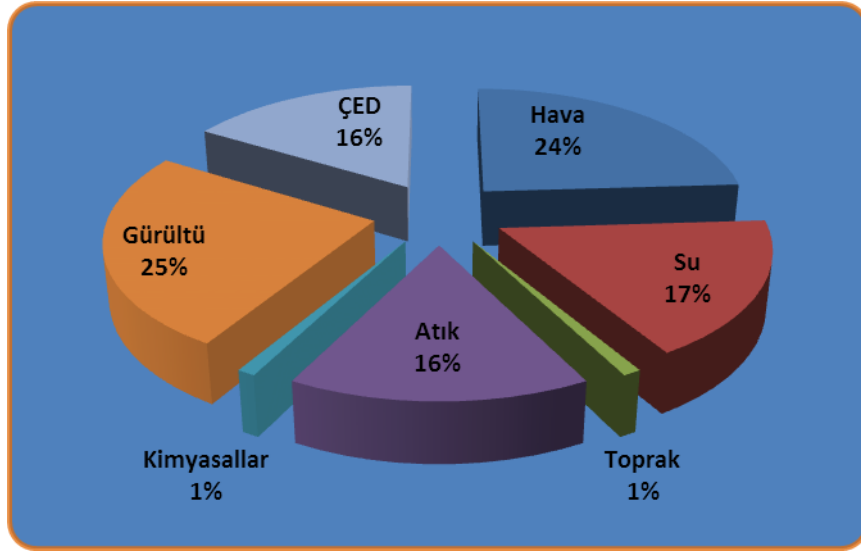
Grafik G.4- İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.2 - İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM'e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	25	18	1	16	1	26	17	104
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	22	15	1	13	1	22	15	89
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	88	83	100	81	100	85	88	86

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

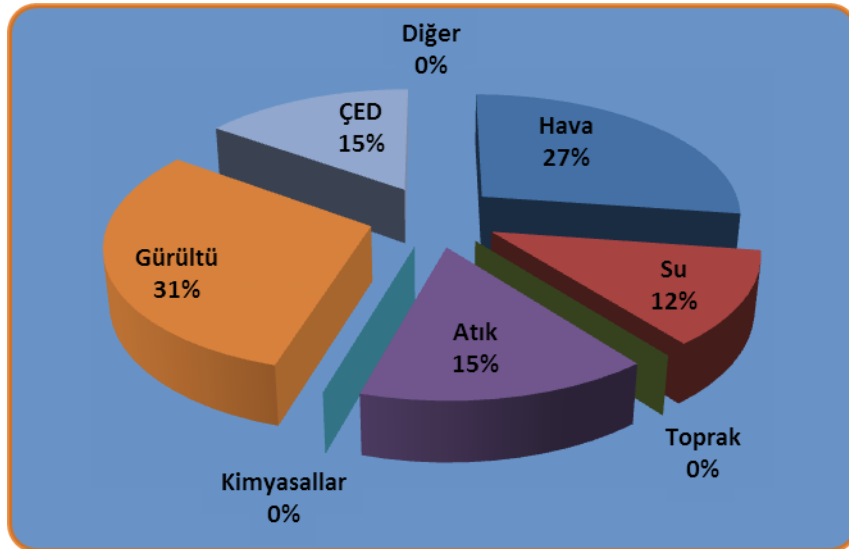

Grafik G.5 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.3 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	339.264	150.780	-	427.988	-	101.139	50.538	-	1.069.709
Uygulanan Ceza Sayısı	9	4	-	5	-	10	5	-	33

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Grafik G.6 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

*2012 yılında işletmelere herhangi bir faaliyet durdurma kararı verilmemiştir.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

İl Müdürlüğümüz ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün koordinasyonunda Merkez İlçede yer alan birkaç ilköğretim okulunda çevre eğitimleri verilmiştir. 5 Haziran Dünya Çevre Günü kapsamında sivil toplum örgütlerinin de katılımıyla çeşitli etkinlik, gösteri, şiir, kompozisyon ve resim yarışması, voleybol turnuvası, bisiklet turu, kıyı temizliği ve kısa film gösterimleri düzenlenmiştir.

Ayrıca "En Temiz Köy", "En Temiz İlçe" ve "En Temiz Sanayi Kuruluşu" konularında dereceye giren kurum/kuruluşlara ödülleri takdim edilmiştir.

I. İL BAZINDA ÇEVRESEL GÖSTERGELER

1. GENEL

1.1. NÜFUS

NÜFUS
GÖSTERGE: Nüfus artış hızı
TANIM: Belirli bir dönemde, İl için nüfus büyüklüğünün ortalama yıllık artışıdır.
Kaynak: TUİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990-2012 dönemi İl nüfus artış hızı (%), Nüfus yoğunluğu (kişi/km ²)

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Durum ve eğilimler;

Veri formatı

Yıllar	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2001	2002	2003
Nüfus (Milyon Kişi)									
Nüfus Artış Hızı (%)									
Yıllar	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nüfus (Milyon Kişi)									
Nüfus Artış Hızı (%)									

Değerlendirme ve Sonuçlar

Türkiye’de nüfus artış hızı 1990 yılında %17 iken, 2005 yılında %12,3’e gerilemiştir. Ancak toplam nüfus artmaya devam etmiştir. 2008 yılı verilerine göre toplam nüfus 71.079.000 kişi, nüfus artış hızı ise %11,5’tir.

Toplam nüfus artmaya devam etmektedir. Nüfusun kentsel alanlarda yoğunlaşması, bu alanlarda çevre üzerinde baskının artması anlamına gelmektedir.

NÜFUS

GÖSTERGE: Kentsel nüfus oranı

TANIM: Belirli bir tarihte kentsel alan olarak tanımlanmış 20.001 ve üzeri nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfus içindeki oranıdır.

Kaynak: TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990-2012 dönemi yıllık (1927, 1950 ve 1980 yılları da olacak şekilde) kırsal ve kentsel nüfus oranı (%),Türkiye geneli oranlarıyla karşılaştırılması

Durum ve eğilimler:

Veri formatı

	İl ve İlçe Merkezleri (%)	Belde ve Köyler (%)
1927		
1950		
1980		
1990		
2000		
2010		
(.....)		

Değerlendirme ve Sonuçlar

Ülkemizde 1990 yılında %51,32 olan kentsel nüfus oranı 2000 yılında %59,25’e yükselmiştir. Hızlı kentleşme ile birlikte sosyal, ekonomik, demografik ve çevresel sorunlar ortaya çıkmıştır. Plansız kentleşme ve geçekondulaşma ile hizmet sunumu bakımından sorunlu kentler oluşmuş ve çevre sorunları hızla büyümüştür. Ülkemizde artan kentsel nüfus oranına paralel olarak kentlerde yaşanan çevre sorunlarının da artması olasılığı vardır.

1.2 SANAYİ

SANAYİ

GÖSTERGE: Sanayi Bölgeleri

TANIM: Sanayinin belli alanlarda yapılmasını sağlamak, kentleşmeyi yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek gibi amaçlarla mal ve hizmet üretim bölgeleri olarak hizmet sunmayı amaçlayan organize sanayi bölgeleri vb. sanayi bölgelerinin sayısının, toplam alanlarının ve ildeki planlı sanayileşme oranının zaman serisinde ifade edilmesidir.

Kaynak: Sanayi İl Müdürlükleri, İl Sanayi Odası

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde bulunan sanayi kuruluşlarının sayısı, sektörlerine göre sanayi bölgelerinin (Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri, Endüstri İhtisas Bölgesi ilan edilmiş alanlar, Büyük

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Sanayi Siteleri vb.) sayısı, kapasitesi, alanı (ha), OSB ve diğer sanayi alanlarında yer alan sanayi kuruluşlarının sayısının ildeki tüm sanayi kuruluşları sayısına oranı (%)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

SANAYİ
GÖSTERGE: Madencilik
TANIM: Bu gösterge, İlde yer alan farklı ruhsatlandırma grubuna göre verilen bir yılda kayıt altına alınmış maden ocakları, zenginleştirme tesisleri ve depolama alanlarının miktarının yıllara göre değişimini gösterir.
Kaynak: İl Özel İdare, MİGEM
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Türlerine göre maden ocağı ve tesisi sayısı, alanları (ha) ve yıllara göre değişimleri (%),
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

2. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ
GÖSTERGE: Sıcaklık
TANIM: Gösterge, ildeki yıllık ortalama sıcaklık değişimi ve Türkiye ortalamalarıyla karşılaştırılmasını ifade etmektedir.
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970-2012 yılları arası yıllık ortalama sıcaklık değerleri (°C), Türkiye Ortalama Değerleri

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri formatı

	1970	....	....	....	....	....	....	....	2011	2012
Türkiye ort. sıcaklık										
İlin ort. sıcaklık										

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: Yağış

TANIM: Birim alana düşen ortalama yağış miktarının zaman serisinde ifade edilmesidir.

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970-2012 yılları arası yıllık ortalama yağış miktarları (kg/m²)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri formatı

	1970	.....	.....	.....	.....			2010	2011	2012
ortalama (kg/m ²)										

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ										
GÖSTERGE: Deniz suyu yüzey sıcaklığı										
TANIM: Bu gösterge, deniz suyu yüzey sıcaklığının 1975'ten bu yana yıllık değişimini ifade eder.										
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Denize kıyısı olan iller için 1975'ten bu yana uzun yıllar ortalama deniz suyu yüzey sıcaklığı değerleri (°C)										
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)										
Veri formatı										
	1975	.....	.....	.....	.....			2010	2011	2012
Yıllık Ortalama										
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>										

3.HAVA KALİTESİ

HAVA KALİTESİ										
GÖSTERGE: Hava Kirleticileri										
TANIM: Bu gösterge; havadaki SO ₂ ve PM ₁₀ konsantrasyon miktarını göstermektedir. (SO ₂ yakıtların doğal olarak yapısında bulunan kükürt bileşiklerinin yanma esnasında açığa çıkmasıyla oluşan kirlenici, boğucu, renksiz ve asidik gazdır. Partikül maddeler, gaz halindeki emisyonların kimyasal dönüşümü ve yağın halinde şekillenmesi ile oluşur. 5-10 mikrometre çaplı partiküller, asılı partikül olarak tanımlanır. Genel olarak heterojen karışımları içerir ve karakteristikleri bir yerden bir başka yere önemli değişiklik gösterir. Çapı 10 mikrometre altındaki partiküller maddelere PM ₁₀ denir.)										
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde oluşan SO ₂ ve PM ₁₀ miktarları ortalamalarının yıllara göre değişimi ve yıllık olarak aşım gün sayısı değişimi (İldeki ölçüm istasyonlarının kurulma tarihinden itibaren)										
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)										
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>										

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

4. SU-ATIKSU

SU-ATIKSU										
GÖSTERGE: Su Kullanımı										
TANIM: Bu gösterge belediye, sulama, içme ve kullanma, sanayi olmak üzere sektörel bazda kaynaklardan çekilen toplam su miktarını gösterir.										
Kaynak: DSİ, TUİK										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:										
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)										
Veri Formatı										
	1990		2004		2008		2012		2030	
	milyar m ³	%	milyar m ³	%	milyar m ³	%	milyar m ³	%	milyar m ³	%
Toplam										
Sulama										
İçme-Kullanma										
Sanayi										
Değerlendirme ve Sonuçlar.										
<i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>										

SU-ATIKSU					
GÖSTERGE: Belediye İçme Kullanma Suyu Kaynakları					
TANIM: Belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu temin edilen baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve gölet olmak üzere çekilen suyun kaynaklarına göre oranını ifade etmektedir.					
Kaynak: TUİK					
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde 1990 ve sonrasında, baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve göletlerden çekilen su miktarı, toplam çekilen su miktarı, (%)					
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)					
Veri Formatı					
Belediye İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İçin Kaynaklara Göre Çekilen Su (%)					
	Baraj	Kuyu	Kaynak	Akarsu	Göl-Gölet
1990					
.....					
.....					
.....					
.....					
2012					
Değerlendirme ve Sonuçlar.					

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler

TANIM: Bu gösterge atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren belediye sayısını ve atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfusun yüzdelik oranını ifade eder.

Kaynak: TUİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfus, tüm il nüfusu, oranları (%)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri Formatı

YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012
Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediye Sayısı									
Arıtma Tesisine Bağlı Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)									

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Belediye Sayıları ve Nüfusu

TANIM: Bu gösterge 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)

Kaynak: TUİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri Formatı

YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı									
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)									

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

SU-ATIKSU
GÖSTERGE: Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı
TANIM: Bu gösterge yıllar itibarıyla sanayi faaliyetlerinden kaynaklanan atıksu miktarları, atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren sanayi bölgeleri ve oluşan atıksuyun arıtılma oranını ifade eder.
Kaynak: TUİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ildeki sanayi bölgelerinden ve diğer sanayiden kaynaklanan atıksu miktarı, arıtma tesisi sayısı ve arıtılan atıksuyun kısmının toplam atıksu miktarına oranı (%)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

5. ARAZİ KULLANIMI

ARAZİ KULLANIMI																																																															
GÖSTERGE: Arazi Kullanımı																																																															
TANIM: Bu gösterge CORINE Arazi Örtüsü kategorilerine göre göreceli arazi örtüsü dağılımını gösterir.																																																															
Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı																																																															
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990, 2000 ve 2006 yılları arazi kullanımlarının miktarı (ha) ve değişim oranı (%).																																																															
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)																																																															
Veri Formatı																																																															
<table border="1"><thead><tr><th rowspan="2"></th><th colspan="6">ALAN BÜYÜKLÜĞÜ</th><th rowspan="2">ALANDA ARTIŞ(+) /AZALIŞ (-) (m²)</th></tr><tr><th colspan="2">1990</th><th colspan="2">2000</th><th colspan="2">2006</th></tr><tr><th>Arazi Sınıfı</th><th>km²</th><th>%</th><th>km²</th><th>%</th><th>km²</th><th>%</th></tr></thead><tbody><tr><td>1. Yapay Bölgeler</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>2. Tarımsal Alanlar</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>4. Sulak Alanlar</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>5. Su Yapıları</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>TOPLAM</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></tbody></table>		ALAN BÜYÜKLÜĞÜ						ALANDA ARTIŞ(+) /AZALIŞ (-) (m ²)	1990		2000		2006		Arazi Sınıfı	km ²	%	km ²	%	km ²	%	1. Yapay Bölgeler							2. Tarımsal Alanlar							3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar							4. Sulak Alanlar							5. Su Yapıları							TOPLAM						
		ALAN BÜYÜKLÜĞÜ							ALANDA ARTIŞ(+) /AZALIŞ (-) (m ²)																																																						
	1990		2000		2006																																																										
Arazi Sınıfı	km ²	%	km ²	%	km ²	%																																																									
1. Yapay Bölgeler																																																															
2. Tarımsal Alanlar																																																															
3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar																																																															
4. Sulak Alanlar																																																															
5. Su Yapıları																																																															
TOPLAM																																																															
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>																																																															

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

6. TARIM

TARIM
GÖSTERGE: Kişi Başına Tarım Alanı
TANIM: Toplam ekilebilir tarım arazisinin, toplam nüfusa oranı olarak ifade edilir.
Kaynak: TÜİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Ekilebilir arazi toplamı (ha) ve toplam nüfus (kişi), kişi başına tarım arazisi (ha/kişi)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

TARIM
GÖSTERGE: Kimyasal Gübre Tüketimi
TANIM: Tarımsal alanlarda kullanılan gübre miktarını ve hektar başına kullanılan mineral azot, fosfor ve potas miktarını gösterir.
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam gübre tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına kullanılan gübre ve mineral azot, fosfor ve potas miktarı (ton/ha)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

TARIM
GÖSTERGE: Tarım İlacı Kullanımı
TANIM: Toplam tarım ilacı kullanımını (ton birimiyle aktif bileşen) ve hektar başına düşen tarım ilacı miktarıdır.
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam tarım ilacı tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına düşen tarım ilacı (ton/ha)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

TARIM																																												
GÖSTERGE: Organik Tarım																																												
TANIM: Toplam kullanılan tarımsal alanın oranı olarak organik tarım alanı (organik olarak ekilen mevcut alanların ve organik tarıma geçiş sürecinde olan alanların toplamı) payıdır.																																												
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri																																												
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Organik alanların toplam alanı (ha), Toplam tarım alanına oranı (%), Türkiye toplam organik tarım alanı içerisindeki oranı (%), Organik Tarım Alanında Toplam Üretim Miktarı (ton)																																												
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)																																												
Veri Formatı																																												
<table border="1"><thead><tr><th rowspan="2">Yıllar</th><th colspan="2">Toplam üretim</th><th colspan="2">Üretim miktarı</th></tr><tr><th>Alan (1000 ha)</th><th>Artış* (%)</th><th>Miktar (1000 ton)</th><th>Artış* (%)</th></tr></thead><tbody><tr><td>2002</td><td></td><td>-</td><td></td><td>-</td></tr><tr><td>2003</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>2004</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>2005</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>2006</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>(.....)</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>2012</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></tbody></table>	Yıllar	Toplam üretim		Üretim miktarı		Alan (1000 ha)	Artış* (%)	Miktar (1000 ton)	Artış* (%)	2002		-		-	2003					2004					2005					2006					(.....)					2012				
Yıllar		Toplam üretim		Üretim miktarı																																								
	Alan (1000 ha)	Artış* (%)	Miktar (1000 ton)	Artış* (%)																																								
2002		-		-																																								
2003																																												
2004																																												
2005																																												
2006																																												
(.....)																																												
2012																																												
*Artışlar 2002 yılı baz alınarak hesaplanmıştır.																																												
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>																																												

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

7. ORMAN

ORMAN
GÖSTERGE: Ormanlık Alanlar
TANIM: Orman alanlarının toplam büyüklüğünü ve yıllara göre değişimini ifade eder.
Kaynak: Orman Bölge Müdürlükleri
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki toplam orman alanı (ha), yıllık değişimi (ha/yıl), Orman vasfına göre dağılımı (%), ağaç türleri, sayıları ve oranları (sayı, %)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

8. BALIKÇILIK

BALIKÇILIK																																																
GÖSTERGE: Balıkçılık																																																
TANIM: Her yıl, denizlerde avcılığı yapılan balıklar (denize kıyısı olan iller için), kabuklu deniz ürünleri ve yumuşakçalar ile iç sularda avlanan tatlı su ürünleri ile yetiştiricilik ürünleri olmak üzere üretilen balık miktarını gösterir. Üretime ilişkin veri yakalandığı zamanki ağırlığı olan canlı ağırlık ile ifade edilir.																																																
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri																																																
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Kıyı şeridi uzunluğu (km), deniz alanı ve iç su alanı (ha), Su ürünleri üretimi (bin ton) ve yıllara göre değişimi (%), Balık türlerinin dağılımı (%)																																																
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)																																																
Veri Formatı																																																
<table border="1"><thead><tr><th>YILLAR</th><th>2002</th><th>2003</th><th>2004</th><th>2005</th><th>2006</th><th>2007</th><th>2008</th><th>2009</th><th>2010</th><th>2011</th><th>2012</th></tr></thead><tbody><tr><td>İçsu Avcılığı</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Deniz Balıkları Avcılığı</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Yetiştiricilik Ürünleri</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></tbody></table>	YILLAR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	İçsu Avcılığı												Deniz Balıkları Avcılığı												Yetiştiricilik Ürünleri											
YILLAR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012																																					
İçsu Avcılığı																																																
Deniz Balıkları Avcılığı																																																
Yetiştiricilik Ürünleri																																																
(birim:bin ton)																																																
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>																																																

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

9. ALTYAPI VE ULAŞTIRMA

ALTYAPI VE ULAŞTIRMA											
GÖSTERGE: Karayolu ve Demiryolu Ağı											
TANIM: İldeki toplam karayolu (otoyollar, devlet yolları, il yolları) ve demiryolu gelişimi ve uzunluğunu ifade eder.											
Kaynak: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bölge Müdürlükleri											
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre karayolu ve demiryolu uzunlukları (km)											
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)											
Veri Formatı											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Karayolu Ağı Uzunluğu (km)											
Demiryolu Ağı Uzunluğu (km)											
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>											

ALTYAPI VE ULAŞTIRMA											
GÖSTERGE: Motorlu Kara Taşıtı Sayısı											
TANIM: İldeki, Otomobil (arazi taşıtı dahil), Minibüs, Otobüs, Kamyonet, Kamyon, Motosiklet, Özel Amaçlı Taşıtlar, Yol ve İş Makinaları ve Traktör toplamından ibaret motorlu kara taşıt sayısını ifade eder											
Kaynak: TÜİK											
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre motorlu kara taşıtı sayısı, taşıt kategorileri ve toplam araç sayısı içerisindeki oranları (%), İldeki kişi başına düşen araç sayısı											
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)											
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>											

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

10. ATIK

ATIK
GÖSTERGE: Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı
TANIM: Bu gösterge, il içinde, belediyeler tarafından ya da belediyeler adına toplanan katı atıkların miktarı ve düzenli depolama oranını ifade eder. Belediye atıklarının en önemli miktarı haneler tarafından üretilen atıklardır. Ayrıca alım-satım ve ticaret kuruluşları, ofis binaları, kurum ve küçük işyeri atıklarını da kapsamaktadır
Kaynak: TÜİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık olarak belediyelerce ya da belediye adına toplanan katı atıklar (Ton), Düzenli Depolanan Katı Atık Miktarı (ton) ve oranı (%)
Durum ve eğilimler; <i>(Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)</i>
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
GÖSTERGE: Katı Atıkların Düzenli Depolanması
TANIM: İldeki katı atık tesisi sayısı ve hizmet verilen nüfus oranını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki katı atık tesis sayısı, katı atık düzenli depolama hizmeti veren belediye sayısı ve nüfus, hizmet verilen nüfusun tüm il nüfusuna oranı (%)
Durum ve eğilimler; <i>(Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)</i>
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

ATIK
GÖSTERGE: Tıbbi Atıklar
TANIM: İl için, Ayrı olarak toplanan tıbbi atık miktarlarının yıllık olarak belirtilmesi ve toplanan tıbbi atıkların bertaraf yöntemlerinin oransal olarak ifade edilmesidir
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Toplanan tıbbi atık miktarı (ton), yöntemlerine göre bertaraf oranları (%) ve bertaraf tesisi sayısı
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
GÖSTERGE: Atık Yağlar
TANIM: İl içinde toplanan atık yağların miktarını ve geri kazanım ya da bertaraf oranlarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibarıyla ilde toplanan atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

ATIK
GÖSTERGE: Bitkisel Atık Yağlar
TANIM: İl içinde toplanan bitkisel atık yağların miktarını ve geri kazanım-bertaraf oranlarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibarıyla ilde toplanan bitkisel atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
GÖSTERGE: Ambalaj Atıkları
TANIM: İl içerisinde oluşan ambalaj atıklarının miktarlarını ve geri kazanımına ilişkin bilgileri içerir.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre; Üretilen toplam ambalaj atık miktarı ve ambalaj cinsi (ton), geri kazanılan toplam ambalaj atık miktarı (ton), piyasaya sürülen ambalaj miktarı (ton), hedeflenen geri kazanım oranları (%), geri kazanılması gereken miktar (ton), kayıtlı ekonomik tesis sayısı ve lisanslı tesisi sayısı
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

ATIK
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Lastikler
TANIM: Ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları, geri kazanım tesisleri ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları ve geri kazanım tesislerinde ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarları (ton)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Araçlar
TANIM: İl genelinde yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısını vb. bilgileri ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısı
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

ATIK
Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar
TANIM: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları ve işleme tesis sayılarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarı (ton) ve işleme tesis sayısı
Durum ve eğilimler; <i>(Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)</i>
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
Maden Atıkları
TANIM: İl genelinde, cevher tiplerine göre, zenginleştirme tesisi sayısı ve zenginleştirme proses atıklarının dağılımını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibarıyla cevher tiplerine göre zenginleştirme tesisi sayısı, zenginleştirme proses atıkları miktarları (ton)
Durum ve eğilimler; <i>(Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)</i>
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

ATIK
Tehlikeli Atıklar
TANIM: İl genelinde, yıllar itibariyle toplanan tehlikeli atıkların miktarı ile geri kazanımı, yakma ve nihai bertaraf edilenlerin miktarlarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl içinde toplanan tehlikeli atıkların miktarı (ton), ara depolama geri kazanım, yakma ve nihai bertaraf miktarları (ton) ve geri kazanım türlerine göre oranları (%)
Durum ve eğilimler; <i>(Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)</i>
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

11.TURİZM

TURİZM
Yabancı Turist Sayıları
TANIM: Bu gösterge, il düzeyinde bir yılda giriş çıkış yapan yerli ve yabancı turist sayısının yıllara göre değişimini ifade eder
Kaynak: TÜİK, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl düzeyinde 2000 yılı ve sonrasındaki yıllarda giriş yapan yerli ziyaretçi sayısı (kişi), yabancı ziyaretçi sayısı, bu sayıların yıllara göre değişimi (%), bir önceki yıl için ziyaretçi sayısının aylara göre dağılımı
Durum ve eğilimler; <i>(Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)</i>
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

TURİZM
Mavi Bayrak Uygulamaları
TANIM: (Denize Kıyısı Olan İller İçin) Gerekli standartları taşıyan nitelikli plaj ve marinalara verilen uluslararası bir çevre ödülü olan mavi bayrağın, Türkiye’de 1997 yılından itibaren verildiği plaj ve marinaların yıllar itibari ile toplam sayılarının belirtilmesidir.
Kaynak: Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle, mavi bayrak almaya hak kazanmış plaj ve marina sayıları
Durum ve eğilimler; <i>(Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)</i>
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

EK-1: 2012 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ANKET FORMU

AÇIKLAMALAR:

İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Anketi, illerimizin çevre sorunlarının ve önceliklerinin neler olduğunu ortaya koyan, aynı zamanda bu sorunların kaynaklarını, nedenlerini, sorunun çözümü için ne tür tedbirler alındığı ya da alınması gerektiğini belirten önemli bir çalışmadır. İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Anketi, çevre konusunda karar vericilere ve halka çevresel bilgi sağlamakta, böylece karar verme sürecini desteklemekte ve halkın çevresel konularda bilincini artırmaktadır.

Form doldurulurken;

- 1- Anket formunda doldurulan bilgilerin, “Çevre Durum Raporu” ve “Göstergeler” bölümü verileriyle tutarlı olmasına dikkat edilecektir.
- 2- Anket formu doldurulurken, başlıklar altındaki açıklamalara dikkat edilecektir.
- 3- Öncelik sıralaması istenen bütün başlıklarda (I.2., I.4., II.4., III.1., III.2., IV.1.), önceki yıla ait anket formuyla, yeni doldurulan yıldaki anket formunun ilgili başlıklarının karşılaştırılması yapılarak, değişiklik olmuşsa nedenlerinin belirtilmesi istenmektedir. Ancak, “**GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ**” ve “**ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ**” kısımları “2012” yılından sonraki anket formlarında doldurulacaktır. Bu başlıklarda, 2012 yılında sadece “**BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ**” sütunu doldurulacaktır.
- 4- Anket formunun tüm bölümleri eksiksiz ve doğru olarak bilgisayar ortamında hazırlanacaktır.
- 5- Herhangi bir konu ile ilgili olarak veri ve bilgi temin edilememişse bunun nedeninin belirtilmesi gerekmektedir.
- 6- Her bir çizelgenin altında yararlanılan kaynak/kaynaklar verilmelidir.

BÖLÜM I.HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

Hava Kalitesi İndeksi	SO ₂	NO ₂	CO	O ₃	PM ₁₀
	1 saatlik ortalama [µg/m ³]	24 saatlik ortalama [µg/m ³]	24 saatlik ortalama [µg/m ³]	1 saatlik ortalama [µg/m ³]	24 saatlik ortalama [µg/m ³]
1 (Çok İyi)	0 -50	0 - 45	0 – 1,9	0 - 35	0 - 25
2 (İyi)	51-199	46 - 89	2,0 – 7,9	36 - 89	26-69
3 (Yeterli)	200-399	90 - 179	8,0 – 10,9	90 - 179	70-109
4 (Orta)	400-899	180 - 299	11 – 13,9	180 - 239	110-139
5 (Kötü)	900-1499	300- 699	14,0 - 39,9	240 - 359	140-599
6 (Çok Kötü)	>1500	> 700	> 40,0	> 360	> 600

I.1.1. İlinize ait yıl içindeki aylık ortalama ölçüm değerlerini yukarıdaki Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, aşağıdaki çizelgede uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

AYLAR	Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
OCAK		X																												
ŞUBAT		X																												
MART		X																												
NİSAN	X																													
MAYIS	X																													
HAZİRAN	X																													
TEMMUZ	X																													
AĞUSTOS	X																													
EYLÜL	X																													
EKİM	X																													
KASIM	X																													
ARALIK	X																													

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)

Kaynak: (havaizleme.gov.tr, 2012)

I.1.2. İlinize ait Kış sezonu ortalama ölçüm değerlerini (20... yılı Ekim- 20... Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

Kış sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın bir önceki yılının Ekim ayı ile raporu hazırlanan yılın Mart ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa "X" ile işaretlemeniz istenmektedir.

	Kış Sezonu (Ekim-Mart) 6 Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Kış Sezonu (Ekim-Mart)		X																												

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)

Kaynak: (havaizleme.gov.tr, 2012)

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

I.1.3. İlinize ait Yaz sezonu ortalama ölçüm değerlerini (20... yılı Nisan-Eylül arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

Yaz sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın Nisan ayı ile Eylül ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa "X" ile işaretlemeniz istenmektedir.

	Yaz Sezonu (Nisan-Eylül) 6 Aylık Ortama ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																																			
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀											
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6						
Yaz Sezonu (Nisan-Eylül)	X																														X					

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)

Kaynak: (havaizleme.gov.tr, 2012)

I.2. İlinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

I.2.'de ilinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. Varsa "e. Diğer Sanayi Faaliyetleri" ve "g. Diğer Kaynaklar" ın ne olduğu ayrıca belirtilmelidir. Çevre Durum Raporunun "Hava" bölümündeki SO₂, PM, NO_x, CO gibi ölçüm sonuçlarının il bazındaki aylık ortalaması veya konsantrasyonu en yüksek olan istasyonun aylık ortalama değerleri esas alınır.

KAYNAK	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ ⁶	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Evsel ısınma	2	2	
b. İmalat Sanayi İşletmeleri	5	5	
c. Maden İşletmeleri	3	3	
d. Termik Santraller	1	1	
e. Diğer Sanayi Faaliyetleri (Belirtiniz).....	6	6	
f. Karayolu Trafik	4	4	
g. Diğer Kaynaklar (Belirtiniz).....			

⁶ En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

I.3. Hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde il/ilçelerde alınan tedbirleri "X" ile işaretleyiniz.

I.3.'de, hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde, il sınırları içerisinde ne tür tedbirler alındığı bilgisi istenmektedir. Çizelgede her bir tedbir için belirtilen numara altında, alınan tedbirler için işaretleme yapılması istenmektedir.

YERLEŞİM YERİNİN ADI		ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER								
		a	b	c	d	e	f	g	h	i
İL MERKEZİ	1.ÇANAKKALE	X	X	X	X	X	X	X	X	
	2.KEPEZ	X	X	X	X	X	X	X	X	
	3.ERENKÖY (İNTEPE)	X	X	X	X	X	X		X	
İLÇELER	1.AYVACIK	X		X	X	X	X		X	
	2.BAYRAMIÇ	X	X	X	X	X	X		X	
	3.BİGA	X	X	X	X	X	X	X	X	
	4.BOZCAADA	X		X		X	X		X	
	5.ÇAN	X	X	X	X	X	X	X	X	
	6.ECEABAT	X		X	X	X	X		X	
	7.EZİNE	X	X	X	X	X	X		X	
	8.GELİBOLU	X	X	X	X	X	X	X	X	
	9.GÖKÇEADA	X		X	X	X	X		X	
	10.LAPSEKİ	X	X	X	X	X	X	X	X	
	11.YENİCE	X	X	X	X	X	X	X	X	

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013

Tedbirler:

a. Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı
b. Doğalgaz kullanımı
c. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
d. Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
e. Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri
f. Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
g. Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
h. Denetim
i. Diğer (Varsa yukarıya ayrılan bölümde belirtiniz).

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

I.4. Hava kirliliğinin giderilmesinde, yıl içerisinde, il/ilçelerde karşılaşılan güçlükleri önem sırasına göre rakam ile belirtiniz.

I.4.'de hava kirliliğinin önlenmesinde, yıl içinde, ilinizde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. "Karşılaşılan güçlükler" altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir. Bunların haricinde "diğer" olarak belirtilmesi gereken husus varsa, ayrıca belirtilmelidir.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	4	4	
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması	3	3	
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması	2	1	
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar	1	2	
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler			
f. Toplumda bilinç eksikliği	6	6	
g. Meteorolojik faktörler	5	5	
h. Topografik faktörler			
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

BÖLÜM II.SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl sınırları içerisinde bulunan su kaynaklarının kalite değerlendirmesi

Su kirliliği, II.1.1-II.1-3'de il sınırları içerisinde, yıl içinde, kirliliğe maruz kalmış su kaynaklarının (yüzey, yeraltı ve yüzme suları) adları, kalite sınıfları ile bunların çizelgede belirtilen kirlenme nedenleri dikkate alınarak işaretlenmesi istenmektedir.

II.1.1. İl sınırlarında bulunan yüzey sularının kalite sınıflarını Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzey Suyu Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
	1	2	3	4	a	b	c	d	e	f	g	h	i
					Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)
BAYRAMDERE					X	X			X	X			
BÜYÜKDERE					X	X			X	X			
ÇINARDERE					X	X	X	X	X	X	X		
KARAMENDERES					X	X	X	X	X	X	X		
KAVAK ÇAYI					X	X			X				
KOCAÇAY					X	X	X	X	X	X	X		
AGONYA					X	X			X	X	X		
SARIÇAY					X	X	X	X	X			X	
TAYFUR DERE					X	X			X				
TUZLA ÇAYI					X	X			X	X	X		
UMURBEY ÇAYI					X	X	X		X		X		

Kaynaklar: Verinin nereden alındığı

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

II.1.2. İl sınırlarında bulunan yeraltı sularının kalite sınıflarını Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri								
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)
Ayvacık Bölgesi				X	X	X	X	X	X	X		
Bozcaada Bölgesi				X	X			X			X	
Çan Bölgesi				X	X	X	X	X	X	X		
Ezine Bölgesi				X	X	X	X	X	X	X		
Eceabat Bölgesi				X		X	X	X			X	
Gökçeada Bölgesi				X	X			X			X	
Gelibolu Bölgesi				X		X	X	X		X		
Merkez İlçe				X		X	X	X			X	
Lapseki Bölgesi				X	X	X	X	X	X	X	X	
Biga Bölgesi				X	X	X	X	X	X	X	X	
Yenice Bölgesi				X	X	X	X	X	X	X		

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013

II.1.3. İl sınırlarında bulunan yüzme sularının kalite sınıflarını Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj	Mavi Bayrak Ödülü		Yüzme Suyu Kalite Sınıfı (*)				Kirlenme Nedenleri						
	Var	Yok	A	B	C	D	a	b	c	d	e	f	g
							Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Deniz/Göl Taşımacılığı	Diğer (Belirtiniz)
Ayvacık Bölgesi	X						X	X	X		X	X	
Biga Bölgesi	X						X	X	X	X	X		
Bozcaada Bölgesi		X					X	X			X	X	
Ezine Bölgesi		X					X	X	X	X	X		

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj	Mavi Bayrak Ödülü		Yüzme Suyu Kalite Sınıfı (*)				Kirlenme Nedenleri						
	Var	Yok	A	B	C	D	a	b	c	d	e	f	g
							Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai ilaç ve Gübre Kullanımı	Deniz/Göl Taşımacılığı	Diğer (Belirtiniz)
Eceabat Bölgesi		X					X		X		X	X	
Gelibolu Bölgesi		X					X		X	X	X	X	
Gökçeada Bölgesi		X					X	X	X	X	X	X	
Merkez İlçe		X					X	X	X	X	X	X	
Lapseki Bölgesi		X					X	X	X	X	X	X	

(*) A sınıfı çok iyi/mükemmel, B sınıfı iyi kalite, C sınıfı kötü kalite ve D sınıfı çok kötü kalite/yasaklanması gereken olarak kalite kategorilerini temsil etmektedir.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

II.2. Yıl içinde, il sınırları içindeki il/ilçelerde atıksuların yol açtığı kirlenmenin nedenlerini uygun seçenekleri "X" ile işaretleyerek belirtiniz.

II.2.'de, il sınırları içerisindeki yerleşim merkezlerinde (il merkezi ve ilçelerin her biri için) atıksulardan kaynaklanan kirliliğin nedenlerinin çizelgenin altında belirtilen maddeler dikkate alınmak ve (X) koymak suretiyle işaretlenmesi istenmektedir. Çizelgede geçen "İl Merkezi" ifadesiyle, İliniz Büyükşehir Belediyesi ise, Büyükşehir Belediyesine bağlı ilçeler, değilse merkez ilçe kastedilmektedir.

Yerleşim Yerinin Adı		Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri												
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
İl Merkezi	1.ÇANAKKALE		X	X	X		X	X	X					
	2.KEPEZ			X	X		X	X	X	X				
	3.ERENKÖY (İNTEPE)	X	X		X		X	X	X			X		
	.													
İlçeler	1.AYVACIK			X	X		X	X	X	X		X	X	
	2.BAYRAMIÇ	X	X	X	X		X	X	X			X	X	
	3.BİGA		X	X	X		X	X	X			X	X	
	4.BOZCAADA	X	X		X	X	X	X	X			X		
	5.ÇAN	X	X	X	X		X	X	X			X	X	
	6.ECEABAT	X	X	X	X		X	X	X	X		X		
	7.EZİNE	X	X	X	X		X	X	X			X	X	
	8.GELİBOLU	X	X	X	X		X	X	X			X	X	
	9.GÖKÇEADA	X	X	X	X		X	X	X			X	X	
	10.LAPSEKİ	X	X	X	X		X	X	X			X	X	
	11.YENİCE	X	X	X	X		X	X	X			X	X	

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013

Kirlilik Nedenleri:

- a. Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- b. Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması
- c. Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
- d. Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
- e. Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- f. Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- g. Ziraî mücadele ilaçlarının kullanımı
- h. Kimyasal gübre kullanımı
- i. Arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması
- j. Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
- k. Hayvancılık atıkları
- l. Maden atıkları
- m. Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

II.3. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alıcı ortamlarda aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını çizelgede (x) işareti koyarak belirtiniz.

II.3.'de, su kirliliğinin önlenmesi amacıyla her bir alıcı su ortamı için, çizelgenin altında belirtilen maddelerin dikkate alınarak tedbirlerin çizelgede işaretlenmesi istenmektedir.

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
Deniz									
1.Marmara Denizi	X	X		X	X		X		
2.Ege Denizi	X	X		X	X	X	X		
.									
Göller									
1.									
2.									
3.									
.									
Akarsular									
1.Karamenderes Çayı	X	X		X	X		X	X	
2.Kocabaş Çayı	X	X		X	X		X	X	
3.Tuzla Çayı	X	X	X	X	X		X	X	
4.Sarıçay	X	X		X	X		X	X	
5.Kavak Çayı	X	X	X	X	X		X	X	
6.Umurbey Çayı	X		X	X	X		X	X	
7.Çınardere Çayı	X		X	X	X		X	X	
Havzalar									
1.Kuzey Ege Havzası	X	X		X	X		X	X	
2.Marmara Havzası	X	X		X	X		X	X	
Yeraltı Suları									
1.									
2.									
3.									
.									
Jeotermal Kaynaklar									
1.									
2.									
3.									
.									
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.									
2.									
.									

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013

Alınan Tedbirler:

- Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
- Aritma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
- Yerleşim merkezinde fosseptik kullanılması
- Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
- Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
- Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması
- Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması
- Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

II.4. Su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlükleri en önemliden az önemliye doğru numara vererek (1,2,3,...) işaretleyiniz.

II.4'de su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. "Karşılaşılan güçlükler" altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	2	2	
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması	1	1	
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler	3	3	
d. Toplumda bilinç eksikliği	4	4	
e. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,...şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde toprak kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam ile işaretleyerek* belirtiniz.

III.1'de, il sınırları içerisinde toprak kirliliğine neden olan kaynakların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Toprak kirliliğine neden olan kaynaklar altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı	1	1	
b. Madencilik atıkları	5	5	
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar	2	2	
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar			
e. Plansız kentleşme	6	6	
f. Aşırı gübre kullanımı	3	3	
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı	4	4	
h. Hayvancılık atıkları	7	7	
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2013

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

III.2. Toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde, aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını önem sırasına göre rakam * ile belirtiniz.

III.2'de, toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde belirtilen tedbirlerden hangileri alınıyor ise, bunların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması	1	1	
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi	3	3	
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması	2	2	
d. Erozyon mücadele çalışmaları	4	4	
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları	5	5	
f. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM IV.ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

IV.1.Aşağıdaki Konu Başlıklarını Dikkate Alarak, yıl sonu itibariyle, İl Sınırları İçinde Görülen Çevre Sorunlarını Önem ve Önceliklerine Göre Rakam (Önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,5,..... şeklinde numaralandırınız) Vererek Sıralayınız. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir.

IV.1'de, sıralanan çevre sorunları dikkate alınarak, yıl sonu itibariyle, il sınırlarınız içerisinde, görülen bu sorunların önem ve önceliklerine göre, en önemliden en az önemliye doğru 1,2,3,4,5.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir. Ayrıca çizelgede yer alan her çevre sorunu için iliniz sınırları içinde geçerli olan nedenleri işaretleyiniz.

NOT: Ölçüm değerleri, göstergeler, her bölümün sonundaki sonuç ve değerlendirme kısımları, konularına göre şikayet sayısı, şikayetin ceza ile sonuçlanma oranı, konularına göre ceza sayısı, yapılan denetimler sonucu edinilen deneyimler vb. çevre sorunlarının hangi alanda yoğunlaştığı konusunda yol gösterici olabilir.

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ *	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliği	2	2	
b. Su kirliliği	1	1	
c. Toprak kirliliği	6	6	
d. Atıklar	3	3	
e. Gürültü kirliliği	4	5	
f. Erozyon			
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)	5	4	Madencilik ve enerji yatırım faaliyetlerindeki artışlar vb.

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

IV.2. İl Sınırları İçerisinde IV.1'de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak; Yukarıda IV.1'de Belirlemiş Olduğunuz Öncelik Sırasına Göre;

IV.2'de, IV.1'de sıralanan her bir öncelikli çevre sorunları dikkate alınarak;

- Çevre sorununun nedenlerini,
- Bu nedenlerde daha çok hangi faktör veya sektörlerin etkili olduğunu,
- Çevreye vermiş olduğu olumsuz etkilerini
- Bu sorunların giderilmesinde karşılaşılan güçlüklerini,
- Bu sorunları gidermek amacıyla alınan, alınması planlanan veya alınması gereken tedbirlerin neler olduğunu,
- Ayrıca bu başlık altında yer almasını istediğiniz diğer görüşlerinizi belirten bilgi notunu,

sistemik ve yeterli seviyede açıklayınız.

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

SU KİRLİLİĞİ:

İlimizde su kaynaklarının kalitesinin bozulmasının nedenleri arasında en önemlileri hızlı kentleşme ve plansız yapılaşma, sanayii ve evsel kullanım sonucu arıtılmadan alıcı ortamlara verilen atıksuların doğrudan veya dolaylı olarak su kaynaklarına ve denize deşarj edilmesi ve ayrıca ikincil konutların yüzey su kaynaklarına olumsuz etkileri en önemli baskılar olarak ortaya çıkmaktadır.

Çanakkale Boğazı, İstanbul Boğazı ve Marmara Denizi ile birlikte önemli su yollarından biri olan bu bölge yoğun ve riskli bir deniz trafiğine sahiptir. Deniz yolu ile petrol taşımacılığının artışına paralel olarak deniz kirliliği de artmaktadır.

Merkez İlçede ve diğer ilçelerde kanalizasyon sistemleri yeterli olup, kanalizasyon sistemlerinin arıtma tesisi ile sonuçlanmaması nedeniyle, toplanan atıksular doğrudan veya dolaylı olarak alıcı su ortamlarına verilmesi yüzeysel su kaynaklarını kirlilik tehdidi altında kalmaktadır. İleriki dönemde İlimizdeki enerji ve madencilik sektörüne yönelik yatırımların artması durumunda su kaynakları üzerinde kirlilik tehdidi oluşturacağı kaçınılmazdır.

Ayrıca su kaynaklarını etkileyebilecek durumda olan termik santral, çimento, toprak sanayi, demir çelik, tersane, enerji sektörü, madencilik, dericilik ve gıda sektörlerinin faaliyetlerinden oluşmaktadır.

Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, Yerel Yönetimlerin İş Termin Planı Çerçevesinde atıksu arıtma tesislerini işletmeye alarak evsel atıksuların havza bazında kirlilik yükü kademeli olarak azalacaktır. Gelibolu, Ayvacık, Ezine, Bozcaada, Gökçeada ve Lapseki İlçelerinde bulunan yazlık sitelerin oluşan atıksuların bertarafına yönelik kendi bünyelerinde atıksu arıtma tesisi veya kanalizasyon alt yapı sisteminin kurulmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Süt Ürünleri işleme tesislerinden kaynaklanan peyniraltı suları, geri kazanım amacıyla toplanarak değerlendirilmekte peynir altı suyu işleme tesislerine gönderilmekte, kullanma sularının da bu işletmelerde arıtılması sağlanmaktadır. Zeytinyağı işletmelerinden kaynaklanan karasuyun bertarafı içinde işletmeler tarafından buharlaştırma lagünleri yapılmaktadır. Ayrıca 3

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2012

fazlı sistemden 2 fazlı sisteme geçen işletmelerle birlikte zeytin karasuyu azaltımı hedeflenmektedir.

II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

HAVA KİRLİLİĞİ:

Çanakkale İlinde termik santral, rüzgar enerji santralleri ve jeotermal enerjisinden MWe elektrik üretimi yapılmaktadır. İlimiz Biga İlçesinde kurulu olan Akışkan yatak teknolojisi ile üretim yapılan 3 adet Termik Santral mevcut olup, toplam 1678,5 MWe (118,5 MWe+2*180MWe +2*600) üretim kapasitesine sahiptir.

Çan İlçesinde 2*160 MWe üretim kapasitesine sahip Akışkan Yatak Teknolojisine sahip 1 adet Termik Santral, Ezine İlçesinde 50 MWe üretim kapasitesine sahip Doğalgaz Kombine Çevrim Santrali, 7,5 MWe Jeotermal Enerjiden elektrik üretimi, 74 MWe üretim kapasitesine sahip 3 adet rüzgar enerji santrali, Çanakkale Merkez İlçede 35 MWe elektrik üretim kapasitesine sahip 1 adet Rüzgar enerji Santrali, Gelibolu İlçesinde 75 MWe üretim kapasitesine sahip 2 adet Rüzgar enerji Santrali, Bozcaada İlçesinde de 10,2 MWe üretim kapasitesine sahip 1 adet rüzgar enerji santrali bulunmaktadır.

İl sınırları içerisinde mevcut olan termik santrallerde, Çimento Fabrikasında ve Demir Çelik Fabrikalarında yerli ve ithal kömürler kullanılmaktadır. Çan Termik Santralinde yerli linyitler kullanılmakta olup, Biga İlçesinde Termik Santral, Demir Çelik Fabrikası ve Çimento Fabrikasında ithal kömür kullanılmaktadır. 2012 yılında ithal edilen Antrasit, Taş kömürü ve Kalsine edilmemiş petrol koku miktarı 3.397.893,024 ton'dur.

İlimizde hava kirletici emisyonlarının azaltılmasına ilişkin tedbirlerle ilgili olarak İl genelindeki ısınma amaçlı kullanılacak yakıtların kalitesi heryıl Mahalli Çevre Kurulu Kararlarınca belirlenmektedir. Kalorifer kazanlarının usulüne uygun olarak yakılmasına ve ateşçilerin eğitimlerine önem verilmektedir.

İlimizde kent merkezinde hava kirliliğinin artışında trafikten kaynaklanan kirlilik önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle trafiğe çıkan araçların egzoz gazı ölçümlerini yaptırmalarının sağlanması ve Çanakkale-Biga, Çanakkale-İzmir duble yol çalışmalarının hızlandırılması hedeflenmektedir. Hava kalitesinin izlenmesine yönelik Bakanlığımız tarafından İlimizde 3 ayrı noktada hava kalitesi izleme istasyonu kurulmuştur. (Merkez, Çan ve Lapseki)

İleriki yıllarda İlimizde enerji ve madencilik sektörüne yönelik yatırımların artması durumunda hava kalitesi üzerinde kirlilik tehdidi oluşturacağı kaçınılmazdır.

III. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

ATIKLAR:

Çanakkale İli Marmara Denizi ve boğazlardan geçen gemilerin evsel nitelikli atıksuları ile sintine, slaç ve balast atıklarının alınabilmesi için Bakanlığımızca lisanslandırılmış 3 adet Atık Kabul Tesisi tarafından limanlara yanaşan gemilerin atıkları düzenli olarak alınmakta, ayrıca Çanakkale Liman İşletmesi tarafından da transit geçiş yapan gemilere, atık verme talebinde bulunulması halinde de bu talep lisanslı atık alım gemilerince karşılanmaktadır.

- Katı atıklardan kaynaklanan çevresel sorunların önlenmesi amacıyla belediyelerimizce oluşturulacak katı atık yönetimi birliklerince çevresel standartlara uygun “ katı atık bertaraf tesisi” kurulması ve işletilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, İl genelinde katı atık yönetim birlikleri kurulması ve katı atık bertaraf tesislerinin faaliyete geçirilebilmesi amacıyla Valiliğimiz koordinasyonunda müteakip defalar bilgilendirme ve değerlendirme toplantıları düzenlenmiş olup yapılan çalışmalar sonucunda; Çanakkale, Lapseki, Umurbey, İtepe, Çardak,Kepez ve Kumkale Belediyelerince 13.12.2004 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile “Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliği” kurulmuş ve birliğe ait katı atık bertaraf tesisi işletmeye geçmiştir.
- Biga, Çan, Yenice İlçe ve Belde Belediye başkanlıkları ve İl Özel İdaresince katı atık yönetim birliği kurma çalışmaları tamamlanmıştır. Biga, Çan ve Çevresi Katı Atık Yönetim birliğince katı atık bertaraf tesisi yer seçimi çalışmaları ve Çevresel Etki Değerlendirmesi çalışmaları tamamlanmıştır.
- Ezine, Ayvacık, Bayramiç ve Bozcaada İlçe ve Belde Belediye başkanlıkları ve İl Özel Özel İdaresince katı atık yönetim birliği kurma çalışmaları yürütülmüş olup Troas Bölgesi Belediyeleri Katı Atık Yönetim Birliği olarak adlandırılan sözkonusu birlik tarafından katı atık bertaraf tesisi yer seçimi çalışmaları ve Çevresel Etki Değerlendirmesi çalışmaları tamamlanmıştır.
- Gelibolu, Eceabat İlçe ve belde belediyeleri ile İl Özel İdaresince Gelibolu Yarımadası Katı Atık Yönetim Birliği kurulmuş ve birliğe ait katı atık düzenli depolama tesisi işletmeye geçmiştir.
- İl genelinde oluşturulmuş olan dört adet katı atık yönetim birliği yapılanmasının, İlimiz katı atık sorununun çözümünde en uygun yönetim yapılanması olduğu ve Gökçeada Belediyesinin de Gelibolu Yarımadası Yönetim Birliğine katılmak suretiyle atık yönetimi çalışmalarını yürütmesinin uygun olacağı İl Müdürlüğümüzce düşünülmektedir.
- Ayrıca AB finanslı Yüksek Maliyetli Çevre Yatırımları Planlanması projesi gereğince 2008 yılı Mayıs ayı içinde başlayan rehabilitasyon çalışmaları kapsamında: Çardak göl mevki, Çardak Kadıbayırı Alanı, Lapseki topraklı alanı ve Lapseki Millet Çiftliğinde yer alan vahşi depolama alanları rehabilite edilmiştir.

DOĞAL ÇEVRENİN TAHRİBATI (ORMAN, MERA, SULAK ALAN, KIYI, BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK VE HABİTAT KAYBI):

TEŞEKKÜR EDERİZ...